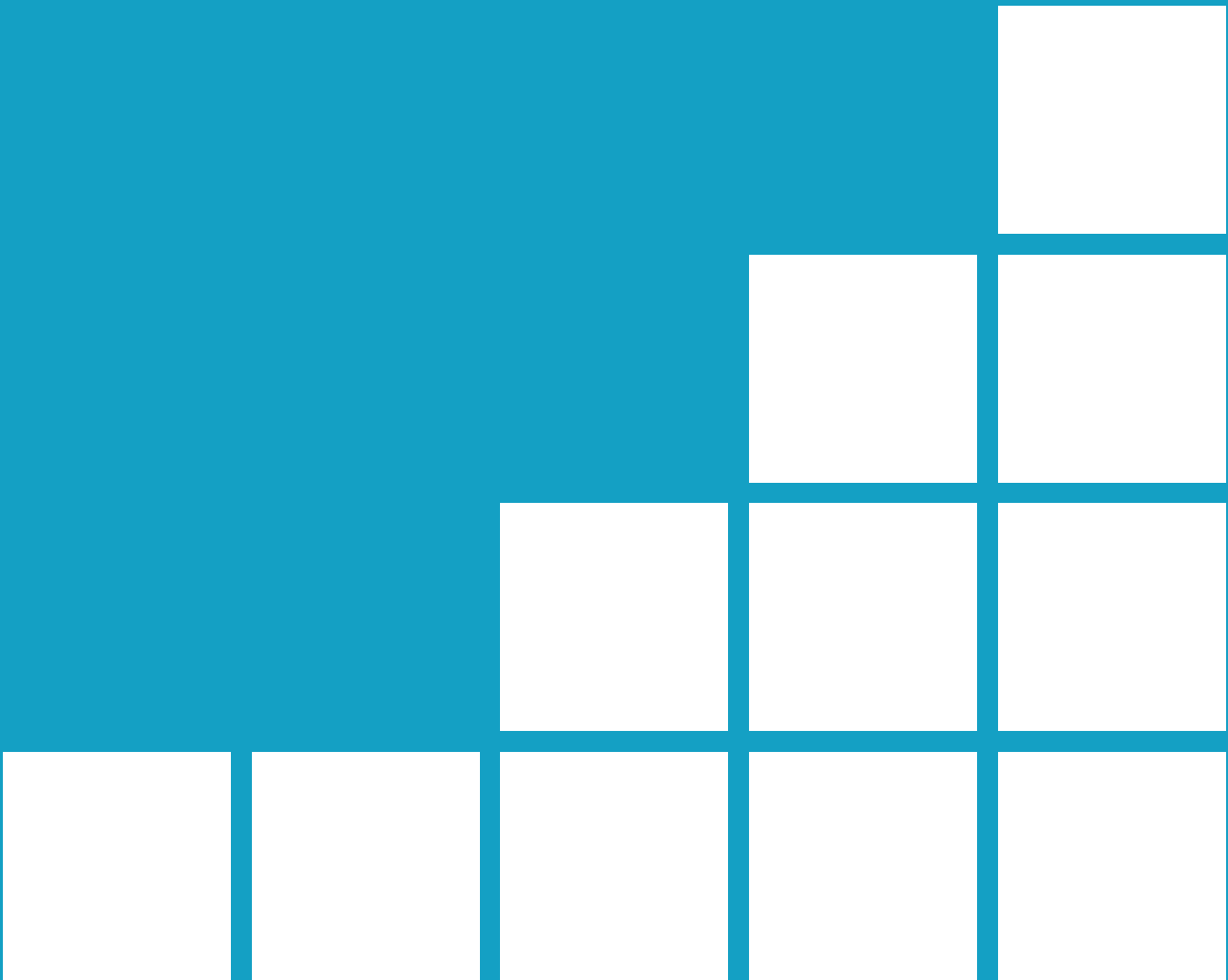

Årsredovisning 2010

■ Riksbankens uppgifter och roll

Riksbanken är Sveriges centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för penningpolitiken med målet att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har också i uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde, vilket innebär att inflationen ska vara låg och stabil. Det ger goda förutsättningar för att tillväxten ska bli gynnsam och uthållig. Riksbanken har preciserat ett mål för inflationen som säger att den årliga förändringen av konsumentprisindex (KPI) ska vara 2 procent.

För att påverka inflationen beslutar Riksbanken om nivån på sin styrränta, den så kallade reporäntan. Reporäntan påverkar andra räntor i ekonomin och i förlängningen den ekonomiska aktiviteten och inflationen.

Ett säkert och effektivt betalningsväsende – finansiell stabilitet

Riksbanken har fått i uppdrag av riksdagen att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Det innebär att Riksbanken ska verka för stabilitet i det finansiella systemet som helhet. I uppdraget ingår också att ge ut sedlar och mynt. Riksbanken tillhandahåller dessutom ett system, RIX, som hanterar stora betalningar mellan banker och andra aktörer på ett säkert och effektivt sätt.

Riksbanken analyserar och övervakar löpande stabiliteten i det finansiella systemet för att tidigt upptäcka förändringar och sårbarheter som kan leda till störningar. Analysen fokuserar främst på de stora svenska bankkoncernerna, finansmarknadens sätt att fungera och den finansiella infrastruktur som behövs för att betalningar ska fungera. I en krissituation kan Riksbanken under vissa förutsättningar ge tillfälligt likviditetsstöd till banker.

Riksbankens självständiga ställning

Riksbanken är en myndighet under riksdagen. Riksdagen utser ledamöterna i riksbanksfullmäktige. Riksbanksfullmäktige utser i sin tur ledamöterna i Riksbankens direktion. Fullmäktige ska också övervaka och kontrollera direktionens arbete.

Riksdagen har gett Riksbanken en självständig ställning. Det innebär att Riksbankens direktion fattar de penningpolitiska besluten utan att ta direktiv från någon annan. Genom att delegera uppgiften att hålla inflationen låg och stabil till Riksbanken har riksdagen gett penningpolitiken ett långsiktigt perspektiv och skapat goda förutsättningar för att inflationsmålet ska uppfattas som trovärdigt.

Den självständiga ställningen tar sig också uttryck i Riksbankens finansiella oberoende som säkras genom att Riksbanken har rätt att förvalta finansiella tillgångar. Riksbanken förvaltar finansiella tillgångar i första hand för att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag. Med utgångspunkt i detta inriktas tillgångsförvaltningen på att uppnå en så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till den risk som tas.

Öppenhet och kommunikation

Riksbanken lägger stor vikt vid att vara öppen och tydlig om bankens verksamheter. En bred krets av utomstående ska kunna förstå vad banken gör och varför. På så sätt ökar trovärdigheten för inflationsmålet på 2 procent, och det blir lättare att få penningpolitiken att fungera.

Öppenhet och tydlighet skapar dessutom förtroende för hur Riksbanken bedömer och hanterar situationen på de finansiella marknaderna. Att Riksbanken är öppen och tydlig i sina bedömningar av den finansiella stabiliteten är en av flera förutsättningar för att ekonomins aktörer ska kunna bilda sig en uppfattning om riskerna i det finansiella systemet och agera därefter.

Riksbankens självständiga ställning ställer också stora krav på insyn i bankens verksamheter så att dessa kan granskas och utvärderas. Öppenheten tar sig till exempel uttryck i att Riksbanken på sin webbplats publicerar protokoll och beslutsunderlag från direktionens sammanträden samt protokoll från de penningpolitiska sammanträdena. Dessutom är de modeller som Riksbanken använder i sitt analysarbete – både makroekonomiska prognosmodeller och modeller för stresstester av banker – offentliga.

■ Innehåll

RIKSBANKSFULLMÄKTIGES VERKSAMHETSBERÄTTELSE OCH VINSTDISPOSITION FÖR 2010

Riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse	8
Förslag till vinstdisposition för 2010	11
Inleveransberäkning av Riksbankens resultat 2010	12

ÅRSREDOVISNING FÖR SVERIGES RIKSBANK 2010

INLEDNING

Riksbankschefens kommentar	16
Året i korthet	18

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Ett fast penningvärde – prisstabilitet	20
Ett säkert och effektivt betalningsväsende	31
Tillgångsförvaltning	44
Organisation och styrning	52

BALANS- OCH RESULTATRÄKNING

Redovisningsprinciper	60
Balansräkning	62
Resultaträkning	64
Kassaflödesanalys	65
Noter	67
Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden	75
Femårsöversikt	78
Revisionsberättelse för Sveriges riksbank	81

ÖVRIGT

Riksbankens remissarbete	82
Publikationer	83
Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2010	84
Ordlista	85

Riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse och vinstdisposition för 2010

■ Riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse

Riksbanksfullmäktige har elva ledamöter och lika många suppleanter. Ledamöterna utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande. Fullmäktiges verksamhetsberättelse för 2010 redovisar att fullmäktige sammanträtt vid 11 tillfällen under året och övergripande vilka ärenden som behandlats samt vilken information som fullmäktige fått vid sammanträdena. Verksamhetsberättelsen anger även hur fullmäktige bedrivit sin kontrollerande funktion.

Fram till och med den 18 oktober 2010 bestod fullmäktige av Johan Gernandt (ordförande), Leif Pagrotsky (vice ordförande), Sinikka Bohlin, Peter Egardt, Susanne Eberstein, Bo Bernhardsson, Elizabeth Nyström, Anders Flanking, Allan Widman (från den 4 mars 2010), Kjell Nordström och Ebba Lindsö. Suppleanter var under samma period Pär Nuder, Anne-Katrine Dunker, Carin Lundberg, Stephan Tolstoy, Fredrik Olovsson, Lena Sommestad, Ulla Löfgren, Håkan Larsson, Carl B Hamilton samt Ulf Perbo.

Sedan den 19 oktober består fullmäktige av följande ledamöter: Johan Gernandt (ordförande), Leif Pagrotsky (vice ordförande), Peter Egardt, Sonia Karlsson, Bertil Kjellberg, Anders Karlsson, Gun Hellsvik, Lena Sommestad, Allan Widman, Peter Eriksson och Anders Flanking. Suppleanter är Hans Birger Ekström, Tommy Waidelich, Ulf Sjösten, Ann-Kristine Johansson, Chris Heister, Bosse Ringholm, Ebba Lindsö, Catharina Bråkenhielm, Christer Nylander, Helena Leander samt Håkan Larsson.

Fullmäktiges uppgifter

Fullmäktige utser ledamöter i direktionen och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige fastställer också Riksbankens arbetsordning och beslutar om utformningen av sedlar och mynt. Fullmäktige har också till uppgift att löpande följa Riksbankens verksamhet och hur direktionsledamöterna leder verksamheten. Fullmäktige utövar kontroll bland annat genom att fullmäktiges ordförande och vice ordförande har närvaro- och yttranderätt, men inte förslags- och rösträtt, på direktionens sammanträden. Fullmäktige har också en revisionsenhet som bland annat granskar direktionsledamöternas tjänsteutövning och Riksbankens bokslutsarbete med inriktning på beräkningen av Riksbankens resultat. Revisionsenhetens arbete utförs av en extern auktoriserad revisor.

Fullmäktige lämnar förslag till riksdagen om hur Riksbankens resultat ska disponeras och yttrar sig till riksdagen i frågan om direktionens ledamöternas ansvarsfrihet.

Fullmäktige lämnar remissyttranden inom sitt verksamhetsområde och lämnar i samråd med direktionen förslag till riksdagen och regeringen

om ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida inom sitt ansvarsområde.

Ordföranden och vice ordföranden lämnar två gånger om året en redovisning inför riksdagens finansutskott.

*Johan Gernandt,
ordförande och
Leif Pagrotsky,
vice ordförande*

Riksbanksfullmäktiges verksamhet 2010

Under året sammanträdde fullmäktige vid 11 tillfällen.

Fullmäktige beslutade under året om direktionens anställningsvillkor och tog även ställning till direktionens ledamöternas siduppdrag. Fullmäktige beslutade även om nominering till riksdagens valberedning av en styrelseledamot i Riksbankens Jubileumsfond.

Skrivelser till riksdagen

Under 2010 lämnade fullmäktige tillsammans med direktionen en framställning till riksdagen om vissa utredningsbehov med anledning av finanskrisen. Syftet med utredningsarbetet skulle

vara att etablera ett sammanhängande och effektivt ramverk som kan bidra till att upprätthålla finansiell stabilitet och minimera kostnaderna för såväl samhällsekonomin som konsumenterna. Förslaget var att ansatsen skulle vara bred och bland annat omfatta rollfördelningen mellan myndigheter samt Riksbankens verktyg på området för finansiell stabilitet. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande skrev tillsammans med riksbankschefen en ekonomisk kommentar med anledning av framställningen till riksdagen. Kommentaren publicerades på Riksbankens webbsida.

Direktionen samrådde under året med fullmäktige vid tre tillfällen om skrivelser till riksdagen. Två skrivelser avsåg förslag till ändringar i riksbankslagen avseende Riksbankens möjligheter till statistikinsamling respektive ändringar med anledning av en ny sedel- och myntserie (se även avsnittet *Arbete med utformningen av sedlar och mynt*). Den tredje skrivelserna avsåg ett utökad åtagande under Internationella valutafondens modifierade nya låncarrangemang (NAB).

Arbete med utformningen av sedlar och mynt

Fyra ledamöter i fullmäktige och fyra utomstående experter bildar Beredningsgruppen för utformning av sedlar och mynt. Gruppen leds av fullmäktigeledamoten Peter Egardt. Övriga ledamöter från fullmäktige är sedan den 19 november 2010 Ebba Lindö, Sonia Karlsson och Anders Karlsson. Experter i gruppen är statsheraldikern, chefen för Kungliga Myntkabinetten samt en företrädare vardera för Nationalmuseum och Konstakademien. Gruppens uppdrag är att bereda frågor om grafisk och konstnärlig utformning av sedlar och mynt i allmänhet.

Fullmäktige fick löpande under året information om det fortsatta arbetet med en ny svensk sedel- och myntserie. Direktionen samrådde under våren med fullmäktige om en framställning till riksdagen med förslag till ändringar i riksbankslagen beträffande vilka sedel- och myntvalörer som Riksbanken får ge ut. Fullmäktige hade inget att erinra mot att direktionen lämnade framställningen till riksdagen, men ansåg samtidigt att direktionen i sin framställning inte borde föreslå att Riksbanken i lagen skulle ges möjlighet att ge ut mynt i valören 20 kronor. 20-kronorssedeln borde enligt fullmäktiges mening inte ersättas med ett mynt. Riksdagen ansåg att frågan om införandet av ett 20-kronorsmynt tills vidare borde anstå och avlog direktionens förslag i denna del. I övrigt bifölls framställningen.

Uppföljning av direktionens arbete

Fullmäktiges ordförande och vice ordförande följde direktionens arbete under året, bland annat genom sin rätt att delta i direktionens sammanträden liksom i en del informella möten. Detta kan ses som en del i utövandet av fullmäktiges kontrollfunktion.

Direktionens ledamöter deltog normalt i fullmäktiges sammanträden och lämnade då regelbundna redogörelser för viktigare beslut och händelser i Riksbankens verksamhet. Redogörelser lämnades om den aktuella penningpolitiken och för arbetet med att övervaka stabiliteten i det finansiella systemet. Fullmäktige fick också löpande information om läget på de finansiella marknaderna, såväl i Sverige som globalt. Fullmäktige fick information om budgeten och verksamhetsplanen liksom om den löpande uppföljningen av risker och resultat i kapitalförvaltningen, utfallet i övrigt av verksamheten och om internrevisionens verksamhet. I februari fick fullmäktige information om att direktionen beslutat om att tillsätta en riksbanksledd utredning om risker på den svenska bostadsmarknaden.

Fullmäktige fick information om de remissyttrandena som direktionen beslutade om under året. Direktionen informerade även om viktiga internationella möten och om viktiga diskussioner i övrigt inom olika internationella organ.

För att komplettera informationen vid sammanträdena bjöd direktionen in fullmäktige vid ett par tillfällen till frukostmöten för att ge direkt information efter de penningpolitiska beslut som inte låg i nära anslutning till fullmäktiges ordinarie sammanträden. Likaså bjöds fullmäktiges ledamöter in till de informationsseminarier som Riksbanken höll för riksdagens utskott.

Fullmäktiges granskning av Riksbankens verksamhet

Under året gjordes en ny upphandling av konsult för fullmäktiges revisionsenhet. Resultatet blev att ett nytt avtal träffades med BDO Nordic Stockholm AB för en period om två år.

Fullmäktige fastställde under våren en revisionsplan för fullmäktiges revisionsenhet. I enlighet med planen gjorde revisionsenheten under året granskningar av Riksbankens förslag till vinstdisposition, valutareservförvaltningen med fokus på verksamhetens verkställande av de restriktioner som direktionen beslutat om liksom av direktionens åtgärder med anledning av internrevisionens rapporter. Fullmäktiges revisionsenhet gjorde även en uppföljning och efterkalkyl av försäljningen av 2010 års minnesmynt med anledning av bröllopet mellan kronprinsessan Victoria och Daniel Westling. Granskningarna ledde inte till några anmärkningar. Fullmäktige fick även information om Riksrevisionens årliga granskning av Riksbankens verksamhet liksom om de åtgärder som vidtagits med anledning av Riksrevisionens rapport.

Ingenting framkom i fullmäktiges löpande uppföljning av direktionsledamöternas arbete under 2010 som föranledde fullmäktige att rikta någon anmärkning mot deras tjänsteutövning.

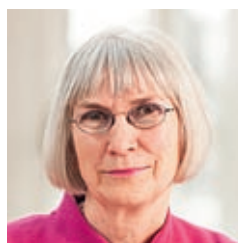
*Johan Gernandt (M),
Ordförande
Advokat, Advokatfirman
Vinge
Ordförande, Stockholms
Handelskammare
Skiljedomsinstitut*

*Leif Pagrotsky (S),
Vice ordförande
Riksdagsledamot
Före detta statsråd*

*Peter Egardt (M)
Landshövding,
Uppsala län
Ordförande, Rymdstyrelsen
samt Försvarshögskolan*

*Sonia Karlsson (S)
Före detta riksdagsledamot*

*Bertil Kjellberg (M)
Före detta riksdagsledamot
Advokat, Advokatfirman
Berggren & Stoltz*

*Anders Karlsson (S)
Riksdagsledamot*

*Gun Hellsvik (M)
Före detta statsråd
Före detta riksdagsledamot
Universitetslektor*

*Lena Sommestad (S)
Före detta statsråd
Professor*

*Allan Widman (FP)
Riksdagsledamot
Advokat*

*Peter Eriksson (MP)
Riksdagsledamot
Ordförande,
Konstitutionsutskottet
Ekonom*

*Anders Flanking (C)
Riksdagsledamot*

■ Förslag till vinstdisposition för 2010

Enligt 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank ska fullmäktige lämna förslag till riksdagen och Riksrevisionen om disposition av Riksbankens vinst. Fullmäktige tillämpar en beräkningsprincip som i korthet innebär att 80 procent av Riksbankens genomsnittliga resultat för de senaste fem åren, exklusive valutakurs- och guldvärdeeffekter men inklusive de priseffekter som redovisas på värderingskontot i balansräkningen, ska levereras in till statskassan. För 2010 föreslår därmed fullmäktige en inleverans om 6 200 miljoner kronor.

Riksdagen godkände i anslutning till sin behandling av Riksbankens förvaltning för 2009 (bet. 2009/10: FIU23) att vinstdispositionen för 2009 baserades på 1988 års vinstutdelningsprincip med de kompletteringar av principen som genomförts sedan dess, vilket också var fullmäktiges förslag. Principen innebär i korthet att 80 procent av de fem senaste årens genomsnittliga resultat, exklusive valutakurs- och guldvärdeeffekter men inklusive de priseffekter som redovisas på värderingskontot i balansräkningen, ska levereras in till statskassan. Valutakurs- och guldvärdeeffekterna samt i normalfallet 10 procent av det justerade genomsnittliga resultatet ska föras till eller från dispositionsfonden. Det belopp som återstår efter detta förs till eller från resultatutjämningsfonden. För 2010 tillämpar fullmäktige samma beräkningsgrund.

Fullmäktige har i enlighet med 10 kap. 3 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank fått en redovisning för räkenskapsåret 2010 från direktionen. Fullmäktige konstaterar att Riksbanken med tillämpning av de nuvarande redovisningsprinciperna redovisar en vinst för 2010 som uppgår till 548 miljoner kronor. I enlighet med 1988 års vinstutdelningsprincip och de kompletteringar av principen som genomförts sedan dess görs följande justeringar av det redovisade resultatet vid beräkning av det inleveransgrundande resultatet:

- Det redovisade resultatet har påverkats negativt av en valutakursförlust om 7 088 miljoner kronor. I enlighet med vinstutdelningsprincipen exkluderas denna förlust vid beräkningen av det inleveransgrundande resultatet.
- Det redovisade resultatet har inte påverkats av någon guldvärdeeffekt och av den anledningen görs ingen justering för guldvärdeeffekt.
- En prisleförlust om 859 miljoner kronor har bokförts på värderingskontot i balansräkningen till följd av de redovisningsprinciper som till viss del ändrades 2004. Fullmäktige har inkluderat denna förlust vid vinstdispositionsberäkningen i enlighet med vinstutdelningsprincipen.

Fullmäktige föreslår enligt nedan en inleverans till statskassan om 6 200 miljoner kronor.

Eftersom den föreslagna inleveransen är högre än årets redovisade resultat föreslås i enlighet med vinstutdelningsprincipen att 6 540 miljoner kronor förs från dispositionsfonden samt att 888 miljoner kronor förs till resultatutjämningsfonden. För att undvika att överföringen av 10 procent av det genomsnittliga justerade resultatet till dispositionsfonden sker genom överföring från resultatutjämningsfonden begränsas denna överföring i enlighet med vinstutdelningsprincipen till ett belopp motsvarande det redovisade resultatet för 2010. Beräkningsunderlaget för vinstdispositionsförslaget framgår av tabellen på nästa sida.

Fullmäktiges revisionsenhet har granskat underlaget för beräkningen av vinstdispositionsförslaget. Revisionsenheten har inte haft något att anmärka.

Resultatet för 2010 före bokslutsdispositioner uppgår till 548 miljoner kronor, och fullmäktige har den 11 februari 2011 beslutat om att avge följande förslag till disposition av Riksbankens vinst:

Miljoner kronor

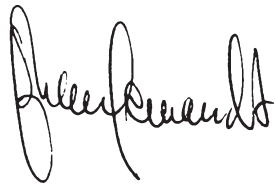
Till statskassan levereras in	6 200
Från Riksbankens dispositionsfond förs	6 540
Till Riksbankens resultatutjämningsfond förs	888

Fullmäktige föreslår även att inleveransen sker senast en vecka efter riksdagens beslut, lämpligen i samband med Riksbankens genomförande av den veckovisa öppna marknadsoperationen.

■ Inleveransberäkning av Riksbankens resultat 2010

Miljoner kronor	
1 BERÄKNING AV RIKSBANKENS INLEVERANS TILL STATEN	
Justering av årets resultat	
Räntenetto	5 582
Valutakursförlust	-7 088
Guldvärdeeffekt	-
Övriga kostnader och intäkter	2 054
Årets resultat 2010	548
Avgår valutakursförlust	7 088
Tillkommer pridförlust bokförd i balansräkningen	-859
Justerat resultat 2010	6 777
Beräkning av genomsnittligt justerat resultat	
Justerat resultat 2006	2 586
Justerat resultat 2007	7 061
Justerat resultat 2008	18 318
Justerat resultat 2009	4 192
Justerat resultat 2010	6 777
Summa justerat resultat för de senaste fem åren	38 934
Genomsnittligt justerat resultat för de senaste fem åren	7 787
Beräkning av inleveransbeloppet	
80 % av det genomsnittliga justerade resultatet	6 229
Avrundning till 100-tal miljoner kronor	-29
Inleverans 2010	6 200
2 BERÄKNING AV ÖVERFÖRINGEN FRÅN RIKSBANKENS DISPOSITIONSFOND	
Från Riksbankens dispositionsfond förs	
Valutakursförlust	-7 088
10 % av det genomsnittliga justerade resultatet reducerat till årets resultat	548
Summa	-6 540
3 BERÄKNING AV ÖVERFÖRING TILL RIKSBANKENS RESULTATUTJÄMNINGSFOND	
Till Riksbankens resultatutjämningsfond förs	
10 % av det genomsnittliga justerade resultatet	779
10 % av det genomsnittliga justerade resultatet reducerat med årets resultat	231
Pridförlust bokförd i balansräkningen	859
Avrundning inleverans	29
Justerat resultat minskat med genomsnittligt resultat	-1 010
Summa	888

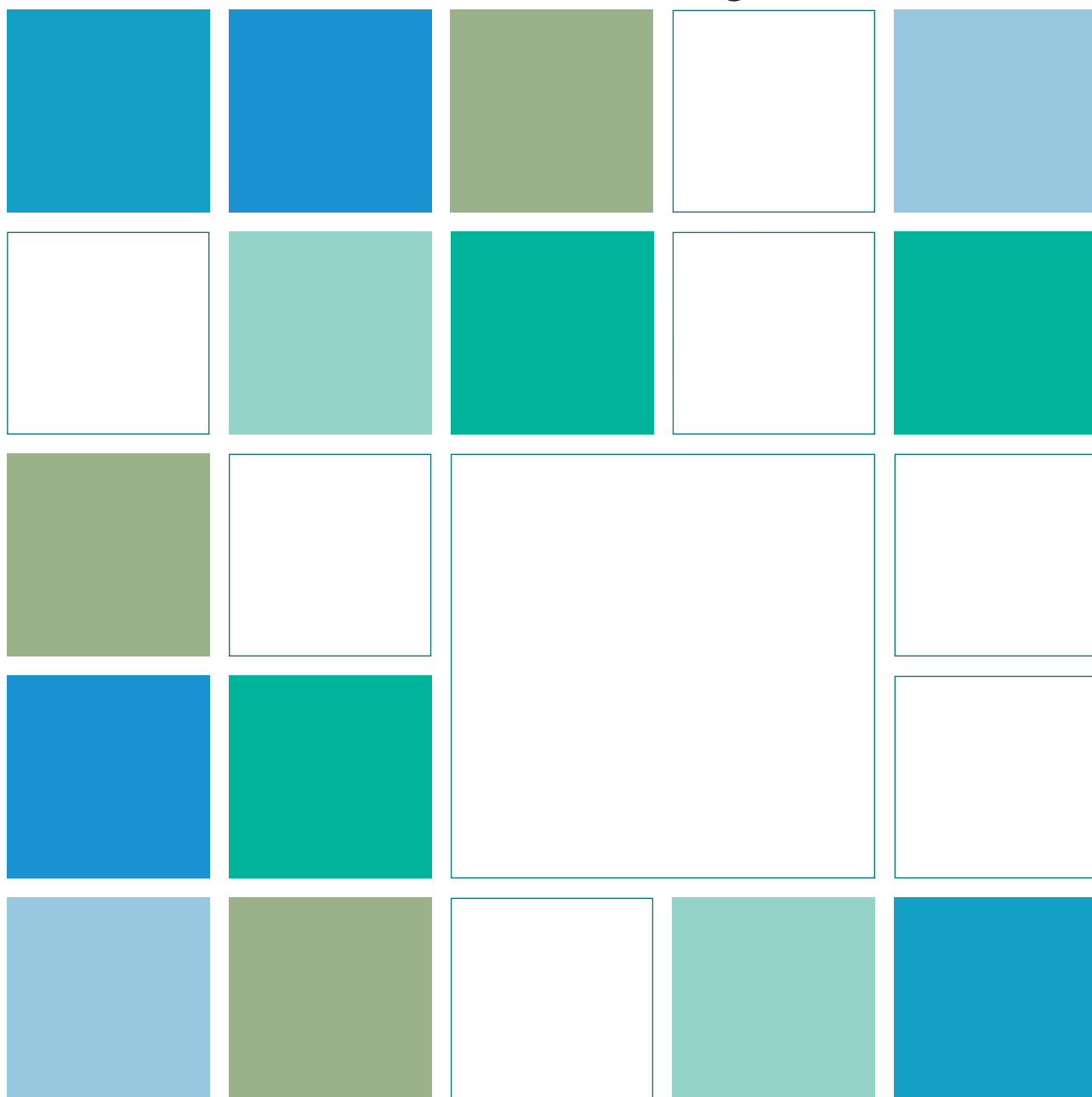
Stockholm den 11 februari 2011

Johan Gernandt
Ordförande

Årsredovisning för Sveriges riksbank 2010

■ Riksbankschefens kommentar

Vi har nu bakom oss ett par dramatiska år sedan den internationella finansorn övergick i en akut global finanskris hösten 2008. När vi ser tillbaka på dessa år verkar det alltmer klart att den svenska ekonomin trots allt har klarat sig ganska väl genom krisen. Visserligen föll produktionen mer i Sverige än i vissa andra länder, men återhämtningen har å andra sidan gått desto snabbare. De svenska bankerna, som påverkades av den förtroendekris som svepte över det finansiella systemet i hela världen, kan nu utan problem finansiera sig på marknaden. För Riksbankens del innebär detta att vi under 2010 kunde avveckla den extraordinära utlåningen och ta de första stegen för att normalisera penningpolitiken.

En viktig förklaring till att vi klarat oss relativt väl är att vi i spåren av den svenska krisen i början av 1990-talet lyckades forma solida ramar för både penningpolitiken och finanspolitiken, ramar som lade grunden för långsiktig stabilitet. Det penningpolitiska ramverket har tillsammans med de fasta reglerna för finanspolitiken på många sätt fungerat som "stötdämpare" i den här globala krisen. Ekonomins aktörer har kunnat utgå från att inflationen kommer att vara hyggligt stabil och att de offentliga finanserna kommer att vara under kontroll även framöver. I den miljön har vi kunnat stimulera ekonomin kraftigt utan att någon ifrågasatt trovärdigheten för inflationsmålet eller hållbarheten i de offentliga finanserna. Även vårt banksystem har klarat sig bättre än banksystemen på många andra håll, till en del tack vare de lärdomar som dragits efter vår egen bankkris för knappt tjugo år sedan.

Återhämtning i ekonomin och stabilisering på marknaderna

I dag ser läget betydligt mer stabilt ut i Sverige än i flera andra länder. Trots att problemen med statsfinanserna i vissa euroländer fortfarande utgör ett orosmoment och det är osäkert vilka konsekvenser en stramare finanspolitik kan få för tillväxten i dessa länder, fortsätter världsekonomin att förbättras och efterfrågan på svenska produkter ökar. Svenska hushåll är optimistiska, vi har god ordning i statsbudgeten och vår statsskuld är förhållandevis liten.

Osäkerheten kring det statsfinansiella läget i flera andra länder fick under våren många investerare att bli mer försiktiga med sina placeringar. Oron på de finansiella marknaderna dämpades dock väsentligt under senare delen av året för att återigen öka vid årets slut. Efterfrågan på de olika lån som vi erbjuder bankerna sedan finanskrisen härjade som värst fortsatte att minska stadigt, och från och med hösten fanns inget intresse för våra lån med rörlig ränta. Det innebär att bankerna numera löser sin kortfristiga finansiering helt och hållet på den privata lånemarknaden. Även dagslånemarknaden, som hanterar lån över natten bankerna emellan, fungerar nu normalt.

Normalisering av Riksbankens arbete

Under andra halvåret kunde vi därför börja återgå till att arbeta på ett mer "vanligt" sätt. Vi tog de första stegen för att normalisera penningpolitiken och höjde räntan vid fyra tillfällen, till 1,25 procent vid årets slut, utifrån bedömningen att penningpolitiken behöver bli gradvis mindre expansiv för att inflationen ska stabiliseras kring målet på 2 procent och för att vi samtidigt ska få en stabil realekonomisk utveckling. Vi beslutade dessutom att låta alla återstående lån med längre löptider och med fast ränta förfalla utan att ersätta dem med nya lån. I och med detta har Riksbanken lämnat bakom sig det man brukar kalla för extraordinära åtgärder.

Vår verksamhet präglades dock fortfarande av frågor som aktualiserats av finanskrisen. Vi fortsatte att arbeta mycket aktivt med att reformera regelverken och förbättra tillsynen på det finansiella området både hemma och på det internationella planet så att risken för nya kriser kan minimeras. Till exempel var vi involverade i att utforma och besluta om de nya internationella kraven på kapital och likviditet i banksektorn, de så kallade Basel III-reglerna. Vi deltog vidare i uppbyggnaden av den nya strukturen för förstärkt finansiell övervakning och tillsyn i EU. Vi lämnade också tillsammans med riksbanksfullmäktige ett förslag till riksdagen om att tillsätta en eller flera utredningar för att se över det svenska finansiella regelverket. I förslaget markerade vi särskilt att reglerna behöver bli mer sammanhängande och att rollfördelningen mellan myndigheterna behöver förtydligas. Riksdagen ställde sig huvudsakligen bakom våra förslag, och vi väntar nu på att utredningarna ska komma i gång.

Finanskrisen har tydliggjort hur nära Riksbankens verksamheter är sammankopplade och hur viktigt det är med ett omfattande samarbete mellan våra olika avdelningar. Vi fortsatte därför att arbeta över avdelningsgränserna, inte minst för att utveckla nya analyser, metoder och verktyg som vi gemensamt kan använda oss av i framtiden. Det gäller exempelvis sådana speciella satsningar som en utredning om risker på den svenska bostadsmarknaden och en översyn av det penningpolitiska styrsystemet.

Stefan Ingves,
riksbankschef

Men det handlar även om samarbetet i den löpande verksamheten när vi till exempel utvecklar placeringsstrategier vid förvaltning av Riksbankens tillgångar, bygger ut våra statistiska databaser eller stärker vår interna riskhantering. Kopplingen mellan våra verksamheter uppmärksammades också av riksdagens finansutskott som under året påbörjade en ny utvärdering av Riksbankens arbete. Den här gången granskar utskottet resultaten av både vår penningpolitik och vårt arbete med finansiell stabilitet.

Öppenhet och tydlighet i spåren av finanskrisen

Finanskrisen har dessutom bekräftat hur viktigt det är att vi fortsätter att öppet och tydligt redovisa grunderna för och resultaten av vårt arbete. En utvärdering inom ramen för FSPOS, som är en samarbetsorganisation för privata och offentliga aktörer på det finansiella området, visade att vi under krisens gång informerade marknaden och allmänheten om krisförloppet och de åtgärder som vi vidtagit på ett framgångsrikt sätt. Vi hade dock inte fått lika mycket gehör för våra varningar om de risker som byggts upp före det akuta krisskedet. För att kunna behålla tilltron till våra bedömningar och arbetsmetoder och därmed lyckas bättre med våra lagstadgade uppdrag behöver vi alltså ständigt förmedla hur vi arbetar och varför, och göra det på ett så tydligt sätt som möjligt.

Under året förtydligade vi grunderna för vårt arbete med finansiell stabilitet i skriften Riksbanken och finansiell stabilitet. Skriften innehåller även en samlad beskrivning av hur vi tar fram våra analyser och bedömningar av stabiliteten i det finansiella systemet i Sverige. Vi uppdaterade

också beskrivningen av Riksbankens penningpolitiska strategi i skriften Penningpolitiken i Sverige. I samband med detta beslutade vi att ta bort toleransintervallet vid preciseringen av inflationsmålet eftersom vi bedömde att intervallet spelat ut sin roll.

Vi såg också över och förtydligade vår roll i RIX, som är det centrala systemet för betalningar mellan banker och andra aktörer i det finansiella systemet. Riksbanken ska även i fortsättningen stödja och säkra den finansiella infrastrukturen genom att tillhandahålla ett centralt betalningssystem för att på så sätt bidra till ett effektivt betalningsväsende och dessutom behålla vår kompetens vid krishantering.

Nya utmaningar framöver

Samtidigt som finanskrisen höll på att ebba ut arbetade vi intensivt med att modernisera och effektivisera vårt sätt att hantera kontanter i Sverige. Vi drog in 50-öringen, och vi fortsatte att förbereda utformningen av nya sedlar och mynt utifrån riksdagens beslut om att Riksbanken får införa en 200-kronorsedel och ett 2-kronorsmynt. Vi fortsatte dessutom arbetet inför nästa års byggstart för ett nytt kontanthanteringskontor.

Efter årsskiftet 2010/11 fattade vi också ett inriktningsbeslut om att utkontraktera driften och supporten av vissa av våra IT-system och datorer. I och med beslutet kommer vi nu att aktivt arbeta med att utforma den framtida IT-verksamheten på Riksbanken så att vi kan säkra rätt kompetensförsörjning i framtiden och öka våra möjligheter att vara uppdaterade i en snabb teknisk utveckling.

Dessa frågor kommer att ta ett stort utrymme i Riksbankens verksamhet under de kommande åren. Men även om det verkar som om vi nu för svensk del kan lägga krisens mest akuta kapitel bakom oss, kommer vår verksamhet också att präglas av finanskrisen ännu ett tag framöver. Det är därför viktigt att vi tar till vara allt vi lärde oss av finanskrisen och utvecklar vårt sätt att arbeta inom Riksbanken.

Det är också viktigt att vi även i fortsättningen värnar medarbetarnas starka engagemang och höga kompetens. Det är tack vare deras arbete som vår organisation kunnat fungera så effektivt och med så hög kvalitet som den gjort under de senaste krisåren.

Jag vill här särskilt tacka alla medarbetare för deras förtjänstfulla insatser under 2010. Tillsammans kommer vi också att lyckas hantera de utmaningar vi har framför oss.

Stefan Ingves

■ Året i korthet

Under 2010 avvecklade Riksbanken de extraordinära åtgärder som vidtagits i samband med finanskrisen och började lägga om penningpolitiken i mindre expansiv riktning. Följande ekonomiska utfall samt åtgärder och händelser hade stor betydelse för Riksbankens verksamhet:

- Ekonomin i världen återhämtade sig under året. I Sverige var tillväxten hög och sysselsättningen ökade. Situationen på de globala finansiella marknaderna blev successivt bättre under året, men den statsfinansiella oron i Europa medförde att tillgången på likviditet tillfälligt försämrades på marknaderna i maj och juni samt i november och december.
- Riksbanken lämnade reporäntan oförändrad på 0,25 procent fram till det penningpolitiska mötet i juni. Då höjdes reporäntan med 0,25 procentenheter och ytterligare tre höjningar följde. I slutet av året uppgick reporäntan till 1,25 procent. Reporäntebanan höjdes något på kort sikt i februari men sänktes något på längre sikt vid tre tillfällen under året.
- Inflationen mätt som förändring av konsumentprisindex (KPI) var 1,3 procent i genomsnitt under året. Inflationstakten ökade från 0,6 procent i januari till 2,3 procent i december. Den underliggande inflationen mätt med KPI med fast bostadsränta (KPIF) var 2,1 procent i genomsnitt under året. Enligt Riksbankens bedömning i december ökade den totala produktionen (mätt med BNP) i Sverige med 5,3 procent 2010, medan arbetslösheten var i genomsnitt 8,4 procent.
- I takt med att de svenska bankerna fick bättre möjligheter att finansiera sig på marknaden avvecklade Riksbanken de extraordinära åtgärder som vidtagits under 2008 och 2009 för att hjälpa bankerna att få tillgång till likviditet, underlätta marknadens funktionssätt och förstärka penningpolitikens genomslag i ekonomin. Avvecklingen underlättades av att bankerna vidtagit aktiva åtgärder för att förbättra sin finansiering och förstärka sin kapitalsituation.
- Riksbanken deltog aktivt i det omfattande arbetet med att reformera de nationella och internationella regelverken och förbättra tillsynen på det finansiella området så att risken för nya finansiella kriser kan minimeras. Vidare lämnade Riksbankens direktion och riksbanksfullmäktige i en gemensam framställning till riksdagen ett förslag om att tillsätta en eller flera utredningar för att se över det svenska finansiella regelverket.

*Mikael Nordén, Petra Nilsson
och Emma Bäcke*

- Riksbanken tillsatte en intern utredning om risker på den svenska bostadsmarknaden. Utredningen ska göra en sammanhållen analys av bostadsmarknaden i Sverige mot bakgrund av den senaste finanskrisen och utvecklingen av bostadspriserna.
- Arbetet med moderniseringen av den svenska sedel- och myntserien fortsatte. I mars föreslog Riksbanken i en framställning till riksdagen att en ny sedel- och myntserie skulle införas. 50-öresmyntet togs ur bruk i slutet av september.

- Under året publicerade Riksbanken bland annat tre penningpolitiska rapporter, tre penningpolitiska uppföljningar, ett underlag för utvärdering av penningpolitiken, två rapporter om den finansiella stabiliteten och en årlig skrift om den svenska finansmarknaden. Skriften Penningpolitiken i Sverige uppdaterades. Riksbanken tog också fram skriften Riksbanken och finansiell stabilitet som beskriver såväl grunderna för arbetet med finansiell stabilitet som sättet att analysera och bedöma tillståndet i det finansiella systemet.
- I samband med en uppdatering av beskrivningen av Riksbankens penningpolitiska mål och strategi i skriften Penningpolitiken i Sverige tog Riksbanken bort toleransintervallet vid preciseringen av inflationsmålet eftersom intervallet spelat ut sin roll.
- Riksbankens resultat blev 0,5 miljarder kronor. Resultatet påverkades främst av orealiserade valutakursförluster om 7,7 miljarder kronor, som medförde att valutainnehavet skrevs ned. Dessutom minskade ränteintäkterna med 3,3 miljarder kronor i och med att Riksbanken under året avvecklade den extraordinära utlåningen till de svenska bankerna. Till skillnad från tidigare år sålde Riksbanken inget guld under 2010, vilket också bidrog till ett lägre resultat jämfört med 2009.

Året i siffror

Riksbankens resultat för 2010 uppgår till 0,5 miljarder kronor, vilket är en minskning med 13,7 miljarder kronor jämfört med 2009. Minskningen beror till stor del på orealiserade valutakursförluster om 7,7 miljarder kronor, som medförde att valutainnehavet skrevs ned. Under 2010 förföll dessutom de flesta extraordinära lån som gavs ut med anledning av finanskrisen utan att Riksbanken ersatte dem med nya lån. I och med detta minskade ränteintäkterna med 3,3 miljarder kronor. Till skillnad från tidigare år sålde Riksbanken inget guld under 2010, vilket också bidrog till ett lägre resultat jämfört med 2009.

Marknadsvärdet på guld- och valutareserven minskade under 2010 från 313 miljarder kronor till 301 miljarder kronor, vilket huvudsakligen beror på att värdet på Riksbankens obligationsinnehav skrevs ned till följd av en förstärkning av den svenska kronan.

Värdet på Riksbankens tillgångar minskade från 709 miljarder kronor till 327 miljarder kronor i och med att Riksbanken under året avvecklade den extraordinära utlåningen till de svenska bankerna.

Nyckeltal

	2008	2009	2010
Vid årets utgång			
Årets resultat (miljarder kronor)	11,2	14,2	0,5
Guld- och valutareserv (miljarder kronor)	220	313	301
Totala tillgångar (miljarder kronor)	700	709	327
Antal årsarbetskrafter	348	351	339
I genomsnitt			
Reporänta (procent)	2,00	0,25	1,25
Kort ränta (tre månader SSVX, procent)	1,36	0,20	1,32
Lång ränta (tio år statsobligationer, procent)	2,43	3,30	3,28
I genomsnitt			
BNP (procentuell förändring)	-0,6	-5,3	5,5
Arbetslöshet (procent)	6,2	8,3	8,4
Inflation, mätt med KPI (procentuell förändring)	3,4	-0,3	1,3
Inflation, mätt med KPIF (procentuell förändring)	2,7	1,9	2,1

Anm. I tabellen presenteras utfallet för samtliga poster med undantag för uppgifterna om BNP och arbetslöshet under 2010, som anges enligt Riksbankens prognos från december 2010. KPIF beräknas som KPI med fast bostadsränta.

■ Ett fast penningvärde – prisstabilitet

Den svenska ekonomin utvecklades starkt under 2010, och förhållandena på de finansiella marknaderna förbättrades. Under loppet av andra halvåret höjde Riksbanken reporäntan från 0,25 procent till 1,25 procent. De extraordinära åtgärder som vidtagits i samband med finanskrisen avvecklades under året. Genomsnittet för inflationen mätt som den årliga förändringen av KPI var 1,3 procent under året. Årsgenomsnittet för KPIF, där bostadsräntorna hålls oförändrade, uppgick till 2,1 procent. Enligt Riksbankens prognos i december ökade BNP med 5,5 procent under året och situationen på arbetsmarknaden förbättrades.

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken upprätthålla ett fast penningvärde, vilket innebär att inflationen ska vara låg och stabil. Riksbanken har preciserat målet för inflationen till 2 procent per år, mätt som årlig procentuell förändring av konsumentprisindex (KPI).

Samtidigt som penningpolitiken inriktas mot att uppfylla inflationsmålet ska den stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken i syfte att uppnå hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Riksbanken bedriver vad som kallas en flexibel inflationsmålspolitik. Vid varje penningpolitiskt beslutstillfälle beslutar Riksbankens direktion om nivån på reporäntan fram till nästa beslutstillfälle och gör en bedömning av hur reporäntan behöver utvecklas under de närmaste åren för att penningpolitiken ska vara väl avvägd. En väl avvägd penningpolitik handlar normalt om att hitta en lämplig balans mellan att stabilisera inflationen runt inflationsmålet och att stabilisera realekonomin. Det innebär inte att Riksbanken gör avkall på att inflationsmålet är överordnat. Reporäntan avgör vad bankerna får betala för att låna eller får i ersättning för att placera pengar hos Riksbanken. På så sätt påverkas även andra räntor i ekonomin och i förlängningen den ekonomiska aktiviteten och inflationen.

Det tar normalt ganska lång tid innan Riksbankens förändringar av reporäntan får full effekt i ekonomin. En vanlig uppskattning är att det tar upp till

ett par år innan en ränteförändring får fullt genomslag på produktionen och inflationen. Det är därför viktigt för Riksbankens direktion att ha framförhållning när den fattar räntebesluten, vilket innebär att penningpolitiken måste baseras på prognoser.

Riksbankens arbets- och beslutsprocess inom penningpolitiken

Den ekonomiska verkligheten är komplex. I sitt prognosarbete använder Riksbanken olika modeller som bygger på historiskt observerade samband. Modellerna är givetvis förenklingar av verkligheten men är nödvändiga för att få fram konsistenta prognoser. Modellresultaten kombineras sedan med bedömningar av såväl experter inom olika områden som direktionen.

Direktionen håller sex ordinarie penningpolitiska sammanträden per år där den beslutar om reporäntan. Vid tre av dessa publiceras en utförlig penningpolitisk rapport som innehåller detaljerade prognoser för ekonomin och inflationen samt bedömningar om räntan framöver. Vid de övriga tre sammanträdena publiceras en så kallad penningpolitisk uppföljning som innehåller prognoser för samma variabler som den penningpolitiska rapporten men som är mindre utförlig i sin beskrivning av prognosen. Efter varje penningpolitiskt sammanträde publicerar Riksbanken ett pressmeddelande och håller en presskonferens. Av pressmeddelandet framgår om någon ledamot i Riksbankens direktion reserverat sig mot

Riksdagen har beslutat att 50-öringen ska sluta gälla som betalningsmedel efter 30 september 2010. Det är en del i en större översyn av Sveriges sedlar och mynt. Målet är att hanteringen av sedlar och mynt ska bli mer effektiv och att dess belastning på miljön ska minska. Nya sedlar ska också utformas på ett sätt som gör dem svårare att förfalska.

majoritetens bedömning av det ekonomiska läget och mot besluten om reporäntan och räntebanan, det vill säga utvecklingen av reporäntan de närmaste åren. Ungefär två veckor efter varje penningpolitiskt sammanträde publicerar Riksbanken ett penningpolitiskt protokoll.

Riksbanken ska också enligt lag lämna en skriftlig redogörelse för penningpolitiken till riksdagen minst två gånger per år. Den första redogörelsen består av ett särskilt underlag för utvärdering av penningpolitiken som sammanställs till riksdagens finansutskott. Den andra redogörelsen utgörs av den tredje penningpolitiska rapporten för året. Riksbankschefen besöker också riksdagens finansutskott för att svara på frågor om penningpolitiken.

Verksamheten 2010

Under året påbörjades en normalisering av penningpolitiken. Reporäntan höjdes vid fyra tillfällen under andra halvåret, från 0,25 procent till 1,25 procent. Riksbanken avvecklade också de extraordinära åtgärder som vidtagits under 2008 och 2009. Bland annat upphörde Riksbanken med att erbjuda bankerna lån till längre löptider eftersom bankernas möjligheter att få tag på finansiering förbättrats. Riksbanken tillsatte också en utredning för att belysa relationen mellan den svenska bostadsmarknaden och Riksbankens uppgifter och mål. Under 2010 publicerades även en uppdaterad version av skriften Penningpolitiken i Sverige. I samband med detta beslutade direktionen att ta bort toleransintervallet om ± 1 procentenhet vid preciseringen av inflationsmålet.

Avveckling av extraordinära åtgärder

Störningarna på de finansiella marknaderna under 2008 och 2009 innebar svårigheter för penningpolitiken. Ökade riskpremier medförde att förändringarna av reporäntan hade mindre effekt än normalt på de marknadsräntor som hushåll och företag möter. De stora sänkningarna av reporäntan innebar dessutom att reporäntans nivå närmade sig noll, vilket begränsade Riksbankens möjlighet att vid behov använda sig av kraftiga räntesänkningar. Riksbanken, liksom många andra centralbanker, vidtog därför extraordinära åtgärder för att förbättra marknadens sätt att fungera och därigenom också få ett bättre genomslag för penningpolitiken.

Riksbankens extraordinära åtgärder hade tre övergripande syften. De vidtog för att säkerställa likviditeten i det svenska finansiella systemet och underlätta de finansiella marknadernas funktions-sätt. De var också inriktade på att förstärka penningpolitikens genomslag i en ekonomi som präglades av störningar på dessa marknader (se till exempel Riksbankens webbplats för en komplett redovisning av dessa åtgärder).

En av de extraordinära åtgärderna var att erbjuda bankerna lån med längre löptider, både till rörlig och till fast ränta. Ur ett penningpolitiskt perspektiv var syftet med detta att minska den onormalt stora skillnaden mellan reporäntan och marknadsräntorna för att den låga reporäntan skulle få ett större genomslag på de räntor som hushåll och företag mötte. Riksbanken markerade också tydligt att reporäntan skulle vara kvar på en låg nivå under en längre period för att stödja den ekonomiska utvecklingen.

Under vintern 2009–2010 förbättrades förhållandena på kreditmarknaderna, vilket avspeglades i att bankerna hade lättare att få tillgång till långfristig finansiering och finansiering till lägre kostnad. Under 2010 avvecklade Riksbanken därför stegvis lånen med längre löptider. I februari slutade Riksbanken att erbjuda lån med tolv månaders löptid, och i april upphörde lånen med tre och sex månaders löptid.

I och med att Riksbankens tre lån till bankerna på sammanlagt 295,3 miljarder kronor till fast ränta med ett års löptid förföll under året har Riksbanken i stort sett avvecklat de extraordinära åtgärder som vidtogs under den finansiella krisen (ett lån till ett mindre belopp förfaller dock i början av januari 2011). Det innebär att bankerna har fått börja lösa sin kortfristiga finansiering på den privata lånemarknaden. Bankerna har därmed återfått ansvaret för dagslånemarknaden som hanterar lån över natten bankerna emellan.

I samband med att fasträntelånen förföll erbjöd Riksbanken bankerna lån från Riksbanken med 28 dagars löptid som skulle utgöra en underliggande försäkring ifall situationen på marknaderna återigen skulle bli turbulent. Bankerna slutade dock att efterfråga dessa lån redan under sensommaren.

I slutet av juni beslutade Riksbankens direktion att höja reporäntan från 0,25 procent till 0,5 procent. Reporäntan hade då varit på samma låga nivå i ett år, vilket Riksbanken också tidigare betonat skulle vara fallet. Den första räntehöjningen var alltså i stort sett i linje med de prognoser som Riksbanken publicerat sedan sommaren 2009.

Utredning om risker på den svenska bostadsmarknaden

I februari beslutade Riksbankens direktion att tillsätta en utredning om risker på den svenska bostadsmarknaden. Utredningen är ett gemensamt projekt mellan avdelningarna för penningpolitik och för finansiell stabilitet. Den syftar till att belysa relationen mellan bostadsmarknaden och Riksbankens uppgifter och mål (se vidare beskrivningen i avsnittet Ett säkert och effektivt betalningsväsende). Direktionen ansåg att det bör göras en mer sammanhållen analys av den svenska bostadsmarknaden eftersom tidigare analyser som i olika sammanhang sammanställts av myndigheter och enskilda forskare ofta har belyst enskilda frågor.

Ur ett penningpolitiskt perspektiv syftar utredningen till att belysa vilken roll penningpolitiken har spelat för utvecklingen på den svenska bostadsmarknaden och hur centralbankerna ska förhålla sig till tillgångspriser. Den ska även analysera vilken roll penningpolitiken kan och bör ha för att påverka en önskad utveckling av kreditstockar och fastighetspriser samt hur samhällsekonomi och penningpolitiken kan påverkas om bostadpriserna faller.

Uppdatering av skriften Penningpolitiken i Sverige

Under året publicerade Riksbanken en uppdaterad version av skriften Penningpolitiken i Sverige som beskriver Riksbankens penningpolitiska mål och strategi. Skriften publicerades för första gången 2006 och har sedan dess uppdaterats vid ett par tillfällen. Det främsta syftet med den senaste uppdateringen var att göra skriften mer pedagogisk och se till att texten på ett så bra sätt som möjligt beskriver den tankeram som penningpolitiken baseras på.

Som en del i uppdateringen beslutade direktionen att ta bort toleransintervallet vid preciseringen av inflationsmålet. Tidigare hade inflationsmålet uttryckts som att den årliga förändringen av konsumentprisindex (KPI) skulle vara 2 procent med ett toleransintervall på ± 1 procentenhet.

Anledningen till att intervallet nu slopades var att det hade spelat ut sin roll. Tanken med intervallet var att tydliggöra dels att avvikelser från inflationsmålet är troliga, dels att Riksbankens ambition är att försöka begränsa dessa avvikelser. I dag finns det dock en stor förståelse för att penningpolitik bedrivs under osäkerhet och att inflationen vanligtvis avviker från målet. Inflationen kan därmed periodvis hamna utanför toleransintervallet utan att trovärdigheten för inflationsmålet för den skull ifrågasätts. Sedan en längre tid tillbaka analyserar och förklarar Riksbanken dessutom noga alla avvikelser från inflationsmålet i penningpolitiska rapporter och uppföljningar – oavsett om avvikelser ligger utanför eller innanför toleransintervallet. Beslutet att ta bort toleransintervallet får alltså inga konsekvenser för inflationsmålet som sådant eller för hur Riksbanken bedriver och kommunicerar penningpolitiken.

Penningpolitiska beslut under 2010

Fram till slutet av juni 2010 lämnade Riksbanken reporäntan oförändrad på 0,25 procent, en nivå som räntan nått efter sänkningen i juli 2009. Räntebanan justerades upp på kort sikt i februari 2010 – en räntehöjning väntades då från och med sommaren eller tidiga hösten. Prognosen för räntan på längre sikt justerades däremot ned något.

Under andra halvåret inledde Riksbanken en normalisering av penningpolitiken. Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter vid fyra tillfällen, men räntebanan justerades ned på längre sikt vid två tillfällen. I slutet av året uppgick reporäntan till 1,25 procent. De höjningar av reporäntan som beslutades vid de penningpolitiska mötena i juni, september, oktober och december motiverades av direktionen med behovet att stabilisera inflationen nära målet på 2 procent och samtidigt få en stabil realekonomisk utveckling. Dessutom påpekade direktionen att hushållens skulder hade ökat påtagligt under senare år. En utveckling där skulderna ökar väsentligt snabbare än inkomsterna under en längre tid innebär risker för att obalanser byggs upp i ekonomin.

Till normaliseringen av penningpolitiken hörde också att de extraordinära lånen med fast ränta förföll under året utan att Riksbanken ersatte dem med nya lån med låg och fast ränta. Detta väntades bidra till att penningpolitiken gradvis skulle bli mindre expansiv, då en återgång till vanlig marknadsfinansiering hos bankerna skulle innebära stigande marknadsräntor. Direktionen tog också hänsyn till detta när den bedömde vilken penningpolitik som var lämplig under året.

Reporäntan lämnades oförändrad i februari

Tecknen på en återhämtning i konjunkturen blev allt tydligare i början av 2010 – tillväxten steg i omvärlden och utfallen för sysselsättning och inflation blev högre än väntat. Även de finansiella marknaderna fungerade allt bättre. Den samlade bilden var att konjunkturuppgången vilade på fastare mark.

Den återhämtning som hade inletts i Asien under 2009 omfattade nu stora delar av världen. Den starka tillväxten i Asien såg även ut att hålla i sig framöver. Vidare hade den amerikanska ekonomin

Penningpolitiska beslut 2010

10 februari Reporäntan lämnades oförändrad på 0,25 procent. Räntebanan justerades upp på kort sikt. Prognosen för reporäntan på längre sikt justerades ned något.

19 april Reporäntan lämnades oförändrad på 0,25 procent. Även prognosen för reporäntebanan lämnades oförändrad.

30 juni Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter till 0,5 procent. Räntebanan justerades ned på längre sikt.

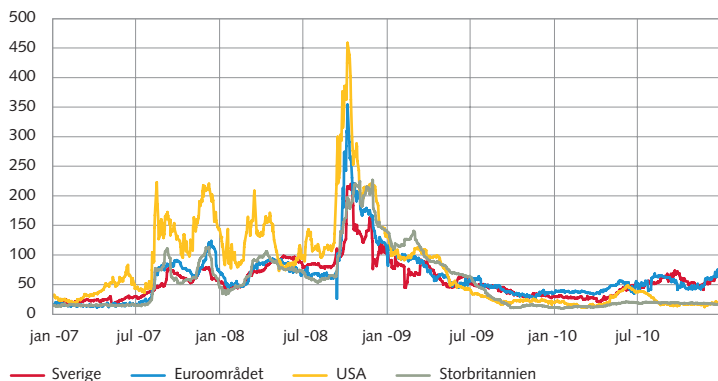
1 september Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter till 0,75 procent. Prognosen för reporäntebanan lämnades oförändrad.

25 oktober Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter till 1 procent. Räntebanan justerades ned på längre sikt.

14 december Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter till 1,25 procent. Prognosen för reporäntebanan lämnades i stort sett oförändrad.

Diagram 1

Skillnad mellan interbankräntor och statspappersräntor (TED-spread), räntepunkter

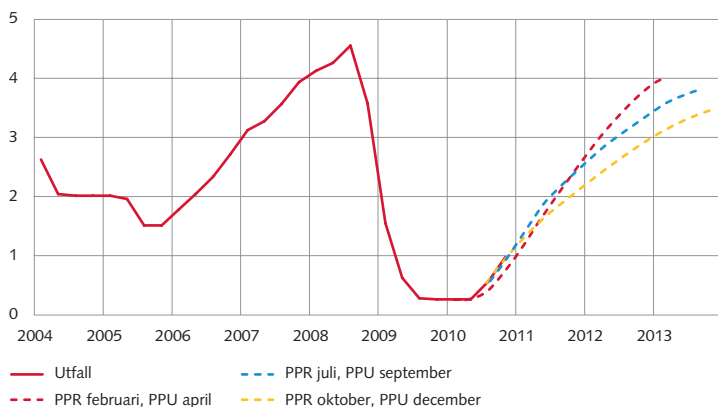

Anm. Differensen är beräknad som skillnaden mellan tre månaders interbankränta och tre månaders statskuldväxel.

Källor: Reuters EcoWin och Riksbanken.

Diagram 2

Reporänteutfall och reporänteprognoser under 2010, procent

Anm. PPR betecknar penningpolitisk rapport och PPU betecknar penningpolitisk uppföljning. Ränteprognoserna från februari och april sammanfaller och visas därför med hjälp av en gemensam streckad linje i diagrammet. Ränteprognoserna från juli och september, liksom prognoserna från oktober och december, ligger så nära varandra att även de illustreras med en gemensam streckad linje. Källa: Riksbanken.

under slutet av 2009 växt snabbare än förväntat, och flera faktorer talade för att den skulle fortsätta att återhämta sig. Nedgången i sysselsättningen hade dämpats betydligt, styrrentan var rekordlåg och stigande bostadspriser och aktiekurser innebar att de amerikanska hushållens förmögenhet steg. Även världshandeln fortsatte att stiga efter att ha fallit kraftigt i finanskrisens inledningsskede. Men centralbanker och regeringar bedrev fortfarande en ekonomisk politik med stora stimulanser, och det var osäkert vad som skulle hända när de så småningom drog tillbaka sina expansiva åtgärder.

Situationen på de finansiella marknaderna bedömdes inte längre vara ett hinder för konjunkturuppgången. Bland annat hade olika riskpremier på interbankmarknaderna fallit. Den så kallade TED-spreaden, som visar skillnaden mellan inter-

bankräntan och räntan på en statsskuldväxel, var nere på samma nivåer som före krisen (se diagram 1). Även företagens möjligheter att få marknadsfinansiering hade förbättrats.

I Sverige var tillväxtutsikterna ungefär desamma som vid Riksbankens föregående bedömning i december 2009, men arbetsmarknaden såg inte ut att bli lika svag som tidigare befarat. Statistiken visade att sysselsättningen var högre än väntat. Hushållens konsumtion hade stimulerats av låga räntor och skattesänkningar, vilket hållit försäljningen i detaljhandeln uppe. Den exporttunga industrin släpade dock efter. Riksbanken bedömde ändå att den internationella efterfrågan på svenska produkter och därmed exporten skulle stiga i takt med att konjunkturen i omvärlden förbättrades. Den inhemska efterfrågan bedömdes bli fortsatt stark framöver. Hushållens höga sparande i utgångsläget, liksom det faktum att behovet av en finanspolitisk åtstramning längre fram var litet, talade för att konsumtionen skulle kunna hållas uppe. BNP skulle därför växa relativt starkt de kommande åren.

Trots ett lågt resursutnyttjande hade inflationen stigit oväntat mycket jämfört med prognosen från december 2009, och den underliggande inflationen var hög i utgångsläget. Inflationen mätt med KPI var 0,9 procent i december 2009, medan den underliggande inflationen mätt med KPIF (KPI med fast ränta) var 2,7 procent. Den underliggande inflationen väntades dock avta under 2010 i takt med avtagande löneökningar, stigande produktivitet och en allt starkare krona.

Riksbankens direktion bedömde att penningpolitiken behövde vara fortsatt expansiv för att man skulle kunna nå målet om en inflation på 2 procent och samtidigt stödja återhämtningen i ekonomin. Direktionen beslutade därför att lämna reporäntan oförändrad ytterligare en tid. Därefter skulle reporäntan enligt prognosen komma att höjas från och med sommaren eller hösten 2010, vilket var något tidigare jämfört med den föregående bedömningen. Detta berodde på en något starkare utveckling i ekonomin och bättre fungerande finansiella marknader framöver. Samtidigt justerades räntebanan ned något på längre sikt (se diagram 2).

Vice riksbankschef Lars E.O. Svensson reserverade sig mot beslutet och förordade en sänkning av reporäntan till 0 procent och fortsättningsvis en reporäntebana som till och med fjärde kvartalet 2010 skulle ligga 0,25 procentenheter under huvudscenariots räntebana. Han hävdade att en sådan reporäntebana skulle ge ett bättre utfall för både inflationen och resursutnyttjandet, med både ett högre resursutnyttjande och en KPIF-inflation närmare målet. En sådan räntebana skulle enligt Svensson inte medföra några problem för de finansiella marknadernas sätt att fungera eller för den finansiella stabiliteten – särskilt som bostadspriser och bolån, enligt Svensson, inte utgjorde något stabilitetsproblem och inte borde påverka penningpolitiken.

Reporäntan lämnades oförändrad även i april

Efter räntebeslutet i februari fortsatte konjunkturen i omvärlden att förbättras och världshandeln ökade. Utvecklingen var dock ojämn och det fanns stora skillnader mellan olika regioner. Asien stod fortfarande för en stor del av efterfrågeökningen. Återhämtningen fick även fortsättningsvis stöd av omfattande ekonomisk-politiska åtgärder från regeringar och centralbanker runt om i världen. Åtgärderna stimulerade återhämtningen men medförde samtidigt att budgetunderskotten växte i flera länder.

För enskilda länder, exempelvis Grekland, var de statsfinansiella problemen mycket stora, och det rådde osäkerhet om vissa länders kreditvärdighet. Problemen hade i och för sig inte spridit sig till de globala finansiella marknaderna, men de tyngde ändå den ekonomiska utvecklingen inom euroområdet och skapade osäkerhet om framtiden.

I Sverige visade nyinkommen statistik att BNP hade utvecklats överraskande svagt under slutet av 2009. Trots det ändrade Riksbanken inte sin bedömning att svensk ekonomi fortsatte att återhämta sig. Bilden bekräftades av att orderingen stigit, vilket väntades medföra att exporten skulle ta fart. Samtidigt bedömde Riksbanken att den låga räntan och den expansiva finanspolitiken skulle bidra till en stark inhemsk efterfrågan. Dessutom hade sysselsättningen börjat öka och arbetslösheten slutat stiga, vilket tydde på en vändning på arbetsmarknaden. Därför väntades BNP-tillväxten under de första kvartalen 2010 bli starkare än vad som angetts i tidigare bedömningar. BNP-nivån för 2010 som helhet uppskattades dock bli betydligt lägre än vid den föregående bedömningen på grund av den oväntat svaga avslutningen på 2009.

En starkare växelkurs, en snabbare produktivitet-utveckling och måttliga löneökningar skulle enligt Riksbankens prognos bidra till ett förhållandevis lågt inflationstryck under prognosperioden.

Inflationen mätt med KPI väntades dock stiga snabbt eftersom hushållens räntekostnader skulle komma att öka i takt med framtida höjningar av reporäntan. Inflationen mätt med KPIF, som inte påverkas direkt av förändringar i hushållens bostadsräntor, hade stigit, men den uppgången bedömdes vara tillfällig. KPIF-inflationen bedömdes falla tillbaka under året för att därefter stiga och uppgå till nära 2 procent i slutet av 2012.

Riksbankens direktion beslutade att lämna både reporäntan och räntebanan oförändrad i april. Mot bakgrund av att de finansiella marknaderna var mer stabila och att återhämtningen i ekonomin fortsatte ansåg direktionen att det var lämpligt att successivt gå mot en mer normal penningpolitik. Direktionen bedömde att reporäntan skulle börja höjas från och med sommaren eller tidiga hösten, vilket var förenligt med bedömningen i februari.

Vid mötet reserverade sig vice riksbankschef Lars E.O. Svensson mot reporäntebanan och förordade en reporäntebana med en reporänta på 0,25 procent till och med fjärde kvartalet 2010 och därefter en återgång till huvudscenariots reporäntebana. En sådan reporäntebana skulle enligt Svensson ge ungefär samma effekt som den lägre reporäntebana som han tidigare förespråkade, det vill säga ett bättre utfall för både resursutnyttjandet och inflationen, med både ett högre resursutnyttjande och en KPIF-inflation närmare målet.

*Ulf Söderström,
Ella Nyman-Siegel och
Carl Andreas Claussen*

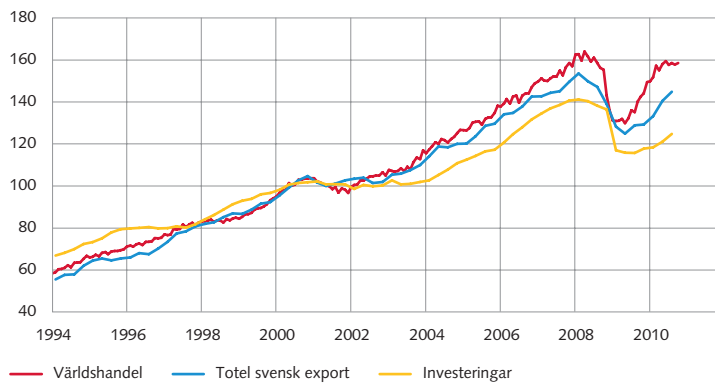
Reporäntan höjdes till 0,5 procent i slutet av juni

Världsekonomin fortsatte att återhämta sig under våren. I Asien och USA stärktes konjunkturen medan tillväxten i euroområdet var mer dämpad, bland annat till följd av den statsfinansiella oron. För Sveriges del såg utvecklingen dock ljus ut och tillväxten var oväntat stark.

Under våren präglades de finansiella marknaderna av oron för växande statsskulder och stora budgetunderskott, framför allt i de sydeuropeiska euroländerna. Det var osäkert hur stora exponeringar den europeiska banksektorn hade mot högt skuldsatta länder och hur stor risken för dolda förluster var. Detta bidrog till en ökad nervositet och misstro på de finansiella marknaderna. Oron accelererade i och med att Grekland fick svårt att låna på den internationella obligationsmarknaden. I början av maj tvingades Grekland därför ta internationell hjälp från EU och Internationella valutafonden (IMF). Men även andra länder i euroområdet behövde genomföra omfattande budgetåstramningar för att undvika en kraftig ökning av statsskulden.

Diagram 3

Världshandel, svensk export och investeringar, index 2000 = 100, säsongrensade data

Källor: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis och SCB.

Dessa åtstramningar väntades dämpa BNP-tillväxten i euroområdet och därmed också hålla tillbaka tillväxten i BNP och inflationstakten i Sverige på längre sikt.

Samtidigt fortsatte Asien att utvecklas starkt och väntades vara drivande i den globala återhämtningen även framöver. Också utsikterna för den amerikanska ekonomin var positiva, och flera faktorer tydde på en fortsatt återhämtning – till exempel föreföll arbetsmarknaden ha stabiliserats, konsumtionen ökade och företagets vinster förbättrades. Man kunde samtidigt konstatera att tillväxten i USA framför allt berodde på en stark ekonomisk-politisk stimulans från staten.

I Sverige visade statistiken att BNP hade ökat från kvartal till kvartal (säsongrensad) sedan andra kvartalet 2009. BNP-tillväxten under första kvartalet 2010 var starkare än vad Riksbanken hade räknat med i april, och ekonomin återhämtade sig nu på bred front. Hushållen var alltmer optimistiska och konsumtionen steg. Den starka ökningen i världshandeln gynnade också svensk export och svenska investeringar (se diagram 3). Den svenska exporten hade ökat från kvartal till kvartal sedan tredje kvartalet 2009 och därtill var utfallet för första kvartalet 2010 överraskande starkt. Prognosen om en fortsatt ökning av exporten bedömdes även medföra att tudelningen i den svenska ekonomin skulle minska – konjunkturuppgången i den svenska ekonomin skulle nu drivas av både en stark inhemsk efterfrågan och en ökad efterfrågan på svenska varor från omvärlden. Därigenom skulle skillnaderna mellan tjänstesektorn, som inte drabbats lika hårt av krisen, och industrisektorn minska. Även sysselsättningen hade fortsatt att öka och arbetslösheten hade planat ut, vilket var oväntat tidigt med tanke på historiska samband och utvecklingen av BNP som under efterkrigstiden aldrig fallit så mycket i genomsnitt ett enskilt år som under 2009.

Riksbanken bedömde att BNP skulle öka med drygt 3 procent per år i genomsnitt under 2010–2012.

Trots den relativt starka BNP-utvecklingen beräknades inflationen hålla sig ganska nära målet under prognosperioden. Det fanns gott om lediga resurser i utgångsläget. Tillsammans med en måttlig löneökningstakt, ökande produktivitetstillväxt och en starkare krona innebar detta att inflationstrycket skulle hållas tillbaka trots att konjunkturen stärktes. Sett över prognosperioden bedömde Riksbanken att inflationen mätt med KPI skulle bli något högre än 2 procent och mätt med KPIF något lägre än 2 procent. KPIF-inflationen beräknades stiga under 2012 och vara nära 2 procent mot slutet av prognosperioden.

För att klara inflationsmålet på 2 procent och samtidigt få en stabil realekonomisk utveckling bedömde Riksbanken att det var lämpligt att inleda en normalisering av penningpolitiken. Räntan höjdes till 0,5 procent och bedömdes därefter fortsätta upp mot mer normala nivåer i takt med att konjunkturen återhämtade sig. Räntebanan på lite längre sikt justerades däremot ned till följd av de sämre ekonomiska utsikterna i omvärlden.

Vid mötet reserverade sig vice riksbankschef Karolina Ekholm mot beslutet att höja räntan och hänvisade till den ökade osäkerheten i och med de statsfinansiella problemen i euroområdet. Det förhållandevis låga inflationstrycket gjorde det enligt Ekholm möjligt att avvakta med räntehöjningar utan att bryta mot inflationsmålet. Hon förordade en reporäntebana med en oförändrad ränta på 0,25 procent fram till september och därefter successiva höjningar enligt den profil som presenterades i den penningpolitiska rapporten.

Vice riksbankschef Lars E.O. Svensson reserverade sig mot reporäntebanan och förordade en bana med en reporänta på 0,25 procent till och med fjärde kvartalet 2010 och därefter en gradvis återgång till huvudscenariots reporäntebana. En sådan reporäntebana skulle enligt Svensson ge ett bättre utfall för både resursutnyttjandet och inflationen, med både lägre arbetslöshet och en KPIF-inflation närmare målet.

Reporäntan höjdes till 0,75 procent i september

Under sommaren fortsatte världsekonomin att återhämta sig, men styrkan i återhämtningen var osäker. Det fanns tecken på att återhämtningen i USA hade dämpats. Bland annat indikerade statistiken över utvecklingen på arbets- och bostadsmarknaderna en inbromsning, och statistiken för nationalräkenskaper visade en svagare inhemsk efterfrågan än väntat. Samtidigt fortsatte den statsfinansiella oron i Sydeuropa, även om risken att den skulle orsaka allvarliga problem för europeiska banker bedömdes vara liten. Svensk ekonomi fortsatte däremot att utvecklas starkt.

Sedan en tid tillbaka hade världshandeln stigit, vilket fått både svensk export och svenska investeringar att öka. Även inhemska faktorer talade för en gynnsam tillväxt i svensk ekonomi. Bland annat var framtidstron stark hos både hushåll och företag, och hushållen hade goda förutsättningar att öka sin konsumtion. Till skillnad från i många europeiska länder behövde den svenska regeringen inte vidta finanspolitiska åtstramningar tack vare de starka offentliga finanserna i Sverige. Att återhämtningen tagit fart avspeglades också i att sysselsättningen sedan en tid tillbaka stigit och arbetslösheten fallit. Arbetsmarknaden fortsatte dessutom att återhämta sig snabbare än väntat.

Riksbanken reviderade upp prognosen för den svenska BNP-tillväxten på kort sikt till följd av både starka utfall och indikatorer. BNP-tillväxten väntades bli cirka 4 procent under 2010 för att därefter avta de följande åren.

Riksbanken justerade även upp sin bedömning av utvecklingen på arbetsmarknaden. Sysselsättningen förväntades återgå till samma nivå som före krisen redan under 2011. Resursutnyttjandet ansågs samtidigt vara fortsatt lågt, men det skulle successivt stiga och vara ungefär normalt i slutet av prognosperioden.

Enligt Riksbankens bedömning skulle det stigande resursutnyttjandet successivt få genomslag i inflationsutvecklingen under prognosperioden. Inflationstrycket på kort sikt ansågs visserligen bli lågt till följd av en starkare krona och fallande arbetskostnader per producerad enhet, men i takt med att arbetsmarknadsläget förbättrades väntades inflationstrycket tillta. Den underliggande inflationen mätt med KPIF skulle enligt prognosen fortsätta att falla under året för att sedan öka och nå 2 procent i början av 2013. KPI-inflationen bedömdes skjuta över målet på 2 procent tillfälligtvis under prognosperioden, främst som ett resultat av de kommande höjningarna av reporäntan.

På längre sikt, när reporäntan nått mer normala nivåer, skulle även KPI-inflationen bli omkring 2 procent enligt prognosen.

Sammantaget var revideringarna av prognoserna små. Prognosen för reporäntan var oförändrad i förhållande till bedömningen i juni. För att klara inflationsmålet på 2 procent och samtidigt få en stabil realekonomisk utveckling bedömde Riksbanken att det var lämpligt att fortsätta den normalisering av penningpolitiken som inletts under sommaren. Reporäntan höjdes till 0,75 procent och räntebanan var oförändrad jämfört med i juni. Det låga resursutnyttjandet i utgångsläget motiverade att reporäntan skulle vara lägre än normalt ännu en tid. Allt eftersom resursutnyttjandet ökade skulle reporäntan gradvis höjas till mer normala nivåer.

Vice riksbankschef Lars E.O. Svensson reserverade sig mot beslutet att höja räntan med 0,25 procentenheter samt mot reporäntebanan i den penningpolitiska uppföljningen. Han förordade en reporänta på 0,5 procent och en låg reporäntebana som gradvis skulle stiga mot 1,75 procent vid prognosperiodens slut. Enligt Svensson skulle den högre reporäntebanan i huvudscenariot, om den fick trovärdighet och inkorporerades i marknadsförväntningarna, nämligen medföra att den faktiska penningpolitiken skulle stramas åt och leda till en kraftig höjning av marknadsräntorna med längre löptider och en kraftig förstärkning av kronan. Detta skulle sänka den redan låga KPIF-inflationen och höja den redan höga arbetslösheten under prognosperioden.

Vice riksbankschef Karolina Ekholm reserverade sig mot reporäntebanan och förordade en flackare reporäntebana med en reporänta som vid slutet av prognosperioden skulle vara någon procentenhet lägre än i den beslutade räntebanan. Hon motiverade sitt ställningstagande huvudsakligen med att en svagare utveckling i omvärlden kunde förväntas leda till lägre tillväxt och inflation också i Sverige längre fram i tiden. En långsammare höjning av reporäntan borde då leda till att inflationen hamnar närmare inflationsmålet och att resursutnyttjandet kommer närmare den nivå som anses vara normal.

Fram till 1500-talet fanns öret bara som värdemätt för räkning i Sverige och alltså inte som mynt. Första gången 1 öre slogs som mynt var 1522. 25-, 10-, 5-, 2- och 1-öringar har tidigare funnits som myntvalörer i Sverige men har alla blivit ogiltiga. När nu också 50-öringen blivit ogiltig har öret helt försvunnit som myntvalör.

Diagram 4

Konkurrensvägd växelkurs, TCW, index 1992-11-18 = 100

Källa: Riksbanken.

Reporäntan höjdes med 0,25 procentenheter i oktober och i december

Efter det penningpolitiska mötet i september fortsatte svensk ekonomi att utvecklas starkt. Enligt nationalräkenskaperna växte BNP med 4,5 procent andra kvartalet och med nästan 7 procent tredje kvartalet 2010 jämfört med motsvarande kvartal 2009. Uppgången var bred och samtliga efterfrågekomponenter i försörjningsbalansen steg. Även förtroendeindikatorer och månadsstatistik, till exempel Konjunkturinstitutets barometerindikator och statistik över industri- och tjänsteproduktionen, gav tydliga signaler om att svensk BNP skulle fortsätta att växa snabbt den närmaste tiden. Den breda uppgången i svensk ekonomi bidrog också till att sysselsättningen ökade snabbt. Även kronan fortsatte under hösten att förstärkas i takt med att inkommande statistik visade att Sveriges ekonomi utvecklats starkt i förhållande till omvärlden (se diagram 4).

Samtidigt var osäkerheten om utvecklingen i omvärlden fortsatt stor. Tillväxten i tillväxtekonomierna i bland annat Asien hade varit hög under första halvåret 2010, och den starka utvecklingen bedömdes fortsätta. Återhämtningen i USA väntades dock ta tid. Tillväxtutsikterna i USA såg visserligen bättre ut i december jämfört med oktober, men utvecklingen tydde på en fortsatt långsam återhämtning på den amerikanska arbetsmarknaden. Även för euroområdet var prognosen för tillväxten på kort sikt något högre i december

Riksbankens forskning 2010

Syftet med Riksbankens forskning är att ta fram modeller och verktyg för de analyser som direktionen behöver göra för att kunna fatta sina beslut. De forskare som är anställda på Riksbanken arbetar också som interna rådgivare vid bankens analysarbete. Forskningen ökar Riksbankens möjligheter att möta de utmaningar som uppstår i arbetet med att hålla inflationen låg och stabil och värna om den finansiella stabiliteten.

Riksbankens forskning är främst inriktad på områden som har direkt betydelse för bankens verksamhet, exempelvis penningpolitik, bankväsende och finansiella marknader. I verksamheten ingår även att utveckla analysmetoder.

Resultaten av Riksbankens forskning publiceras bland annat i internationella vetenskapliga tidskrifter. Detta säkrar att forskningens kvalitet blir utvärderad på ett objektivt sätt enligt internationella normer. Forskningens resultat sprids genom presentationer vid andra central-

banker och universitet samt på vetenskapliga konferenser. Insikterna från forskningen sammanfattas även genom artiklar i Riksbankens tidskrift Penning- och valutapolitik.

Riksbankens forskare arbetade också under året med analyser av dagsaktuella frågor som exempelvis osäkerhetsintervallet kring räntebanan och faktorer som bestämmer huspriser. I detta sammanhang kan man särskilt nämna artikeln Riksbankens kommunikation av makroekonomisk osäkerhet som publicerades i årets första nummer av Penning- och valutapolitik. Artikelns författare beskriver där hur en centralbank kan beräkna osäkerhetsintervall kring den publicerade räntebanan.

Den finansiella krisens efterverkningar på världens ekonomier har rest ett antal nya frågor om bland annat hur det finansiella systemet är kopplat till den reala ekonomin och hur arbetsmarknaden fungerar.

Riksbankens forskare deltar därför bland annat i ett europeiskt nätverk av central-

bankforskare som utvecklar ekonomiska modeller som kan användas för att analysera allvarliga risker i det finansiella systemet och deras kopplingar till makroekonomin.

Riksbanken arrangerade under året en internationell forskningskonferens, Arbetsmarknaden och makroekonomin. Där diskuterade ledande forskare bland annat arbetsmarknadens roll för den makroekonomiska utvecklingen och hur kopplingar mellan arbetsmarknaden och den övriga ekonomin bättre kan integreras i de prognosmodeller som centralbanker använder. De presenterade också forskning som försöker belysa samspelet mellan institutioner och friktioner på arbetsmarknaden, utbyte erfarenheter av hur dessa i sin tur påverkat arbetsmarknadens anpassningsförmåga efter tidigare kriser och diskuterade vilka konsekvenser detta får för penningpolitiken.

jämfört med oktober. Under hösten präglades dock de finansiella marknaderna av oro för hållbarheten i statsfinanserna i högt skuldsatta europeiska länder, och den oron ökade mot slutet av året. Riksbanken bedömde i både oktober och december att de stora finanspolitiska åtstramningarna för att förbättra statsfinanserna skulle dämpa tillväxten i Europa. Den långsamma återhämtningen i dessa länder beräknades medföra ett måttligt inflationstryck och prognosen för omvärldsrentorna justerades ned i oktober.

Trots den splittrade omvärldsbilden bedömde Riksbanken att den svenska ekonomin skulle fortsätta att utvecklas starkt under resten av 2010 och under 2011. Återhämtningen i världshandeln gynnade den svenska exporten. En kombination av starka offentliga finanser, ett högt hushållssparande och optimism bland hushållen skapade dessutom förutsättningar för fortsatt stark konsumtion. Investeringarna väntades också öka snabbt. I oktober reviderade Riksbanken upp sin prognos för BNP-tillväxten 2010 och 2011, och i december reviderades prognosen upp ytterligare.

Resursutnyttjandet bedömdes ha ökat i takt med att situationen på arbetsmarknaden förbättrats. Tillsammans med den starka tillväxten under tredje kvartalet gjorde det att resursutnyttjandet i december bedömdes vara något högre än vad som antogs i oktober. Resursutnyttjandet väntades öka successivt under prognosperioden i takt med återhämtningen i ekonomin.

Riksbankens direktion beslutade att höja reporäntan med 0,25 procentenheter i oktober till 1,0 procent och i december till 1,25 procent. Inflationstrycket i Sverige var lågt till följd av det svaga konjunkturläget i omvärlden, låga arbetskostnader för svenska företag och en starkare krona, men det förväntades stiga i takt med att konjunktoren förstärktes. Därför bedömde direktionen, på samma sätt som vid tidigare tillfällen under året, att reporäntan behövde höjas gradvis mot mer normala

Tabell 1

Jämförelse mellan olika inflationsmått, årlig procentuell förändring

	Årsgenomsnitt		
	2008	2009	2010
KPI	3,4	-0,3	1,3
KPIF	2,7	1,9	2,1
KPIF exklusive energi	2,0	2,3	1,7

Källor: SCB och Riksbanken.

nivåer. I oktober justerades dock prognosen för reporäntan på längre sikt ned i förhållande till prognosen i september. Direktionen bedömde att reporäntan inte behövde höjas lika mycket de kommande åren mot bakgrund av den svaga utvecklingen i omvärlden och det låga inflationstrycket i Sverige under prognosperioden. Prognosen för reporäntan i december var i princip oförändrad jämfört med oktober.

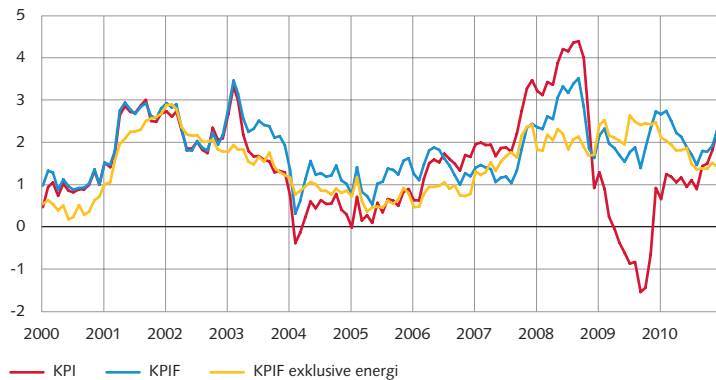
Vid de penningpolitiska mötena i oktober och i december reserverade sig vice riksbankschef Karolina Ekholm och vice riksbankschef Lars E.O. Svensson mot beslutet att höja räntan med 0,25 procentenheter och mot reporäntebanan i den penningpolitiska rapporten respektive uppföljningen. De förordade en oförändrad reporänta vid båda mötena och en reporäntebana som sedan gradvis skulle stiga mot 2,7 procent vid prognosperiodens slut. De ansåg att huvudscenariots räntebana innebar en mer åtstramande penningpolitik än vad som framgick av den penningpolitiska rapporten respektive uppföljningen. Om den räntebanan blev trovärdig, skulle den leda till en större förstärkning av kronan än i rapportens eller uppföljningens prognos och betydligt högre långa marknadsräntor än de som var aktuella vid tidpunkten för prognosen. Detta skulle sänka inflationen och höja arbetslösheten. Ekholms och Svenssons uppfattning att huvudscenariots räntebana skulle leda till en större förstärkning av kronkursen än

Efter den 30 september 2010 går det inte längre att betala med 50-öringen. Den som vill kan fram till den 31 mars 2011 lösa in myntet på banker. Efter det kan 50-öringarna läggas i sopsorteringen för metallskrot om man inte vill behålla dem.

Diagram 5

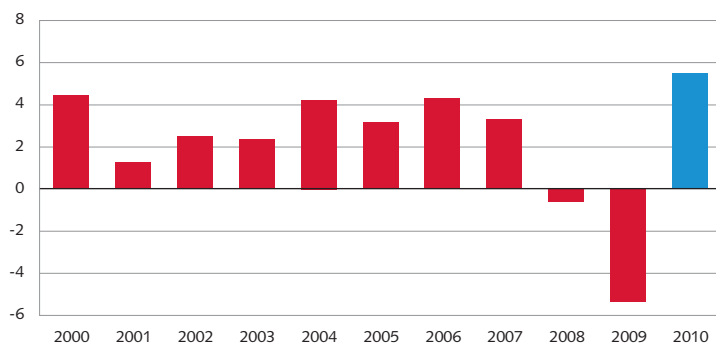
KPI, KPIF och KPIF exklusive energi, årlig procentuell förändring

Källa: SCB.

Diagram 6

BNP i Sverige, årlig procentuell förändring

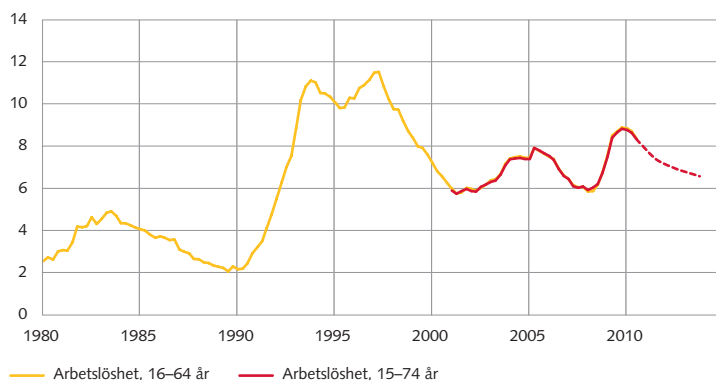

Anm. Den blå stapeln avser Riksbankens prognos i december 2010.

Källor: SCB och Riksbanken.

Diagram 7

Arbetslösheten i Sverige, procent av arbetskraften, säsongrensade data

Anm. Den streckade linjen avser Riksbankens prognos i december.

Källor: SCB och Riksbanken.

vad som bedömdes i prognosen grundades bland annat på uppfattningen att utländska styrräntor skulle komma att stiga långsammare än vad som bedömdes i prognosen.

Uppföljning

Riksbankens penningpolitik utvärderas av riksdagens finansutskott. Till denna utvärdering sammanställer Riksbanken en skriftlig redogörelse – Underlag för utvärdering av penningpolitiken – som publiceras efter den första penningpolitiska rapporten för året. Redogörelsen för 2010 kommer att överlämnas till riksdagen i mars 2011.

Inflationen 2010

Från att ha varit negativ under 2009 steg inflationen mätt med KPI till cirka 1 procent i slutet av 2009 och början av 2010, och höll sig kvar runt den nivån fram till hösten (se diagram 5). Nedgången under 2009 förklarades främst av att den kraftigt sänkta reporäntan hade pressat ned bostadsräntorna. Under första hälften av 2010 lämnade Riksbanken reporäntan oförändrad, vilket gradvis minskade de fallande bostadsräntornas negativa effekt på KPI. Därefter började bostadsräntorna stiga igen, vilket bidrog till uppgången i KPI. Höjningarna av reporäntan under andra halvåret bidrog till att KPI steg snabbare i slutet av året. Till uppgången bidrog även högre energipriser.

I genomsnitt uppgick KPI-inflationen till 1,3 procent under året, vilket kan jämföras med -0,3 procent 2009 (se tabell 1). Mätt med KPIF, det vill säga KPI med fast bostadsränta, var den underliggande inflationen 2,1 procent under 2010 och mycket nära den underliggande inflationen året innan. KPIF exklusive energipriser steg med 1,7 procent 2010.

Realekonomisk utveckling under 2010

Under 2010 ökade BNP med 5,5 procent enligt Riksbankens prognos i december. Ökningen var nästan lika stor som fallet var året innan (se diagram 6). Uppgången var bred och samtliga delar av försörjningsbalansen utvecklades starkt. Uppgången berodde huvudsakligen på att världshandeln återhämtade sig och att konjunkturen i omvärlden blev starkare, men även på att den inhemska efterfrågan utvecklades starkt under året. BNP-tillväxten i Sverige blev också betydligt starkare än den i USA och euroområdet.

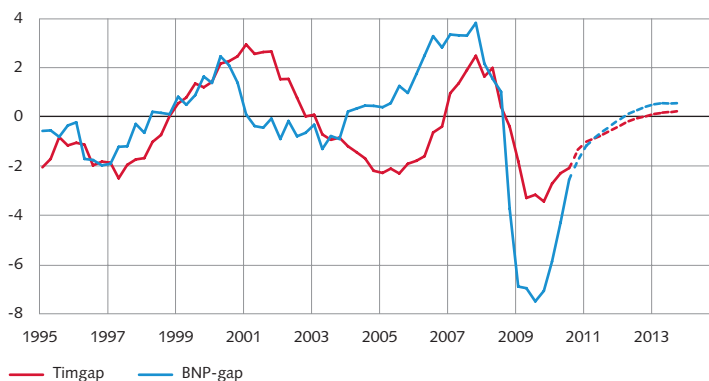
Arbetsmarknaden utvecklades också starkare än förväntat. Historiskt sett brukar utvecklingen på arbetsmarknaden släpa efter BNP-tillväxten. Eftersom BNP hade fallit så kraftigt under 2009 förväntade sig de flesta prognosmakare att arbetslösheten skulle öka kraftigt under 2010. Arbetsmarknaden förbättrades dock påtagligt under året och arbetslösheten började minska (se diagram 7).

Som ett sammanfattande mått på utvecklingen av realekonomin används ofta något mått på resursutnyttjandet. Det finns dock inget entydigt sätt att mäta detta, och Riksbanken använder ett antal olika indikatorer för att bedöma resursutnyttjandet. Exempel på sådana mått är BNP-gapet och timgapet, som mäter BNP:s och de arbetade timmarnas procentuella avvikelser från deras respektive potentiella nivåer (se diagram 8). Om respektive mått är positivt, det vill säga om BNP och de arbetade timmarna ligger över sina potentiella nivåer, betyder det att aktivitetsnivån i ekonomin är hög och att resurserna i ekonomin används i högre utsträckning än normalt. Motsatsen gäller när måtten är negativa. Enligt båda dessa mått var resursutnyttjandet lägre än normalt under året.

Det framgår av diagram 8 att arbetsmarknaden 2009 och 2010 inte utvecklades lika svagt som vid den kraftiga konjunkturnedgången i början av 1990-talet då timgapet var lika stort som BNP-gapet.

Diagram 8

BNP-gap och timgap, procentuell avvikelse från potentiell nivå

Anm. BNP-gap avser den faktiska BNP:s avvikelse från BNP-trenden, beräknad med hjälp av en produktionsfunktionsansats som är ett mått som Riksbanken introducerade under året (se fördjupningen Drivkrafterna bakom trenderna i ekonomin kan analyseras med en produktionsfunktion i Penningpolitisk rapport oktober 2010). Timgap avser skillnaden mellan det faktiska antalet arbetade timmar och Riksbankens bedömning av trenden för arbetade timmar. De streckade linjerna avser Riksbankens prognos i december.

Källor: SCB och Riksbanken.

Statistik

Enligt riksbankslagen ska Riksbanken löpande offentliggöra statistiska uppgifter om valuta- och kreditförhållanden. Konkret ansvarar Riksbanken för statistik som rör betalningsbalansen, finansmarknaden, omsättningen på penning- och obligationsmarknaden samt räntor och valutor.

Statistiken över såväl finansmarknaden som betalningsbalansen produceras och publiceras på Riksbankens uppdrag av Statistiska centralbyrån (SCB). Riksbanken ansvarar dock för statistikens kvalitet, innehåll och utveckling.

För Riksbanken är tillgången på ekonomisk statistik med hög kvalitet en förutsättning för att banken ska kunna bedöma den ekonomiska utvecklingen och i förlängningen fullgöra sina uppdrag. Riksbanken följer därför regelbundet utvecklingen av den ekonomiska statistiken och hade under året diskussioner med SCB om kvalitetsgranskningen av denna.

Riksbanken samlar in och publicerar daglig omsättningsstatistik från primära penningpolitiska motparter och motparter

i valutatransaktioner. Därutöver sammanställs och publiceras dagligen räntor och valutor på Riksbankens webbplats.

Mot bakgrund av erfarenheterna från den finansiella krisen har Riksbanken inlett en satsning för att förbättra statistiken inom värdepappersområdet. I augusti lämnade Riksbanken ett förslag till riksdagen om att ändra riksbankslagen så att Riksbanken får rätt att också samla in uppgifter om emitterade värdepapper. Den föreslagna lagändringen skulle göra det möjligt för Riksbanken att bättre följa och analysera värdepappersfinansieringen hos såväl banker som icke-finansiella företag och på så sätt utveckla analysen av stabiliteten i det finansiella systemet. Riksbanken slutförde också en förstudie om utvecklingen av en databas med svenska värdepapper.

Som ett första steg i att skapa ett heltäckande register för svenska värdepapper införde Riksbanken ett system för att ta emot och lagra sådana leveranser från Euroclear som gäller svenska värdepapper emitterade i Sverige. Från och med 2011

kommer dessa uppgifter efter bearbetning också att levereras vidare till Europeiska centralbankens (ECB:s) värdepappersdatabas Central Securities Database (CSDB).

I oktober infördes nya blanketter för rapportering från monetära finansinstitut för att möta ökade behov av finansmarknadsstatistik hos flera användare, bland annat ECB. I samband med detta ändrade Riksbanken föreskrifterna och de allmänna råden om institutets rapportering av finansmarknadsstatistik (RBFS 2010:1).

Under 2010 fortsatte dessutom arbetet med att anpassa statistiken till kommande förändringar i den internationella standarden för betalningsbalansen. Riksbanken bedriver projektet i samarbete med SCB. Arbetet harmoniseras också inom EU.

Vidare började Riksbanken arbetet med att skapa ett sammanhållet system för statistik och prognoser till stöd för Riksbankens policyarbete utifrån direktionens investeringsbeslut i oktober 2009. Systemet benämns Databibliotek och ska tas i bruk successivt under 2011.

■ Ett säkert och effektivt betalningsväsende

I och med att den ekonomiska återhämtningen blev starkare under 2010 och de finansiella marknaderna fungerade allt bättre avvecklade Riksbanken under året de extraordinära åtgärder som vidtagits under 2008 och 2009 för att säkra tillgången till likviditet och kreditgivning i Sverige. Riksbanken deltog också aktivt i det omfattande arbetet med att reformera de nationella och internationella regelverken och förbättra tillsynen på det finansiella området så att risken för nya finansiella kriser kan minimeras. Direktionen beslutade vidare att Riksbanken även i fortsättningen ska tillhandahålla betalningssystemet RIX. Arbetet med att modernisera svenska sedlar och mynt fortsatte, och riksdagen beslutade att ändra riksbankslagen så att Riksbanken får ge ut två nya valörer – en 200-kronorssedel och ett 2-kronorsmynt.

Riksbanken har fått i uppdrag av riksdagen att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Uppdraget har enligt Riksbankens tolkning en vid innebörd och omfattar i praktiken ett ansvar för stabiliteten i det finansiella systemet.

Det finansiella systemet består av aktörer (exempelvis banker) och marknadsplatser där aktörerna verkar, finansiella marknader, infrastruktur som möjliggör betalningar och utbyten av värdepapper samt ett regelverk i form av lagstiftning, regleringar och andra normer. Systemets grundläggande funktioner är att förmedla betalningar, omvandla sparande till finansiering (kapitalförsörjning) och hantera risker.

Riksbankens praktiska arbete inom ramen för uppdraget omfattar ett flertal olika deluppgifter. Riksbanken arbetar förebyggande för att minska sannolikheten för att en finansiell kris uppstår och har beredskap för att kunna hantera en kris om en sådan trots allt uppstår. Riksbanken har också ansvaret för att ge ut sedlar och mynt. Banken tillhandahåller dessutom ett system för betalningar i svenska kronor mellan bankerna, det så kallade RIX-systemet (se figur 1).

■ Finansiell stabilitet

Riksbanken har valt att definiera finansiell stabilitet som att det finansiella systemet kan upprätthålla sina grundläggande funktioner och dessutom har motståndskraft mot störningar som hotar dessa funktioner.

Riksbanken strävar efter att förebygga hot mot den finansiella stabiliteten genom att löpande följa utvecklingen i det finansiella systemet och i ekonomin i övrigt samt genom att informera om och varna för risker som byggs upp. Om en finansiell kris trots allt uppstår har Riksbanken möjlighet att hantera denna och kan vid behov snabbt tillföra pengar till det finansiella systemet.

Riksbanken och finansiell stabilitet under normala förhållanden

En viktig del i Riksbankens arbete med finansiell stabilitet är att förebygga finansiella kriser. Målet är att förmå banker och andra aktörer på de finansiella marknaderna att uppmärksamma och åtgärda de risker som identifieras.

De fyra stora bankkoncernerna i Sverige står i dagsläget i fokus för Riksbankens övervakning då de spelar en central roll för betalningsförmedling och kreditförsörjning. Riksbanken bevakar även de svenska och de internationella finansiella marknaderna eftersom bankerna är beroende av dessa

Figur 1

Riksbankens arbete för att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende

Förebyggande arbete

- Inhämta och analysera information om det finansiella systemet samt sprida information och kunskap om det
- Löpande analysera och övervaka utvecklingen såväl i det finansiella systemet som i ekonomin i övrigt
- Förebygga hot mot den finansiella stabiliteten genom att informera och varna för risker som byggs upp
- Påverka det finansiella regelverket så att det bidrar till stabilitet och effektivitet

Krishantering

- Hantera en finansiell kris om en sådan uppstår, till exempel genom att vid behov på olika sätt tillföra likviditet till systemet

Operativa uppgifter

- Ge ut sedlar och mynt
- Tillhandahålla ett centralt betalningssystem som banker och andra aktörer kan använda för att göra stora betalningar

för att finansiera sig och för att hantera risker. En annan viktig del i Riksbankens löpande analys är att följa utvecklingen bland bankernas låntagare, i Sverige och utomlands, eftersom krediter ofta utgör en potentiell källa till stora förluster. Dessutom övervakar Riksbanken den finansiella infrastrukturen med utgångspunkt i de delar som är väsentliga för att de finansiella marknaderna och allmänhetens betalningar ska fungera väl.

I det förebyggande arbetet har Riksbanken enligt lag inga tvingande verktyg för att påverka aktörerna i det finansiella systemet. Riksbanken verkar i stället i första hand genom att offentligt och i dialog med aktörerna i det finansiella systemet uppmärksamma på och varna för risker och händelser som kan innebära hot mot den finansiella stabiliteten. Riksbanken strävar efter att vara så öppen, tydlig och förutsägbar som möjligt i sin kommunikation om den finansiella stabiliteten.

Riksbanken kommunicerar sin syn på den finansiella stabiliteten på flera olika sätt. Bland annat publicerar Riksbanken två gånger om året rapporten Finansiell stabilitet där direktionen presenterar sin bedömning av de stora bankernas motståndskraft mot oväntade händelser och lyfter fram potentiella risker mot den finansiella stabiliteten. Därutöver utvärderar Riksbanken kontinuerligt den svenska infrastrukturen och publicerar resultaten av dessa utvärderingar årligen i separata publikationer. Riksbankens bedömningar presenteras vidare i tal och i artiklar som publiceras i olika tidskrifter. En gång om året beskriver Riksbanken det finansiella systemet, hur det är uppbyggt och vilka aktörer som verkar i detta i publikationen Den svenska finansmarknaden.

Riksbanken har också möjlighet att påverka utformningen av lagar och regler för tillsyn och krishantering genom att svara på remisser och genom att delta aktivt i arbetet i flera internationella organisationer. Det internationella samarbetet är viktigt inte minst för att kontinuerligt anpassa

och förstärka formerna för samordnad övervakning och tillsyn mellan nationella myndigheter.

Riksbanken och finansiell stabilitet i en kris

Det finansiella systemet är starkt sammanlänkat, vilket innebär att ett problem som uppstår i en bank snabbt kan sprida sig till andra banker. Det beror på att bankerna ofta lånar av varandra, ofta lånar ut till samma grupper av låntagare och är beroende av samma finansiella marknader. De är också utsatta för samma typ av störningar. Den ökade globaliseringen innebär att förtroende- och likviditetskriser som drabbar banker i omvärlden kan sprida sig till de svenska bankerna.

Om en finansiell kris inträffar delar Riksbanken, Finansinspektionen, Finansdepartementet och Riksgälden ansvaret för att hantera krisen på ett sätt som minimerar de samhällsekonomiska kostnaderna. Riksbankens krishantering kan delas in i tre huvudsakliga moment: tillförsel av likviditet till det finansiella systemet, kommunikation av Riksbankens bedömningar och samarbete med myndigheter i Sverige och utlandet.

Riksbanken upprätthåller likviditeten i det finansiella systemet genom att se till att systemets aktörer får tillgång till kortfristig finansiering i svenska kronor. Vid behov kan Riksbanken också erbjuda lån i annan valuta.

Riksbanken kan ge likviditetsstöd till enskilda institut på särskilda villkor. Sådant likviditetsstöd syftar till att förhindra att en bank tvingas ställa in sina betalningar och att de effekter en sådan händelse kan ge upphov till sprids i hela systemet. Särskilda villkor kan exempelvis innebära att Riksbanken accepterar andra särskilda säkerheter än de som är gångbara vid Riksbankens övriga utlåning. Bankinstitut och svenska företag som står under Finansinspektionens tillsyn kan få sådant stöd om det finns synnerliga skäl. Ett sådant synnerligt skäl är enligt Riksbanken om ett institut bedöms vara systemviktigt i den situation som för tillfället råder.

Fram till 2010 fanns cirka 394 miljoner 50-öringar i omlopp i Sverige till ett värde av 197 miljoner kronor. Det första 50-öresmyntet graverades 1857. 50-öringen användes mest på 1940-talet och 1950-talet.

Hannes Janzén,
Maria Bergsten och
Tom Andersson

För att kunna hantera en kris effektivt måste Riksbanken också ständigt hålla sin krisorganisation aktuell. En förutsättning för detta är att Riksbanken löpande gör stabilitetsanalyser som ger en god kännedom om det finansiella systemet. Dessutom måste Riksbanken upprätthålla en praktisk kris- hanteringsförmåga under normala förhållanden. Riksbanken organiserar därför egna krisövningar och deltar även i övningar tillsammans med andra svenska och utländska myndigheter, i första hand tillsynsmyndigheter och finansdepartement, för att värdera och förbättra krisberedskapen. I takt med att bankernas gränsöverskridande verksamhet har ökat har det blivit allt viktigare att genomföra krisövningar där myndigheter från olika länder deltar. Finansiell krishantering har också blivit en profilfråga för Riksbankens arbete i olika internationella forum.

Verksamheten 2010

Riksbankens arbete med finansiell stabilitet präglades under 2010 till stor del av den finansiella krisen och dess efterverkningar. Efter att ha stabiliserats under vintern 2009/10 ökade oron på de finansiella marknaderna återigen under våren 2010 till följd av den statsfinansiella situationen i flera sydeuropeiska länder. Oron blev akut i maj i samband med att den grekiska statens kreditbetyg sänktes.

Den ökade osäkerheten medförde att likviditeten på kapitalmarknaderna och tillgången på amerikanska dollar gradvis blev sämre under våren. Samtidigt steg riskpremierna på interbankmarknaden (se diagram 1 i avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet). Riksbanken ökade därför tillfälligt sin beredskap att kunna tillföra dollar i det svenska finansiella systemet (en närmare beskrivning av

den ökade beredskapen ingår i redogörelsen för årets penningpolitiska transaktioner i avsnittet Tillgångs- förvaltning). Under sommaren minskade oron igen för att åter öka i samband med att Irland i november ansökte om stödpaket hos Internationella valutafonden (IMF) och EU.

Trots oron på de internationella finansiella marknaderna kunde Riksbanken under året avveckla de extraordinära åtgärder som man vidtagit i samband med att den globala finansiella krisen nådde Sverige hösten 2008. Avvecklingen skedde successivt i takt med att de marknader som de svenska bankerna är beroende av för sin finansiering fungerade allt bättre (se avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet). De svenska bankernas tillgång till marknadsfinansiering underlättades av att bankerna de senaste åren tagit in mer kapital, förlängt löptiden på sin marknadsfinansiering och ökat omsättningsbarheten i sina likviditetsreserver.

Efterverkningar av den finansiella krisen

Under 2010 fortsatte det omfattande arbetet med att reformera de nationella och internationella finansiella regelverken och förbättra tillsynen av den finansiella sektorn så att risken för nya finansiella kriser kan minimeras. En viktig del av detta arbete i Sverige är att tydliggöra Riksbankens ansvar för den finansiella stabiliteten.

Nytt internationellt regelverk

En stor del av Riksbankens stabilitetsarbete handlade under året, liksom under 2009, om att utreda och påverka utformningen av framtida finansiella regelverk och tillsyn. Eftersom svenska banker och finansiella institut regleras av de lagar som utformas på EU-nivå, och som i sin tur i stor utsträckning bygger på riktlinjer utformade av andra internationella organ, deltog Riksbanken i fortsatta diskussioner både på EU-nivå och inom Bank for International Settlements (BIS).

Under året fastställdes ett nytt regelverk för finansiella institut – kallat Basel III – som gradvis kommer att implementeras fram till 2019. Det övergripande syftet med det nya regelverket är att stärka bankernas motståndskraft mot negativa händelser och därigenom minska sannolikheten för framtida finansiella kriser. De nya reglerna ställer bland annat krav på att bankerna ska hålla mer kapital och kapital av bättre kvalitet än vad som krävts hittills. Det innebär att minimikravet på bankernas kapital höjs samtidigt som bankerna måste hålla en större andel eget kapital, det vill säga kapital som bättre kan täcka deras förluster. Dessutom ställer det nya regelverket krav på bankernas likviditetshandling för att därigenom minska likviditetsrisken i det finansiella systemet.

Som en följd av det nya regelverket initierade Riksbanken ett projekt för att utreda hur de nya reglerna kan påverka de svenska bankernas utlåningsvolym och räntor i Sverige, och vad detta kan komma att betyda för ekonomin och penningpolitiken.

Projektet bedrivs i samarbete mellan Riksbankens avdelningar för finansiell stabilitet och för penningpolitik.

Riksbanken deltog också i en arbetsgrupp inom BIS som haft i uppgift att undersöka om bankernas finansieringsstruktur och likviditetshandling har förändrats till följd av finanskrisen. Därutöver deltog Riksbanken i arbetet med att ta fram reviderade internationella standarder för finansiella infrastrukturföretag.

Ökat gränsöverskridande arbete

Den finansiella krisen har visat att det finns stora skillnader i lagstiftningen på nationell nivå. På grund av dessa skillnader var det under krisen svårt att hantera problem i banker som bedriver verksamhet i flera olika länder. Det pågår därför flera internationella projekt som handlar om hur banker med gränsöverskridande verksamhet ska hanteras. Bland annat driver förste vice riksbankschef Svante Öberg, i sin roll som ledamot i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK), för Riksbankens räkning frågan om hur insättningsgarantin skulle kunna effektiviseras genom ett mer harmoniserat regelverk för utbetalning och finansiering inom EU samt hur regelbundna stresstester skulle kunna öka genomlysningen av banksektorn. Vice riksbankschef Lars Nyberg fortsätter att på uppdrag av EFK leda en arbetsgrupp för att studera hur samarbetet mellan myndigheter i olika länder fungerade under krisen. Gruppens arbete handlade under 2010 om att utreda möjliga vägar att upprätta fonder för hantering och avveckling av banker i kris och att undersöka hur dessa fonder kan finansieras med skatter eller avgifter på finansiella institut inom EU. Inom ramen för BIS leder riksbankschef Stefan Ingves arbetet med att särskilt undersöka hur centralbanker kan struktureras för att arbeta effektivt med stabilitetsfrågor.

Under 2010 deltog Riksbanken också i det förberedande arbetet inför starten av EU:s nya systemrisknämnd, European Systemic Risk Board

(ESRB), 2011. Systemrisknämndens viktigaste uppgifter är att identifiera och rangordna risker för det finansiella systemet i EU samt att utfärda varningar och rekommendationer när riskerna bedöms som väsentliga. Riksbanken bidrog bland annat genom att delta i det förberedande arbete som äger rum inom EFK och ECB samt genom att ge synpunkter till Finansdepartementet på förslag till lagstiftning kring ESRB.

Riksbanken fortsatte även att utveckla samarbetet med de nordiska och baltiska länderna. Tillsammans med Finansinspektionen initierade Riksbanken ett nytt samarbetsforum för centralbankerna och tillsynsmyndigheterna i dessa länder, som ska fokusera på deras stora gränsöverskridande bankverksamheter och underlätta arbetet inom ramen för ESRB. Riksbanken undertecknade också under 2010 en överenskommelse om finansiell stabilitet, krishantering och krislösning tillsammans med Finansinspektionen, Finansdepartementet och deras nordiska och baltiska motsvarigheter. I och med detta blev myndigheterna i de nordiska och baltiska länderna de första som införde bestämmelserna i den EU-omfattande överenskommelse om gränsöverskridande finansiell stabilitet som upprättades i juni 2008.

Ett sammanhängande regelverk och tydligare rollfördelning mellan myndigheter i Sverige

Mot bakgrund av de lärdomar som har dragits av den finansiella krisen och det omfattande regleringsarbete som pågår på den internationella arenan är det enligt Riksbanken viktigt att genomföra en grundlig översyn av det finansiella ramverket även i Sverige. Riksbanksfullmäktige och Riksbankens direktion föreslog därför i en gemensam framställning till riksdagen att en eller flera utredningar skulle tillsättas för att se över det svenska finansiella regelverket.

Framställningen innehöll bland annat ett förslag om att se över riksbankslagen för att tydliggöra Riksbankens ansvar för den finansiella stabiliteten.

Myntverket i Finland, som kallas Mint of Finland, tillverkar alla svenska mynt. Mint of Finland ser också till att de insamlade 50-öringarna smälts ned så att metallen kan återvinnas. En 50-öring smälter vid cirka 1 000 grader Celsius.

Pether Burvall

Inom ramen för en översyn av lagen bör även en definition av begreppet finansiell stabilitet övervägas. Finansiell stabilitet är en viktig förutsättning för samhället i stort och ingår i dag i både Riksbankens och Finansinspektionens uppdrag. I framställningen underströk Riksbanken även vikten av att ta fram en ordning för att hantera förvaltning, rekonstruktion eller avveckling av finansiella institut med problem. Utredningen bör också föreslå hur regleringarna bör vara utformade för att svenska myndigheter ska kunna hantera problem som uppstår i gränsöverskridande verksamheter.

En annan viktig del i den föreslagna översynen av det finansiella ramverket är att klargöra rollfördelningen mellan olika myndigheter. Det gäller till exempel hur ansvarsfördelningen och samordningen mellan Riksbanken och Finansinspektionen kan förbättras, och hur ansvarsfördelningen mellan Riksbanken och Riksgälden ska se ut när det gäller upplåning till valutaservisen. Dessutom bör man i utredningen analysera om Riksbanken behöver få särskilda verktyg för att främja stabiliteten i det finansiella systemet oavsett om det behövs för att uppfylla prisstabilitetsmålet eller inte, och oavsett om det råder finansiellt kristillstånd eller inte.

Behov av bättre information för att stärka stabilitetsanalysen

Den finansiella krisen har också visat att det finns ett behov av att se över den information Riksbanken i dag har för att analysera den finansiella stabiliteten. Bättre bankspecifik information såväl som mer information om bankernas låntagare och de finansiella marknaderna skulle bidra till att öka förståelsen för hur och var systemkriser kan uppstå.

Ett sätt för Riksbanken att få tillgång till bättre information är att stärka samarbetet med aktörerna på de finansiella marknaderna och öka kunskapen om hur marknaderna fungerar. Riksbanken genomför därför sedan 2008 enkätundersökningar bland aktörer som är aktiva på den svenska ränte- och valutamarknaden för att fånga marknadsaktörernas syn på risk. Under 2010 satsade Riksbanken också på att vidareutveckla formerna för att samla in och bearbeta information från marknadskontakter, så kallad Market Intelligence, genom att dels bredda kontaktnätet, dels skapa en bättre struktur för att ta till vara informationen. Frågorna kring Market Intelligence diskuterades även på det möte med motparterna på penning- och valutamarknaden som Riksbanken årligen arrangerar.

Under hösten undersökte Riksbanken för första gången de svenska bankernas likviditetssituation med hjälp av stresstester. Syftet med detta var att belysa den faktiska likviditetssituationen hos bankerna och undersöka hur den skulle utvecklas om marknadsförhållandena försämrades snabbt. Dessutom ville Riksbanken uppmuntra bankerna att förbättra sin offentliga likviditetsrapportering för att öka genomlysningen av hur den svenska banksektorn finansierar sig. Därigenom skulle det bli lättare att bedöma eventuella risker och sårbarheter i det finansiella systemet.

Riksbanken påbörjade också en intern behovsanalys för att undersöka vilken information som saknats under den finansiella krisen och hur dessa uppgifter i så fall skulle kunna samlas in och hanteras i framtiden.

Utredning om risker på den svenska bostadsmarknaden

Den senaste finanskrisen har på nytt visat att utvecklingen av bostadspriserna kan ha betydelse både för den finansiella stabiliteten och för penningpolitiken. Riksbankens direktion beslutade därför i februari att tillsätta en utredning om risker på den svenska bostadsmarknaden (en kort beskrivning av utredningens penningpolitiska perspektiv finns i avsnittet Ett fast penningvärde – prisstabilitet).

Ur ett stabilitetsperspektiv är utvecklingen av priserna på kommersiella fastigheter och bostäder viktig på flera sätt. Stora fall i fastighetspriserna har både historiskt och internationellt sett spelat en framträdande roll vid ekonomiska kriser. Dessa kriser har ofta föregåtts av en kraftig kreditexpansion och stigande skuldsättning. När priserna sedan fallit har bankerna drabbats av stora kreditförluster. I de flesta fall har det rört sig om fallande priser på kommersiella fastigheter, men under den senaste internationella finanskrisen har även bostadspriserna fallit.

I Sverige har bostadspriserna stigit kraftigt sedan mitten av 1990-talet. Till skillnad från i flera andra länder föll de svenska bostadspriserna inte heller särskilt mycket under den finansiella krisen och har därefter ökat igen (se diagram 9).

Om man jämför utvecklingen på bostadsmarknaden sedan början av 1980-talet har dock priserna på den svenska bostadsmarknaden utvecklats betydligt långsammare än bostadpriserna i Spanien, Irland, Storbritannien och Norge (se diagram 10).

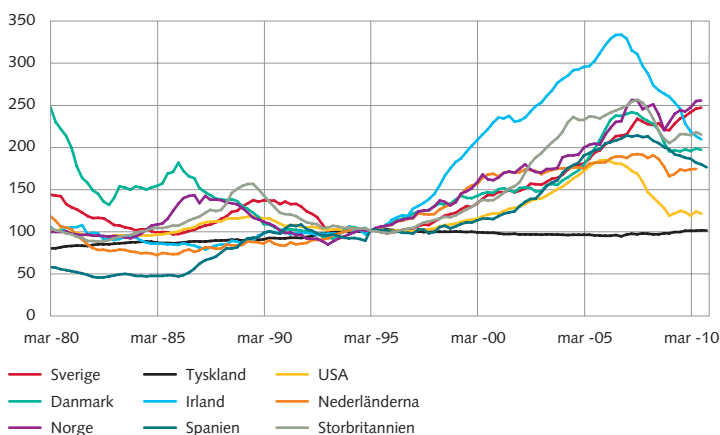
Det mesta talar för att prisuppgången under de senaste 15 åren har drivits fram av sådana grundläggande faktorer som stigande disponibla inkomster, låga räntor och låga bygginvesteringar. Samtidigt har hushållens sårbarhet ökat eftersom belåningsgraden vid nyutlåning har blivit högre och hushållen har tagit en allt större del av de nya lånen till rörlig ränta. Om bostadpriserna faller finns därmed en risk att storleken på enskilda lån överstiger marknadsvärdet på de bostäder som utgör säkerhet för dessa lån. Fallande bostadspisr påverkar även bankernas möjligheter att ge ut säkerställda obligationer med bostadslån som underliggande tillgång.

Riksbanken följer därför kontinuerligt hushållens skuldsättning och betalningsförmåga. Riksbankens undersökningar visar bland annat att de hushåll som har de största skulderna också har de största inkomsterna och förmögenheterna. Därför utgör bostadslånen till hushållen inte något omedelbart hot mot bankerna och den finansiella stabiliteten i Sverige. Däremot är det viktigt att studera hur de senaste årens utveckling på den svenska bostadsmarknaden på sikt kan påverka den finansiella stabiliteten.

Den pågående utredningen analyserar även riskerna på den kommersiella fastighetsmarknaden. De senaste åren har skuldsättningen hos svenska fastighetsbolag ökat och priserna har fallit. En betydande del av bankernas utlåning går dessutom till just fastighetsbolag, vilket gör att den kommersiella fastighetsmarknaden har stor betydelse för den finansiella stabiliteten. Det visar också erfarenheterna från den svenska bankkrisen i början av 1990-talet.

Diagram 9

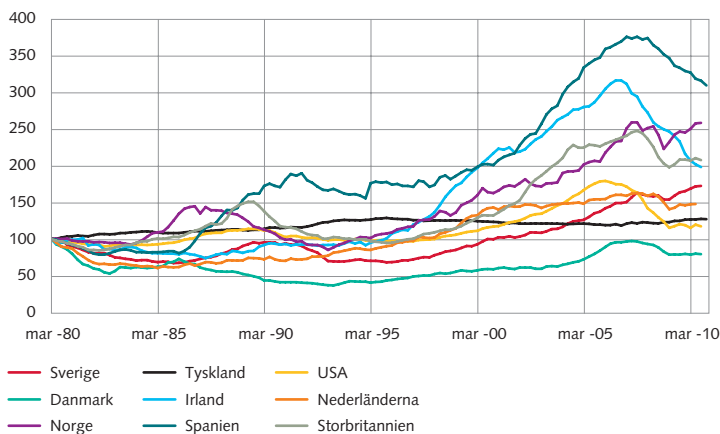
Reala bostadspisr, internationell jämförelse, index första kvartalet 1995 = 100

Källa: Reuters EcoWin.

Diagram 10

Reala bostadspisr, internationell jämförelse, index första kvartalet 1980 = 100

Källa: Reuters EcoWin.

Trots att 50-öringen är ogiltig finns öret kvar som räkneenhet. En vara kan alltså fortfarande kosta till exempel 5,50 kr i affären. Vid kontantbetalning avrundas dock priset enligt vad som bestäms i en särskild avrundningslag. 1–49 öre avrundas nedåt och 50–99 öre avrundas uppåt. Betalningar med kort avrundas däremot inte.

Europeisk studie om kostnader för betalningar

Sedan januari 2010 deltar Riksbanken i en studie av kostnaderna för betalningar från konsumenter till företag som ECB genomför tillsammans med 19 nationella centralbanker inom det europeiska centralbankssystemet. Syftet är att mäta de kostnader som uppstår hos centralbanken, kontantdistributionerna, bankerna och företagen samt inom den tekniska infrastrukturen. Det är första gången en sådan studie görs i flera länder samtidigt och med en gemensam metod. Detta gör det möjligt att jämföra kostnader i olika led mellan EU-länder liksom att jämföra de samhällsekonomiska kostnaderna. Resultaten kommer att redovisas under 2011.

Skriften Riksbanken och finansiell stabilitet

I december publicerade Riksbanken skriften Riksbanken och finansiell stabilitet som beskriver såväl grunderna för arbetet med finansiell stabilitet som sättet att analysera och bedöma tillståndet i det finansiella systemet. Syftet med skriften är att redogöra för vad finansiell stabilitet är och varför den är så viktig för ekonomin. Skriften beskriver också hur Riksbanken praktiskt arbetar med att främja den finansiella stabiliteten. Genom att samla all information som banken tidigare publicerat och kommunicerat kring detta och beskriva de begrepp som banken ofta använder i det praktiska arbetet med finansiell stabilitet, bildar skriften ett slags ramverk kring Riksbankens uppdrag inom detta område.

Den senaste finansiella krisen har, liksom tidigare kriser, visat att utvecklingen av finansiell verksamhet kräver ständigt nytänkande i arbetet med finansiell stabilitet. För närvarande diskuteras bland annat behovet av att utveckla den analys och ta fram de verktyg som kan motverka uppbyggnaden av systemrisk och som behövs för övervakningen av finansiella systemrisk. De internationella diskus-

sionerna och det pågående utredningsarbetet i Sverige kommer inom en snar framtid sannolikt att leda till flera beslut som påverkar omfattningen och utformningen av Riksbankens arbete för att främja finansiell stabilitet. Därför kommer skriften att fortlöpande ses över och uppdateras.

Bedömning av den finansiella stabiliteten

Riksbanken bedömde under året att de svenska bankernas motståndskraft förbättrades till följd av att bankerna förstärkte sin kapitalsituation, deras kreditförluster blev lägre än förväntat och de marknader bankerna var beroende av för sin marknadsfinansiering fungerade allt bättre. De största av de risker som bedömdes kunna påverka de svenska bankerna var att den globala tillväxten skulle försvagas och att de finansiella marknaderna skulle fungera sämre till följd av den statsfinansiella oron i Europa.

Svenska banker var under våren väl rustade att möta den förnyade marknadsoron

När osäkerheten på de internationella finansiella marknaderna ökade igen under våren i takt med växande oro kring de redan tidigare kända statsfinansiella problemen i flera länder försämrades likviditeten på de internationella kapitalmarknaderna och tillgången till finansiering i dollar och euro. Under en period genomfördes inga emissioner av obligationer på euromarknaden.

De svenska bankerna drabbades också av dessa problem, men i mindre utsträckning än finansiella institut i länder med svaga statsfinanser. De svenska finansiella marknaderna fungerade dessutom efter omständigheterna väl och Riksbanken bedömde i årets första stabilitetsrapport i juni att den finansiella stabiliteten i Sverige var tillfredsställande.

Trots den förnyade oron på de finansiella marknaderna fortsatte ekonomin att återhämta sig både i

Viktigare åtgärder vidtagna av Riksbanken under 2010 i samband med den finansiella krisen

För en komplett redovisning av de åtgärder som Riksbanken genomförde under året se Riksbankens webbplats.

1 januari Swapavtalet med Eesti Pank löpte ut vid årsskiftet 2009/10.

1 februari Swapavtalet med Federal Reserve löper ut.

4 februari Riksbanken slutar att erbjuda lån på tolv månaders löptid men fortsätter att erbjuda lån på tre och sex månaders löptid med rörlig ränta. Räntan på dessa lån höjs samtidigt.

22 mars Swapavtalet med Latvijas Banka löper ut.

20 april Riksbanken slutar att erbjuda lån på både tre och sex månaders löptid men ersätter dessa med lån på 28 dagars löptid med rörlig ränta. Räntan på dessa nya lån sätts till den genomsnittliga reporäntan under lånens löptid med ett påslag på 0,3 procentenheter.

26 maj Riksbanken beslutar att ge ut certifikat med rätt till återförsäljning och med längre löptid som komplettering till de instrument som Riksbanken sedan hösten 2008 använder för att hantera likviditetsöverskottet i banksystemet.

29 juni Det första av de återstående lånen med fast ränta på tolv månaders löptid förfaller.

16 juli Riksbanken höjer priset på lån i svenska kronor med 28 dagars löptid till den genomsnittliga reporäntan under löptiden med ett påslag på 0,5 procentenheter.

25 augusti Det andra av de återstående lånen med fast ränta på tolv månaders löptid förfaller.

4 oktober Riksbanken håller den sista auktionen för extraordinära lån för att möta ett eventuellt lånebehov i samband med att det sista lånet med fast ränta förfaller.

6 oktober Det sista lånet med fast ränta på tolv månaders löptid förfaller.

omvärlden och i Sverige. Det innebar att kreditförlusterna inte blev så stora som tidigare förutsetts. För de svenska bankerna innebar det också att risken för framtida kreditförluster minskade. De svenska bankerna hade dock redan tagit stora kreditförluster, även om dessa hade blivit mindre än vad Riksbanken räknade med i stabilitetsrapportens huvudscenario i november 2009. En bidragande faktor till att kreditförlusterna blivit mindre än beräknat var att det låga ränteläget hållit uppe betalningsförmågan hos låntagarna.

Riksbanken reviderade därför i juni 2010 ned sin prognos för bankernas kreditförluster. I Riksbankens nya huvudscenario för perioden 2010–2012 väntades kreditförlusterna uppgå till 61 miljarder kronor. Jämfört med den föregående prognosen från november 2009 innebar det en nedjustering med 48 miljarder kronor för perioden 2010–2011. Merparten av förlusterna väntades fortfarande härröra från bankernas verksamhet i de baltiska länderna.

Bankerna bedömdes stå väl rustade att möta dessa förluster. Bakom denna bedömning låg god intjänning hos de svenska bankerna och det faktum att de var välkapitaliserade. Dessa faktorer bidrog också till att bankernas möjligheter att få tillgång till marknadsfinansiering förbättrades. Samtliga storbanker fick tillgång till normal finansiering utan statliga garantier under första halvåret 2010.

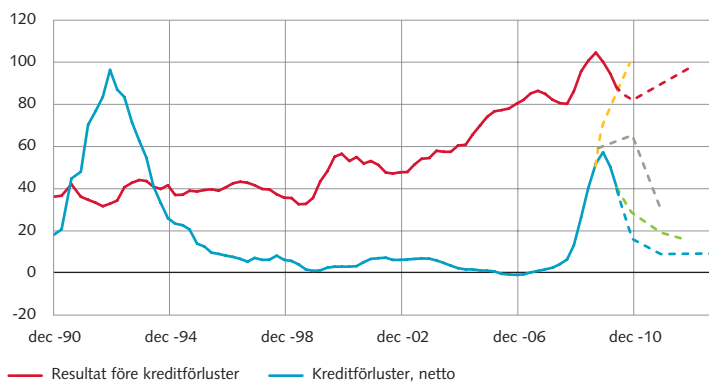
Även om Sverige och de svenska bankerna ansågs ha goda förutsättningar att stå emot den statsfinansiella oron i omvärlden utgjorde denna en indirekt risk på de svenska finansiella marknaderna. Ett bakslag i den ekonomiska återhämtningen i euroområdet skulle även kunna fördröja återhämtningen i Sverige. Därför undersökte Riksbanken bankernas motståndskraft mot ett betydligt värre, men mindre sannolikt, scenario i ett så kallat stresstest. I stresstestet antogs att den ekonomiska återhämtning som hade påbörjats i många länder skulle avbrytas och utvecklingen i världsekonomin skulle försvagas, vilket skulle leda till att tillståndet på de finansiella marknaderna och deras funktionsätt försämrades väsentligt. Stresstestet visade att bankerna även vid en sådan utveckling skulle klara av att hålla den lagstadgade primärkapitalgraden – deras eget kapital i förhållande till de riskvägda tillgångarna skulle överstiga det lagstadgade minimikravet på 4 procent.

De svenska bankernas motståndskraft fortsatte att förbättras under andra halvåret

Till följd av den ekonomiska återhämtningen fortsatte situationen för de svenska bankerna att förbättras. Den ekonomiska återhämtningen hade blivit starkare än man tidigare räknat med. Till följd av detta fortsatte de svenska bankernas kreditförluster att minska och var enligt Riksbankens prognos i stabilitetsrapporten från december lägre än vad Riksbanken förväntade sig i juni. Kreditförlusterna

Diagram 11

Resultat före kreditförluster och kreditförluster netto i storbankerna, summerat över fyra kvartal, miljarder kronor, 2010 års priser

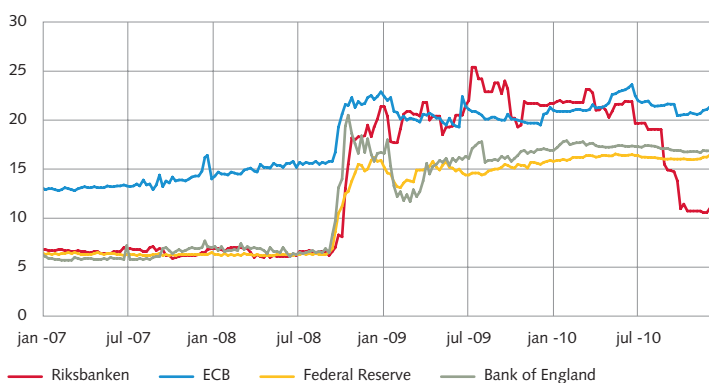

Anm. De streckade linjerna avser prognoser. Prognosen för resultat före kreditförluster (röd linje) är enligt konsensusestimaten från SME Direkt i oktober 2010. Övriga prognoser är Riksbankens huvudscenario för kreditförluster netto (blå linje) samt kreditförluster netto i huvudscenariot i juni 2010 (grön linje), december 2009 (grå linje) samt juni 2009 (gul linje).

Källor: Bankernas resultatrapporter, SME Direkt och Riksbanken.

Diagram 12

Centralbankernas extraordinära åtgärder, balansräkning som andel av BNP, procentenheter

Källor: Reuters EcoWin, Riksbanken, ECB, Bank of England och Federal Reserve.

förväntades minska även framöver för att nå mer normala nivåer i slutet av prognosperioden (se diagram 11). I Riksbankens nya huvudscenario beräknades kreditförlusterna uppgå till sammanlagt 42 miljarder kronor för perioden 2011–2013. Samtidigt fungerade de marknader som de svenska bankerna finansierar sig på allt bättre och bankerna hade lättare att få tillgång till marknadsfinansiering. Riksbanken bedömde därför att bankernas motståndskraft mot negativa oväntade händelser fortfarande var god. I sin bedömning tog Riksbanken även hänsyn till att de svenska bankerna hade en jämförelsevis god kapitalsituation.

Riksbanken påpekade samtidigt att det fanns flera risker som skulle kunna påverka de svenska bankerna. Dessa risker var relaterade dels till utvecklingen i den globala ekonomin, dels till bankernas marknadsfinansiering. En svagare ekonomisk återhämt-

ning i omvärlden skulle kunna leda till att bankernas kreditförluster ökar igen. Dessutom präglades de internationella finansiella marknaderna fortfarande av oro, vilket till stor del berodde på osäkerheten kring utsikterna för statsfinansiellt svaga länder som Irland och flera länder i Sydeuropa. Om oron på de finansiella marknaderna ytterligare tilltog skulle det kunna påverka de svenska bankerna negativt eftersom deras finansiering till hälften består av marknadsfinansiering, särskilt i utländsk valuta. Riksbanken pekade också på att den höga skuldsättningen i den svenska hushållssektorn skulle kunna medföra återfinansieringsrisker för de svenska bankerna om investeringarna i svenska säkerställda obligationer började ifrågasätta utvecklingen på den svenska bostadsmarknaden.

Riksbankens stresstest av de svenska bankernas motståndskraft visade dock under hösten återigen att bankerna skulle klara att hålla den lagstadgade primärkapitalgraden även om deras kreditförluster ökade väsentligt.

Riksbanken presenterade dessutom i årets andra stabilitetsrapport resultat av stresstestet av bankernas likviditetssituation. Testresultaten indikerade att sårbarheten i de svenska bankerna var något större än genomsnittet för ett urval av europeiska banker.

Det beror bland annat på att de svenska bankerna håller en stor del mindre likvida tillgångar som exempelvis bolån, samtidigt som deras värdepappersfinansiering till viss del är kortfristig.

Riksbanken bedömde att de svenska bankerna borde bibehålla eller öka de kapitalnivåer de hade under hösten på grund av osäkerheten kring både det rådande konjunkturläget och implementeringen av det nya kapitalkravet enligt Basel III-reglerna. Riksbanken rekommenderade också bankerna att fortsätta att förlänga löptiden i sin finansiering för att minska sin sårbarhet om de marknader som bankerna utnyttjar för sin finansiering skulle börja fungera sämre. Bankerna borde dessutom ta ökad hänsyn till refinansieringsrisken i sin utlåning för bostadsändamål. Riksbanken bedömde även att tydligheten i bankernas offentliga likviditetsrapportering behövde förbättras.

Uppföljning

Det finansiella systemet i Sverige kunde upprätthålla sina funktioner under 2010, trots att utvecklingen på de internationella finansiella marknaderna påverkades av budgetproblem i flera länder.

Den globala finansiella krisen gick in i ett nytt skede där fokus skiftade från bankernas kreditförluster

Internationellt arbete

Utöver det arbete som bedrivs inom BIS, ECBS och EFK har Riksbanken även andra internationella åtaganden. Till exempel svarar Riksbanken för Sveriges insatskapital i IMF. Riksbankschef Stefan Ingves är Sveriges guvernör i IMF, medan vice riksbankschef Barbro Wickman-Parak representerar Riksbanken i Nordisk-baltiska monetära och finansiella kommittén, som är valkretsens högsta policyskapande organ. Kommittén är sammansatt av vice centralbankschefer och statssekreterare i finansdepartementen från de nordiska och baltiska länderna och träffas två gånger per år för att diskutera IMF-frågor. Under 2010–2012 representerar Danmark den nordisk-baltiska valkretsen i IMF:s styrelse. Riksbanken verkade under året för att IMF ska förstärka sin analys av den finansiella sektorn. Som ett led i detta ställde sig Riksbanken bakom beslutet att göra så kallade Financial Sector Assessment Programs (FSAP) obligatoriska för 25 länder med stora finansiella sektorer, däribland Sverige. Inom ramen för dessa program analyserar IMF den finansiella sektorn, myndigheterna, lagstiftningen och tillsynen i respektive land. IMF kan också föreslå åtgärder om

brister eller risker skulle upptäckas. IMF följer sedan varje år upp hur långt ett land har kommit med att åtgärda eventuella brister. Under 2011 kommer IMF att uppdatera det första FSAP för Sverige, som genomfördes 2001. Riksbanken bidrar även med teknisk expertis vid uppföljningen av FSAP för andra länder.

Det är också viktigt att analysera gränsöverskridande samband och skillnader mellan olika länders regelverk. Riksbanken arbetar därför för att IMF ska utöka analysen av finansiella sektorer till att också omfatta analys av hela regioner. Då kan man identifiera potentiella svagheter och därmed göra det möjligt att effektivt hantera framtida kriser. Till exempel kommer IMF att analysera hur enskilda länders ekonomiska politik påverkar andra länder i så kallade spillover-rapporter.

IMF har även sett över hur dess låneramverk kan utvecklas för att förebygga kriser. Riksbanken stod bakom beslutet att skapa ett andra krisförebyggande låneinstrument, det så kallade Precautionary Credit Line. Detta är ett program som erbjuder länder som för en god ekonomisk politik lån i förebyggande syfte

för att förhindra att störningar leder till att en ekonomisk kris bryter ut. De nya låneprogrammen ställer färre villkor på de ansökande länderna än de traditionella låneprogrammen. Under året diskuterade IMF:s medlemsländer även olika tillväggångssätt för att ge tillväxtländer och utvecklingsländer ett inflytande i IMF som bättre speglar dessa länders ökade vikt i världsekonomin. Riksbanken anser att det är viktigt att fonder har god legitimitet hos medlemsländerna för att den ska få gehör för sina policyrekommendationer. Därför uttryckte Riksbanken under året sitt stöd för att överföra röststyrka från överrepresenterade länder till underrepresenterade tillväxt- och utvecklingsländer. För både Sveriges och den nordisk-baltiska valkretsens del innebär inflytandereformen en marginellt lägre röststyrka.

Riksbanken bidrar också med experthjälp till centralbanker i utvecklingsländer, så kallad teknisk assistans. Under 2010 omfattade detta samarbete med centralbankerna i Kenya, Uganda, Vietnam och Albanien. Verksamheten finansierades med medel från Sida.

och likviditetsförsörjning till de stora statsfinansiella konsolideringar som flera europeiska länder stod inför. En del av budgetproblemen i dessa länder kunde hänföras till kostnader som berodde direkt på den finansiella krisen. Till följd av den oro på de internationella finansiella marknaderna som vuxit i spåren av den statsfinansiella osäkerheten återinförde flera centralbanker krisåtgärder som de tidigare successivt hade börjat avveckla.

De svenska bankerna drabbades inte av den förnyade marknadsoron i samma utsträckning som många andra europeiska banker. Det berodde till stor del på att de svenska bankerna var välkapitaliserade ur ett internationellt perspektiv och att deras kreditförluster inte blivit lika stora som först befarsades. De starka svenska statsfinanserna bidrog också till en mer stabil utveckling på de finansiella marknaderna i Sverige. Till skillnad från många andra centralbanker kunde Riksbanken därför fortsätta att avveckla sina likviditetsstödande åtgärder, vilket kan avläsas i utvecklingen av Riksbankens balansräkning under året (se diagram 12). Samtliga svenska banker fick tillgång till normal finansiering under försommaren och lämnade därför den statliga garantin för upplåning.

Den svenska finansiella infrastrukturen fungerade också väl under året. De årliga utvärderingarna av betalningssystem och system för handel med finansiella instrument visade att alla delar i den svenska infrastrukturen huvudsakligen uppfyllde internationellt uppsatta standarder.

Riksbanken förtydligade under året sitt sätt att förmedla vilka risker som skulle kunna vara på väg att byggas upp i det finansiella systemet. Årets första stabilitetsrapport fick ett delvis nytt upplägg med Riksbankens huvudscenari, riskbild och stresstester i ett särskilt sammanhållet kapitel. I årets andra stabilitetsrapport kompletterades stresstesterna av bankernas motståndskraft mot spridningsrisker och kreditförluster med ett stresstest av bankernas likviditet. För att öka tydligheten i kommunikationen kring de risker som identifierades i stabilitets-

rapporten och de åtgärder som krävs för att värna den finansiella stabiliteten började Riksbanken också i årets andra rapport ge mer explicita rekommendationer till de svenska bankerna.

■ Betalningssystemet RIX

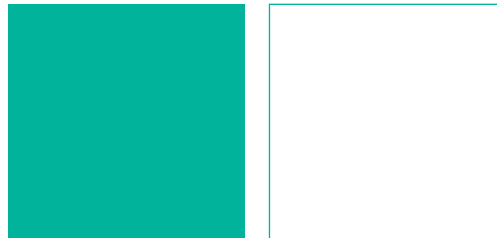
Betalningssystemet RIX är Riksbankens system för kontoöverföringar. Det är knutpunkten i det svenska finansiella systemet eftersom det ger deltagarna – banker, clearinghus och flera andra marknadsaktörer – möjligheten att göra överföringar på ett sätt som inte medför kredit- eller likviditetsrisker, vilket i sin tur minskar risker för det finansiella systemet. I RIX kan en deltagare göra överföringar från sitt eget konto i Riksbanken till en annan deltagares konto i Riksbanken. Dessa överföringar kan avse deltagarnas egna finansiella transaktioner eller transaktioner för deras kunders räkning.

I stort sett samtliga betalningar i svenska kronor som inte sker internt i en enskild bank hanteras i någon form genom RIX. Omsättningen i systemet under sex dagar motsvarar Sveriges BNP.

För att öka effektiviteten i betalningssystemet tillför Riksbanken likviditet under dagen genom att lämna kredit till deltagarna mot säkerheter. Säkerheterna utgörs främst av svenska och utländska värdepapper, men kan även vara utländsk valuta.

Eftersom RIX är ett system som har avgörande betydelse för att det finansiella systemet ska fungera väl har Riksbanken satt ett högt mål för dess tillgänglighet. Systemet ska vara tillgängligt under minst 99,85 procent av den tid det är öppet.

RIX ska också motsvara kundernas krav. Riksbanken har därför som mål att 80 procent av kunderna ska vara nöjda med RIX. Samtliga kostnader för att tillhandahålla tjänsterna i RIX ska finansieras genom avgifter från deltagarna. Detta innebär också att Riksbanken själv betalar avgift efter samma princip som övriga deltagare och dessutom betalar för de funktioner som används för att genomföra penningpolitiken.

År 1555 motsvarade 50 öre ungefär en årslön för en mjölkpiga. Lika mycket fick man betala för en liter mjölk 400 år senare. I mitten av 1990-talet kunde man prata ungefär sex sekunder i mobilen för samma pris. År 2009 motsvarade 50 öre pant för en burk med läsk.

I anslutning till RIX tillhandahåller Riksbanken även särskilda konton och krediter under dagen för att underlätta avvecklingen av värdepappersaffärer. Euroclear Sweden, den svenska centrala värdepappersförvararen, hanterar dessa konton och krediter på uppdrag av Riksbanken.

Verksamheten 2010

Sedan början av året har det tillkommit en ny deltagare i RIX. Vid utgången av 2010 fanns totalt 23 deltagare i systemet.

RIX hanterade i genomsnitt 11 754 transaktioner per dag under 2010. Detta är en ökning med 16 procent jämfört med 2009. Det året ökade dock antalet transaktioner i RIX främst under tredje tertiet. Jämfört med denna period var det genomsnittliga antalet betalningar under tredje tertiet 2010 något lägre. Den genomsnittliga transaktionen uppgick till cirka 46 miljoner kronor. Under december 2010 var 68 procent av transaktionerna under 500 000 kronor, vilket innebär att antalet relativt små betalningar minskade jämfört med samma period 2009.

Den dagliga omsättningen var samtidigt cirka 545 miljarder kronor i genomsnitt. Justerat för transaktioner som hör samman med Riksbankens särskilda låneprogram, innebär detta en minskning med 6 procent jämfört med föregående år.

I genomsnitt hade deltagarna i RIX ett kreditutrymme på cirka 151 miljarder kronor under året, vilket är en minskning med 54,6 miljarder jämfört med föregående år. Detta kreditutrymme motsvarar värdet av de säkerheter som deltagarna ställt till Riksbanken och som inte utnyttjats som säkerhet för andra krediter som Riksbanken lämnat. Summan av de krediter som varje deltagare maximalt utnyttjade per dag motsvarade i genomsnitt 43 procent av detta kreditutrymme.

I november uppgraderade Riksbanken både den tekniska plattform och den mjukvaruapplikation som RIX använder.

Eftersom RIX är mycket betydelsefullt för det finansiella systemet behöver Riksbanken ha väl fungerande reservrutiner om det tekniska systemet skulle fallera. Under året genomförde Riksbanken därför flera övningar av reservrutiner, både självständigt och tillsammans med deltagarna.

Under våren slutfördes en utredning om Riksbankens roll i det centrala betalningssystemet som sedan hösten 2009 analyserat om det är Riksbanken eller någon annan extern operatör som ska tillhandahålla systemet. Utredningen konstaterade att det finns olika möjliga alternativ där Riksbankens roll skulle kunna vara mindre än i dag. Utredningens slutsats var att det kan finnas samhällsekonomiska vinster i att utkontraktera den tekniska driften av RIX, men att det är tveksamt om det finns några vinster i att minska Riksbankens roll ytterligare. Efter avslutad utredning beslutade direktionen att Riksbanken även fortsättningsvis ska tillhandahålla RIX och svara för den funktionella driften. Frågan om den tekniska driften utreddes däremot separat som en bankövergripande fråga. I januari 2011 fattade Riksbanken ett inriktningsbeslut om att anlita en extern driftoperatör för den tekniska driften av systemet. Detta under förutsättning att en sådan kan uppfylla Riksbankens krav på funktionalitet, säkerhet och kostnadseffektivitet.

Uppföljning

Riksbankens mål för betalningssystemet RIX uppfylldes under 2010. Systemet fungerade sammantaget väl, även om 3 störningar som påverkade tillgängligheten inträffade under slutet av året. Systemet var tillgängligt under 99,93 procent av tiden då betalningar hanteras, vilket innebär att målet om tillgänglighet uppfylldes. Under året inträffade dessutom 3 incidenter i RIX som hade begränsade konsekvenser för deltagarna.

Kostnaderna för verksamheten uppgick till 68,3 miljoner kronor och täcktes till 98,2 procent av avgifter. Detta innebär att full kostnadstäckning inte uppnåddes, men eftersom en avvikelse på ± 10 procent medges ett enskilt år kan målet om att avgifterna ska täcka kostnaderna ändå anses vara uppfyllt.

RIX i ett internationellt perspektiv

RIX är kopplat till betalningssystem i andra länder genom att CLS Bank International är deltagare i det svenska betalningssystemet. CLS Bank driver ett avvecklings-system för valutaaffärer som omfattar 17 valutor. Detta innebär att till exempel störningar i andra betalningssystem kan påverka RIX och vice versa. CLS Bank är dock inte den enda utländska RIX-deltagaren. Av de 23 deltagarna i RIX har 8 sin hemvist i utlandet.

För att Riksbanken ska kunna driva och utveckla RIX på ett effektivt sätt krävs det därför att Riksbanken har ett bra samarbete med andra centralbanker som driver system för stora betalningar. Ett sådant samarbete har Riksbanken med bland annat Norges Bank och Danmarks Nationalbank. Samarbetet med Norges Bank är extra viktigt eftersom Riksbanken och Norges Bank har valt samma tekniska plattform för sina system för stora betalningar. Riksbanken verkar också tillsammans med

Norges Bank i det forum för centralbanker som leverantören av den tekniska plattformen har etablerat.

På begäran av de svenska marknadsaktörerna är Riksbanken dessutom involverad i diskussionerna om att skapa en paneuropeisk plattform för avveckling av värdepappersaffärer. Detta projekt kallas för TARGET2-Securities och drivs av ECB och de nationella centralbankerna i de länder som ingår i eurosamarbetet.

Under 2010 genomförde Riksbanken ingen enkät bland deltagarna i systemet. Kundundersökningen 2009 visade dock att 97 procent av de svarande var nöjda eller mycket nöjda, vilket är högre än målet om 80 procent. En ny kundundersökning kommer att göras 2011.

■ Kontantförsörjning

Riksbanken ansvarar för landets försörjning med sedlar och mynt och har ensamrätt att ge ut sedlar och mynt. Detta innebär att Riksbanken tillhandahåller sedlar och mynt, förstör utjänta sedlar och mynt och löser in ogiltiga sedlar.

Målet för denna verksamhet är att säkerställa att sedlar och mynt är av hög kvalitet och att Riksbankens kontantförsörjning är säker och effektiv. Allmänheten och de företag som hanterar kontanter ska ha ett stort förtroende både för sedlar och mynt och för kontantförsörjningen.

Riksbanken lämnar ut kontanter till bankerna vid sina två platskontor för kontanthantering i Tumba och Mölndal. Bankerna distribuerar sedan kontanterna vidare till handeln och allmänheten via sina tolv kontantdepåer runt om i landet. Den praktiska hanteringen av dessa kontantdepåer sköts av värdetransportföretagen hos vilka depåerna ligger. Värdetransportföretagen ansvarar också för distributionen av sedlar och mynt.

Verksamheten 2010

Det genomsnittliga värdet på kontanter i cirkulation var cirka 140 miljarder kronor under 2010. Värdet på kontanter i cirkulation har länge ökat från år till år, men har nu minskat för tredje året i följd. Minskningen mellan 2009 och 2010 uppgick till drygt 2 procent. Denna utveckling kan delvis förklaras av att mängden 1 000-kronorssedlar i cirkulation har minskat och att denna sedel inte till fullo har ersatts av sedlar i andra valörer. Det har dessutom blivit vanligare att betala med kort i butik.

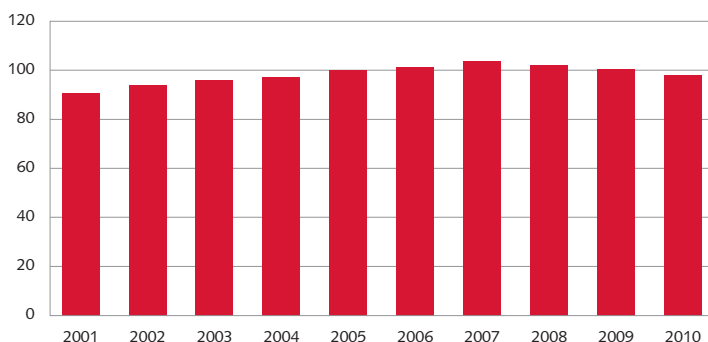
Det genomsnittliga värdet på sedlarna i cirkulation var cirka 98 miljarder kronor (se diagram 13). Den sedelvalör som det fanns flest av och som svarade för den största delen av detta belopp var 500-kronorssedeln. Denna sedel utgjorde 32 procent av antalet sedlar och stod för 57 procent av det totala värdet på sedlarna i cirkulation i genomsnitt under året.

Det genomsnittliga värdet på mynten i cirkulation var cirka 6 miljarder kronor (se diagram 14). Den myntvalör som det fanns flest av var enkronan. Detta mynt utgjorde 60 procent av antalet mynt i cirkulation och stod för 22 procent av det totala värdet av mynten i cirkulation i genomsnitt under året.

Riksbanken fortsatte under året att arbeta med den översyn av den svenska sedel- och myntserien som började 2008. I mars 2010 beslutade direktionen att Riksbanken ska inleda arbetet med att utforma en ny sedel- och myntserie. Målet är att modernisera

Diagram 13

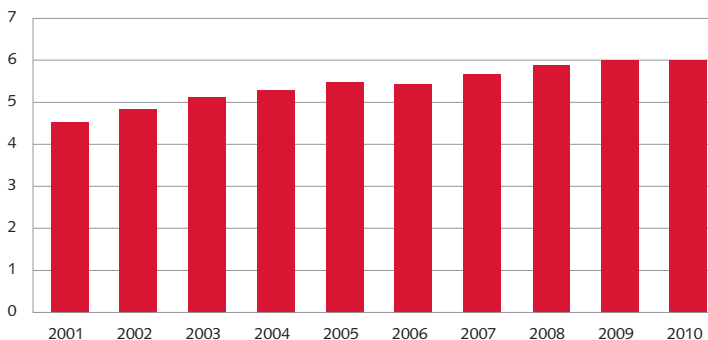
Genomsnittligt värde på sedlar i cirkulation, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Diagram 14

Genomsnittligt värde på mynt i cirkulation, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

sedlarna och mynten så att de även i fortsättningen har ett effektivt skydd mot förfälskningar. Mynten behöver också bli lättare och mindre så att hanteringskostnaderna och miljöbelastningen kan minska. Arbetet med att utforma den nya sedel- och myntserien sker i samverkan med banker, värdebolag, handelsbranschorganisationer och Synskadades Riksförbund.

I juni beslutade riksdagen, efter en framställning från Riksbanken, att Riksbanken ska få ge ut två nya valörer – en 200-kronorssedel och ett 2-kronorsmynt. Dessa valörer kommer att ersätta en betydande mängd 100-kronorssedlar och enkronor, vilket bör medföra att antalet sedlar och mynt kommer att minska. I Riksbankens framställning till riksdagen föreslog direktionen att Riksbanken även skulle få ge ut ett 20-kronorsmynt. Riksbanksfullmäktige ansåg emellertid att 20-kronorssedeln inte bör ersättas med ett mynt. Riksdagen bedömde därför att frågan om införandet av ett 20-kronorsmynt tills vidare borde anstå och avtog direktionens förslag i denna del.

Den 30 september 2010 upphörde 50-öresmyntet att vara lagligt betalningsmedel. Myntet kan dock fortfarande lösas in på bankerna till och med den 31 mars 2011.

Tabell 2

Sedlar och mynt

	2006	2007	2008	2009	2010
Genomsnittligt värde på sedlar och mynt i cirkulation (miljarder kronor)	107	109	108	107	104
Genomsnittligt värde på sedlar i cirkulation (miljarder kronor)	101	104	102	100	98
Genomsnittligt värde på mynt i cirkulation (miljarder kronor)	5	6	6	6	6
Antal sedlar i cirkulation (miljoner stycken)	372	390	392	354	351
Antal mynt i cirkulation (miljoner stycken)	2 071	2 047	2 168	2 236	2 256
Antal förfalskade sedlar (stycken)	996	1 248	1 512	1 064	1 503

Anm. Uppgifterna om genomsnittligt värde på sedlar och mynt respektive antalet sedlar och mynt i cirkulation är avrundade. I uppgiften om antalet mynt i cirkulation 2010 ingår även minnesmynt.

Källa: Riksbanken.

Figur 2

2010 års minnesmynt

Riksbanken gav vidare ut ett minnesmynt med anledning av kronprinsessan Victorias bröllop (se figur 2). Myntet gavs ut i två valörer – ett silvermynt i valören 300 kronor och ett guldmynt i valören 4 000 kronor. Enligt preliminära uppgifter såldes 11 650 silvermynt och 4 370 guldmynt. Definitiva uppgifter om antalet sålda minnesmynt kommer att bli kända när de mynt som beställdes i slutet av december levererats av Myntverket i Eskilstuna.

Under 2010 pågick arbete med att förbereda byggstarten för ett nytt kontor för kontanthantering i enlighet med Riksbankens beslut från 2009. Kontoret kommer att ligga i Sigtuna kommun och ska ersätta Riksbankens nuvarande två kontor för kontanthantering. Byggstarten beräknas ske i början av 2011 och kontoret planeras vara i drift i början av 2013.

Riksbanken gjorde under året en ny offentlig upphandling av sedeltillverkningen. Crane AB vann upphandlingen och kommer därmed att tillverka svenska sedlar i minst tre år framöver.

Riksbanken genomförde dessutom en uppföljning av hur den nya depåstrukturen för kontanthantering fungerar. Uppföljningen visade att kontanthantering i huvudsak bedrivs på ett effektivare

sätt i den nuvarande depåstrukturen jämfört med hur det var innan. Ansvarsfördelningen mellan Riksbanken och de privata aktörerna fungerar också bra och kommer att behållas även framöver.

Riksbankens kontanthanteringsråd hade två sammanträden under 2010. I rådet deltar representanter för banker, bankdepåer, värdetransportbolag, detaljhandel, fackföreningar och berörda myndigheter. Bland de frågor som togs upp i rådet fanns Riksbankens översyn av sedel- och myntserien, Riksbankens uppföljning av depåstrukturen för kontanthantering, en undersökning om svenskarernas betalningsvanor samt utvecklingen vad gäller rån mot banker, värdetransporter och butiker.

Uppföljning

De svenska sedlarna förfalskades i liten omfattning under 2010. Värdet på de falska sedlar som togs ur cirkulation under året uppgick till 145 420 kronor, vilket är en minskning jämfört med 2009. Antalet falska sedlar som togs ur cirkulation har dock ökat något under året, och det är i huvudsak den äldre 50-kronors sedeln utan folieband som har förfalskats. Riksbanken bedömer att säkerheten kring kontanthantering även i övrigt ligger på en hög nivå.

Riksbanken tar löpande in information om hur kontantförsörjningen i samhället fungerar genom kontanthanteringsrådet och de arbetsgrupper som är knutna till rådet. Därmed får Riksbanken kunskap om hur marknadsaktörerna anser att kontantförsörjningen fungerar. Riksbanken bedömer att kontantförsörjningen fungerar väl och att det finns ett stort förtroende för sedlar och mynt som betalningsmedel.

■ Tillgångsförvaltning

Marknadsvärdet på Riksbankens finansiella tillgångar uppgick till 325,7 miljarder kronor vid årets slut. Den totala avkastningen var –2,3 miljarder kronor, medan avkastningen exklusive valutakurseffekter uppgick till 6,7 miljarder kronor. Den taktiska förvaltningen av tillgångarna bidrog med 59,7 miljoner kronor till avkastningen.

Riksbanken förvaltar finansiella tillgångar i första hand för att säkerställa att banken kan uppfylla sitt lagstadgade mål och utföra sina uppdrag: att genomföra penningpolitiken, att ha beredskap att intervensera på valutamarknaden och att kunna ge tillfälligt likviditetsstöd till banker. Detta ställer höga krav på tillgångarnas sammansättning. Med dessa krav som utgångspunkt förvaltas tillgångarna för att ge så hög långsiktig avkastning som möjligt i förhållande till den risk som tas. En långsiktigt god avkastning på tillgångarna stärker Riksbankens finansiella oberoende.

Varje år fattar Riksbanken beslut om den strategiska inriktningen för tillgångsförvaltningen. Riksbanken anger bland annat ramarna för hur valutareserven ska fördelas på olika valutor och tillgångar samt vilken genomsnittlig löptid värdepapperen i valutareserven ska ha.

Översyn av Riksbankens kapitalförvaltning

Riksbanken klargjorde i sitt yttrande över betänkandet Riksbankens finansiella oberoende (SOU 2007:51, Fi2007/6427) att det fanns skäl att se över valutareservens storlek och graden av valutarisk i bankens finansiella tillgångar. Riksbanken aviserade samtidigt att man avsåg att genomföra en allmän översyn av riktlinjerna för kapitalförvaltningen. Under året utredde och analyserade Riksbanken flera frågor internt. Riksbanksfullmäktige och direktionen lämnade också en gemensam framställning till riksdagen om vidare behov av utredningar som bland annat berör frågan om upplåning till valuta-reserven och storleken på det egna kapitalet.

Den enskilt största finansiella risken i Riksbankens balansräkning är att den svenska kronan ökar kraftigt i värde. Detta leder till att valutareservens värde faller mätt i kronor, vilket i sin tur minskar storleken på bankens eget kapital. Riksbanken analyserade under året möjligheten att minska valutarisken genom att använda standardiserade derivatinstrument och kommer under 2011 att utreda frågan om valutarisken kan hanteras genom att Riksbanken ingår bilaterala avtal med lämpliga motparter.

En lärdom av den interna översynen är att Riksbanken vid kapitalförvaltningen i än högre grad än tidigare bör lägga vikt vid att valutareserven ska förvaltas så att banken alltid kan uppfylla sina åtaganden. Det innebär att Riksbanken i många fall bör göra avsteg från vad som i kapitalförvaltningssammanhang anses vara god marknadspraxis. Detta har påverkat utformningen av Riksbankens investeringspolicy för 2011.

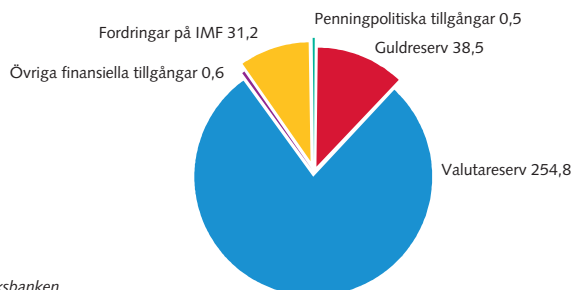
Mårten Gomer och
Linda Palmqvist

I den gemensamma framställningen till riksdagen föreslog fullmäktige och direktionen att en utredning ska se över det finansiella regelverket även när det gäller frågor kring Riksbankens kapitalförvaltning. Bland annat bör den föreslagna utredningen analysera omfattningen och räckvidden av Riksbankens upplåningsrätt samt Riksgäldens skyldighet att biträda Riksbanken med sådan upplåning, allt med beaktande av olika föreskrifter i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Riksdagen ställde sig i maj bakom Riksbankens förslag i denna del och meddelade regeringen att det finansiella regelverket ska ses över även i dessa delar.

Riksdagen behandlade också under året ett granskningsärende om Riksbankens oberoende som aktualiserades av den förstärkning av valutareserven som genomfördes 2009 och tillämpningen av upplåningslagen i samband med detta. I sitt yttrande till konstitutionsutskottet meddelade Riksbanken att man delar Regeringskansliets bedömning att den nuvarande ordningen är förenlig med regleringen av Riksbankens självständighet i regeringsformen, riksbankslagen och EU-rätten eftersom riksbanks-lagen ger Riksbanken rätt att förstärka valuta-reserven på andra sätt än genom upplåning via Riksgälden.

Diagram 15

Riksbankens finansiella tillgångar i slutet av 2010, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Riksbankens finansiella tillgångar

Riksbankens finansiella tillgångar utgörs av guld- och valutareseven inklusive fordringar på Internationella valutafonden (IMF), tillgångar knutna till Riksbankens penningpolitiska verksamhet och övriga finansiella tillgångar (se diagram 15).

Valutareseven består av räntebärande värdepapper i utländsk valuta med hög likviditet och låg risk, i huvudsak statsobligationer. Genom att stora delar av valutareseven är placerad i utländska valutor uppstår en valutarisk som påverkar Riksbankens resultat mätt i kronor. För att minska svängningarna i värdet på valutareseven i kronor (valutarisken) gör Riksbanken placeringar i ett antal olika valutor utöver de som normalt används för interventioner på valutamarknaden eller för likviditetsstöd. Banken placerar främst i euro (EUR) och amerikanska dollar (USD), men även i brittiska pund (GBP), norska kronor (NOK), australiensiska dollar (AUD) och kanadensiska dollar (CAD) (se tabell 3).

Eftersom marknaden för norska statsobligationer är relativt liten och har låg omsättning har Riksbanken valt att inte investera direkt på den norska obligationsmarknaden. I stället placerar Riksbanken i amerikanska obligationer, och omvandlar deras valutarisk till norska kronor på valutaderivatmarknaden. I övrigt överensstämmer Riksbankens tillgångsfördelning med valutafördelningen. För att öka avkastningen i förvaltningen investerar Riksbanken även i värdepapper med statsgaranti och i australiensiska delstatsobligationer.

I likhet med många andra centralbanker har Riksbanken en guldreserv. Den är till stor del en kvarleva från tiden då värdet på utestående sedlar

och mynt var kopplat till guld. Guldreserven kan dock också bidra till att motverka svängningarna i värdet på valutareseven eftersom priset på guld inte brukar följa samma mönster som priserna på obligationerna i valutareseven.

Bland Riksbankens tillgångar finns även fordringar på IMF. Riksbanken lånar ut pengar till IMF, som i sin tur lånar ut pengar till utvecklingsländer och länder i finansiell kris.

För att kunna genomföra penningpolitiken kan Riksbanken också hålla tillgångar i svenska kronor, så kallade penningpolitiska tillgångar. Fram till 2008 bestod dessa huvudsakligen av de fordringar på svenska banker som uppstår när Riksbanken lånar ut pengar genom att köpa värdepapper av bankerna, det vill säga genomför den penningpolitiska repän. Numera har banksystemet ett likviditetsöverskott som Riksbanken lånar in via dagslån (finjusterande transaktioner) och genom att emittera riksbankscertifikat, varför de penningpolitiska transaktionerna i stället resulterar i att Riksbanken får en skuld till bankerna.

Riksbanken har dessutom övriga finansiella tillgångar som består av finansiella derivat.

Riksbankens finansiella regelverk och hantering av olika risker

Riksbanken har beslutat om en finansiell riskpolicy som fastställer de övergripande ramarna för den risk som Riksbanken är beredd att ta i tillgångsförvaltningen. Inom avdelningen för kapitalförvaltning finns enheten middle office som ansvarar för den dagliga riskkontrollen och för beräkningen av avkastningen på Riksbankens tillgångar. Inom Riksbanken finns också en riskenhet, placerad vid stabsavdelningen, som ansvarar för den övergripande riskkontrollen.

Riksbankens finansiella risker förekommer i form av likviditetsrisk, marknadsrisk och kreditrisk. Likviditetsrisk är risken för att Riksbanken inte kan fullgöra sina åtaganden därför att tillgångarna i guld- och valutareseven inte kan avyttras, eller endast kan avyttras till ett väsentligt reducerat pris. Marknadsrisk är risken för att marknadsvärdet på Riksbankens tillgångar faller. Marknadsrisken kan i sin tur delas upp i valutarisk, ränterisk och guldprisrisk. Kreditrisk är risken för förluster på grund av att Riksbankens motparter eller utgivarna av de värdepapper som Riksbanken investerat i inte fullgör sina åtaganden.

Tabell 3

Fördelning på valuta och tillgångar i valutareseven, procent

	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	Totalt
Valutafördelning	20	50	10	5	5	10	100
Tillgångsfördelning	30	50	10	5	5	0	100

Källa: Riksbanken.

Riksbankens penningpolitiska storsystem

Riksbanken fastställer nivån för reporäntan för att inflationen ska utvecklas på ett sådant sätt att inflationsmålet uppfylls. När direktionen fattat sitt beslut om vad reporäntan ska vara är det sedan via det penningpolitiska storsystemet som detta beslut påverkar marknadsräntorna.

Riksbankens penningpolitiska storsystem är utformat för att styra den kortaste marknadsräntan, dagslåneräntan. Tanken är att Riksbanken genom att bestämma nivån på reporäntan och redovisa en bedömning av hur reporäntan kommer att utvecklas de närmaste tre åren även påverkar räntorna på längre sikt eftersom förväntningarna om framtida korta räntor bestämmer nivån för räntor med något längre löptider. En stabil dagslåneränta utgör på så vis ett ankare för räntor med längre löptider. Därmed påverkas också aktiviteten och prisutvecklingen i ekonomin.

In- och utlåningsräntorna sätter ramarna för dagslåneräntan

Riksbanken styr dagslåneräntan genom att bestämma villkoren för bankernas in- och utlåning i Riksbanken. Bankerna kan placera hos eller låna av Riksbanken över natten. Det gör bankerna till räntor som publiceras i förväg, de så kallade in- och utlåningsräntorna, som ligger 0,75 procentenheter under respektive över den gällande reporäntan. Denna skillnad skapar incitament för bankerna att i första hand låna av och placera hos varandra till vad som kallas dagslåneräntan. Skillnaden mellan in- och utlåningsräntorna kallas räntekorridoren.

Dagliga operationer begränsar rörelser i dagslåneräntan

In- och utlåningsfaciliteterna ser till att dagslåneräntan håller sig inom räntekorridoren. Men Riksbanken vill dessutom att dagslåneräntan ska ligga nära och stabilt kring reporäntan, som ligger i mitten av räntekorridoren. Var dagslåneräntan mer exakt kommer att hamna inom räntekorridoren är emellertid en förhandlingsfråga mellan bankerna på dagslånemarknaden. I och med att räntekorridoren har en bredd på 1,5 procentenheter kan dagslåneräntan variera kraftigt från en dag till en annan beroende på vad bankerna kommer överens om i förhandlingarna.

Riksbanken är därför beredd att genomföra finjusterande operationer vid slutet av varje dag. Volymen i operationerna bestäms av banksystemets nettoposition gentemot Riksbanken vid dagens slut. Finjusteringarna innebär att banksystemets dagliga låne- eller placeringsbehov tillgodoses till en ränta som ligger 0,1 procentenheter över eller under reporäntan. De bidrar därför till att dagslåneräntan brukar hamna nära reporäntan.

Repor och riksbankscertifikat minskar storleken på finjusteringarna

Om banksystemet som helhet behöver låna hos Riksbanken råder ett så kallat strukturellt underskott i betalningssystemet. Omvänt, om banksystemet har ett placeringsbehov råder ett strukturellt överskott.

Under flera år fram till sommaren 2008 fanns ett strukturellt underskott i betalningssystemet. Riksbanken försåg då banksystemet med likviditet via veckovisa repor. Riksbanken köpte värdepapper av bankerna, samtidigt som man kom överens om att sälja tillbaka värdepapparen en vecka senare till ett förutbestämt pris som utgick från den för tillfället rådande reporäntan. Från och med sommaren 2008 har banksystemet i stället haft ett likviditetsöverskott gentemot Riksbanken.

För att dra in överskottslikviditeten i betalningssystemet emitterar Riksbanken en gång i veckan kortfristiga certifikat, så kallade riksbankscertifikat, som bankerna kan använda för att placera sin likviditet till reporäntan. Eftersom bankerna får 0,1 procentenhet mer om de placerar i riksbankscertifikaten än om de placerar i finjusteringarna bör certifikaten vara relativt attraktiva som placeringsalternativ.

Hur många certifikat som Riksbanken ska emittera bestäms på följande vis. I ett första steg gör Riksbanken en prognos över banksystemets placeringsbehov kommande vecka. I praktiken handlar det om en prognos över de viktigaste förändringarna i relevanta poster i Riksbankens balansräkning under veckan. Det är i huvudsak en post i balansräkningen som spelar roll i detta sammanhang, Utelöpande sedlar och mynt. Denna post påverkas av förändringar i allmänhetens efterfrågan på sedlar och mynt.

I ett andra steg genomförs själva emissionen. Denna inlåning från bankerna registreras i posten Emitterade skuldcertifikat på skuldsidan i balansräkningen. När certifikatet förfaller betalar Riksbanken ränta för den gångna veckans lån, det vill säga reporäntan. Samtidigt genomförs en ny emission av riksbankscertifikat. Villkoren för emissionen annonseras normalt varje tisdag och certifikatet löper från onsdag till onsdag. Om emissionen inte blir fullteknad, vilket varit fallet under senare år, eller om prognosen över banksystemets placeringsbehov inte var helt rätt tar den dagliga finjusteringen hand om resten av placeringsbehovet. Även sådana finjusterande transaktioner registreras på skuldsidan i Riksbankens balansräkning.

Storsystemet under den finansiella krisen

När interbank- och värdepappersmarknaderna under hösten 2008 slutade fungera normalt började Riksbanken, liksom flera andra centralbanker runt om i världen, att låna ut inhemsk valuta och amerikanska dollar. Riksbankens utlåning i svenska kronor syftade till att dels tillföra likviditet till bankerna, dels få ned marknadsräntor till företag och hushåll.

Den extraordinära utlåningen medförde ett omfattande likviditetsöverskott i betalningssystemet, som Riksbanken drog in via veckovisa emissioner av riksbankscertifikat och dagliga finjusteringar. Genom den ökade utlåningen växte Riksbankens balansräkning från knappt 200 miljarder kronor under sommaren 2008 till som mest drygt 750 miljarder kronor under sommaren 2009, det vill säga nästan fyra gånger. Efter att Riksbanken avvecklat den extraordinära utlåningen minskade balansomslutningen till 327 miljarder kronor i slutet av 2010.

Hur det penningpolitiska storsystemet fungerat i förhållande till Riksbankens balansräkning under de senaste åren beskrivs mer detaljerat i ekonomisk kommentar nr 1 2011.

Riksbanken följer löpande upp riskerna i förvaltningen. Det huvudsakliga riskmättet för marknadsrisk är Value-at-Risk (VaR). VaR mäter den största förlust som kan uppkomma till följd av prisrörelser över en bestämd tidsperiod och med en viss sannolikhet.

Riksbanken testar också regelbundet hur känslig guld- och valutareserven är för oväntade marknadshändelser. Testerna visar hur mycket värdet kan minska om ett visst tänkt eller historiskt scenario inträffar.

Till de finansiella riskerna kommer operativa risker. Sådana risker finns i all verksamhet och kan leda till förluster om någon till exempel begår ett misstag eller gör något otillåtet eller om det blir fel i de tekniska systemen.

Verksamheten 2010

Den statsfinansiella oron i Europa och osäkerheten kring hur den kommer att påverka den ekonomiska återhämtningen medförde att efterfrågan på tillgångar som av tradition anses säkra var stor. Detta ökade värdet på Riksbankens guldinnehav och större delen av obligationsinnehavet i valutareserven. Under året förstärktes dock kronan mot både euron och den amerikanska dollarn, vilket minskade värdet på guld- och valutareserven.

I och med att Riksbanken successivt utvecklade de extraordinära lånen minskade omfattningen av Riksbankens strukturella transaktioner kraftigt. Vid utgången av året återstod endast ett mindre lån. Riksbanken genomförde däremot andra åtgärder för att hantera effekterna av den ökade oron kring statsfinansiella problem i flera europeiska länder.

Penningpolitiska transaktioner

Riksbanken fortsatte med återkommande auktioner för att erbjuda lån i svenska kronor till de penningpolitiska motparterna. Allteftersom bankerna i större utsträckning kunde klara sin finansiering på marknaden och efterfrågan på Riksbankens lån följaktligen minskade hölls auktionerna mindre ofta och löptiden för lånen kortades från tidigare tre, sex och tolv månader till 28 dagar. De krediter som Riksbanken erbjöd var mot rörlig ränta och ordinarie säkerheter.

De förbättrade möjligheterna för bankerna att finansiera sig på marknaden stördes till en del av den statsfinansiella oron i Europa. Denna medförde att likviditeten på kapitalmarknaderna och tillgången på amerikanska dollar blev sämre under våren. Därför beslutade Riksbanken i maj att öka sin beredskap att kunna tillföra dollar i det svenska finansiella systemet genom att hålla dollar omedelbart tillgängliga hos Federal Reserve. För att frigöra dollar genomförde Riksbanken så kallade repor, vilket förenklat innebär att Riksbanken tog upp lån i utländsk valuta på marknaden och lämnade tillgångar i guld- och valutareserven som säkerhet.

Under hösten återgick situationen på kapitalmarknaderna till det normala utan att Riksbanken hade behövt erbjuda bankerna lån i dollar, varför likviditetsberedskapen gradvis utvecklades.

Därutöver lämnade Riksbanken lån till IMF inom ramen för Sveriges bilaterala låneavtal med fonden. Lånen uppgick till sammanlagt 317 miljoner amerikanska dollar och finansierades med medel ur valutareserven. Dessa transaktioner är del i IMF:s låneprogram med Grekland, Irak och Ukraina.

Strategisk förvaltning

Riksbanken beslutade för 2010 att valutareserven skulle ha en ränterisk på 4,0 mätt som modifierad duration, vilket betyder att värdet på valutareserven sjunker med cirka 4 procent om räntenivån ökar med 1 procentenhet. Enligt beslutet skulle Riksbanken även behålla den fördelning av valuta och tillgångar som infördes under 2006 (se tabell 3). Inom denna ram genomförde dock Riksbanken under 2010 förändringar av den strategiska tillgångsfördelningen.

I januari minskade Riksbanken bland annat sitt innehav av värdepapper utgivna av amerikanska bostadsinstitut med statsgaranti eftersom deras likviditet försämrats och utvecklingen på den amerikanska marknaden för bostadsobligationer blivit mer osäker. I stället ökade Riksbanken sitt innehav av amerikanska statsobligationer i motsvarande grad.

Riksbanken ändrade också sitt innehav av statsobligationer utgivna i euro. Detta innehav hade tidigare år i stort sett speglat fördelningen av utstående obligationer på marknaden. När likviditeten på den europeiska obligationsmarknaden försämrades under våren fanns det anledning att omfördela obligationsinnehavet så att det bättre avspeglade målen för Riksbankens förvaltning när det gäller likviditet och kreditrisk. Omfördelningen påbörjades under våren men genomfördes huvudsakligen under andra halvåret.

Riksbanken valde att inte förändra guldinnehavet under året utan bedömde att den aktuella storleken på guldreserven var rimlig.

Taktisk förvaltning

Den taktiska förvaltningen omfattar den del av Riksbankens tillgångsförvaltning som ger avdelningen för kapitalförvaltning möjlighet att inom givna ramar avvika från den strategiska fördelningen av tillgångarna för att därigenom försöka få högre avkastning. Inför 2010 satte Riksbanken målet för den högre avkastningen till 5,2 räntepunkter, vilket motsvarar cirka 91 miljoner kronor. Riksbanken beslutade också att den taktiska förvaltningen skulle avbrytas om förlusten blev större än 250 miljoner kronor.

Uppföljning

Riksbankens balansomslutning minskade kraftigt under året. Vid utgången av 2010 uppgick balansomslutningen till 326,9 miljarder kronor, vilket är 381,9 miljarder kronor mindre än vid utgången av 2009. Förändringen beror främst på att Riksbankens utlåning till de svenska bankerna minskade under året.

Penningpolitiska transaktioner

Riksbankens extraordinära utlåning till de penningpolitiska motparterna i svenska kronor mot ordinarie säkerheter redovisas på tillgångssidan i Riksbankens balansräkning som Strukturella transaktioner. När Riksbanken tar hand om det likviditetsöverskott som uppstår på marknaden till följd av utlåningen i svenska kronor redovisas detta på skuldsidan i balansräkningen som Emitterade skuldcertifikat respektive Finjusterande transaktioner.

Under året erbjöd Riksbanken lån i svenska kronor för totalt 575 miljarder kronor. Dessa lån erbjöds till den aktuella reporäntan plus ett räntepåslag. Under året minskade Riksbanken lånens längd och höjde räntepåslaget. Efterfrågan på lånen blev därmed lägre och endast 31 miljarder kronor av det erbjudna beloppet lånades ut. I oktober 2010, i den sista auktionen inom det låneprogram som införts hösten 2008, inkom inga anbud.

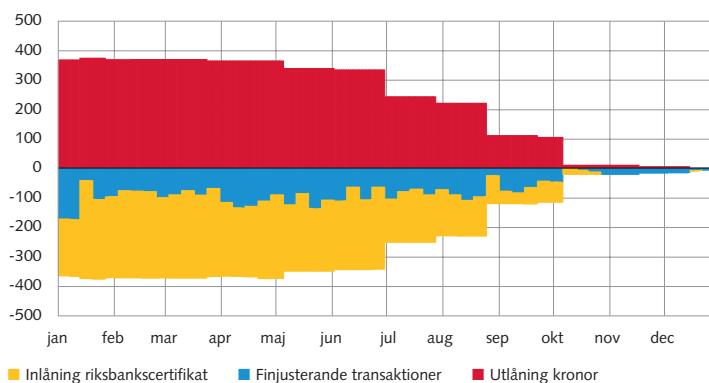
De tre lån med ettårig löptid på sammanlagt 295,3 miljarder kronor som Riksbanken hade lämnat till fast ränta under 2009 förföll under 2010. Sammantaget minskade de utestående strukturella lånen med 368,3 miljarder kronor under året och vid utgången av 2010 kvarstod endast ett lån på 0,5 miljarder kronor (se diagram 16).

Riksbankens utlåning i svenska kronor gav ett positivt räntenetto under året. Det största bidraget till räntenettet kom från lånen med fast ränta, och merparten av årets räntenetto genererades under perioden fram till den första räntehöjningen (se diagram 17). Under denna period var räntan för lånen med fast ränta, och därmed även den genomsnittliga utlåningsräntan, högre än inlåningsräntan för riksbankscertifikaten (reporäntan) och de finjusterande transaktionerna (reporäntan minus 0,10 procentenheter). Efter att reporäntan höjts blev den genomsnittliga utlåningsräntan lägre än reporäntan och räntenettet minskade ända fram till början av oktober då det sista lånet med fast ränta förföll. Riksbankens ränteintäkter från utlåningen i svenska kronor översteg räntekostnaderna med 340 miljoner kronor under året (se tabell 4).

När Riksbanken i maj ökade sin beredskap att tillföra dollar i det svenska finansiella systemet finansierades detta genom att man belånade obligationsinnehavet i valutareserven. Den ränta som Riksbanken betalade för dessa lån översteg den ränta som Riksbanken fick för sin kontobehållning hos Federal Reserve. Den ökade likviditetsbered-

Diagram 16

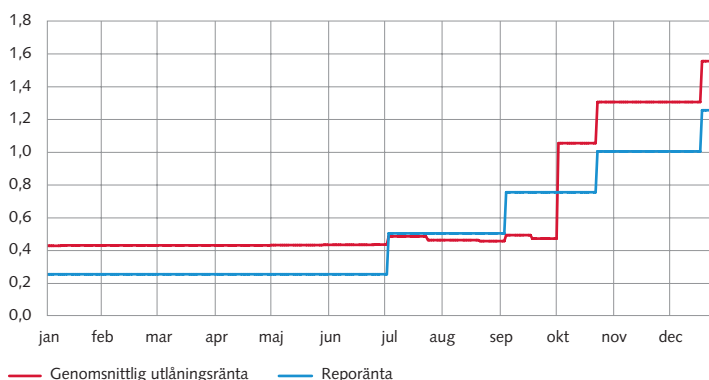
Riksbankens in- och utlåning, 2010, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Diagram 17

Reporänta och genomsnittlig utlåningsränta på Riksbankens lån i svenska kronor, 2010, procent

Källa: Riksbanken.

skapen resulterade därför i ett negativt räntenetto på 18 miljoner kronor under året (se tabell 4).

En detaljerad sammanställning av det finansiella resultatet och utestående lånebelopp för samtliga extraordinära åtgärder som Riksbanken vidtagit till följd av den finansiella krisen presenteras i årsredovisningens bokslutsdel, före avsnittet Femårsöversikt.

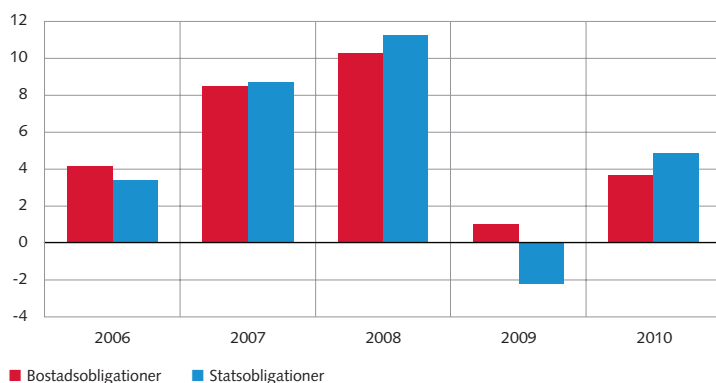
Strategisk förvaltning

Marknadsvärdet på Riksbankens guld- och valutareserv var 300,8 miljarder kronor vid årets slut. Reserven utgörs av guld till ett värde av 38,5 miljarder kronor, tillgångar i utländsk valuta (minskat med värdet på utestående repor) till ett värde av 254,4 miljarder kronor samt nettofordringar på IMF till ett värde av 7,9 miljarder kronor.

Avkastningen på valutareserven uppgick till -9,1 miljarder kronor. Den negativa avkastningen beror på att kronan förstärktes mot valutorna i reserven med i genomsnitt 8,6 procent. Detta medförde en negativ valutakurseffekt på 15,2 miljarder

Diagram 18

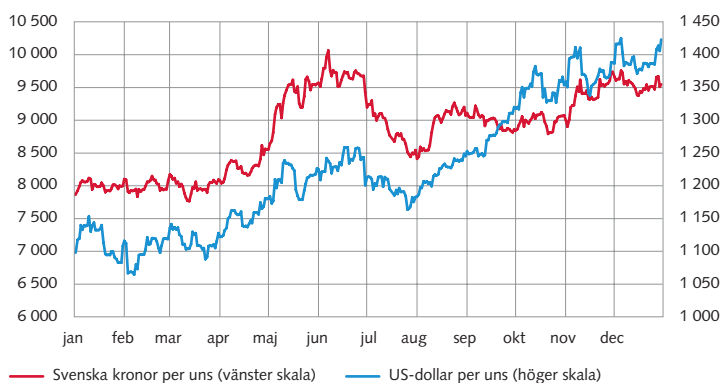
Avkastning på amerikanska statspapper respektive värdepapper utgivna av amerikanska bostadsinstitut med statsgaranti, 2006–2010, procent

Källa: Riksbanken.

Diagram 19

Guldprisets utveckling, 2010

Anm. Ett ons motsvarar ungefär 31 gram.

Källa: Riksbanken.

kronor som påverkade valutareservens totala resultat. Exklusive valutakurseffekter blev avkastningen 6,0 miljarder kronor eller 3,3 procent. Räntorna föll på merparten av de marknader där valutareserven var placerad, vilket bidrog till den positiva avkastningen.

I januari halverade Riksbanken sitt innehav av obligationer utgivna av amerikanska bostadsinstitut med statsgaranti till förmån för amerikanska statsobligationer, samtidigt som löptiden för statsobligationerna förlängdes och löptiden för bostadsobligationerna förkortades. Förändringen av löptiderna bidrog till att avkastningen på amerikanska statsobligationer i valutareserven blev 1,2 procentenheter högre än avkastningen på obligationer utgivna av amerikanska bostadsinstitut med statsgaranti (se diagram 18).

I maj 2009 beslutade Riksbanken att tillfälligt förstärka valutareserven med ett belopp motsvarande 100 miljarder kronor genom att låna utländsk valuta av Riksgälden. Marknadsvärdet på tillgångarna i den del av valutareserven som utgör den beslutade förstärkningen uppgick i slutet av 2010 till 84,1 miljarder kronor. Räntenettet för denna del var under året -323 miljoner kronor (se tabell 4).

Under året ökade priset på guld kraftigt och nådde nya rekordnivåer (se diagram 19). Priset på guld mäts vanligen i amerikanska dollar och uttryckt i dollar ökade guldpriset med 29,5 procent. Förstärkningen av den svenska valutan mot dollarn dämpade prisuppgången i kronor räknat, men trots detta ökade guldpriset i kronor med 21,6 procent. Värdet på Riksbankens guldinnehav ökade med 6,8 miljarder kronor under året.

Tabell 4

Räntenetto av penningpolitiska åtgärder, miljoner kronor

	Räntenetto 2008	Räntenetto 2009	Räntenetto 2010	Räntenetto totalt
Utlåning i svenska kronor	769	1 453	340	2 562
Utlåning i amerikanska dollar	70	156	–	226
Lån till Island	2	3	–	5
Lån till Lettland	2	2	–	4
Lån till Kaupthing	38	23	–	61
Lån till Carnegie	5	–	–	5
	886	1 637	340	2 863
Förstärkning valutareserv	0	-199	-323	-522
Ökad likviditetsberedskap	–	–	-18	-18
Totalt	886	1 438	-1	2 323

Källa: Riksbanken.

Marknadsvärdet på Riksbankens fordringar på IMF var vid årets slut 31,2 miljarder kronor. Avkastningen på dessa fordringar uppgick under året till 16 miljoner kronor, exklusive valuta-effekter (se tabell 5).

Vid årsskiftet var det samlade värdet på de övriga finansiella tillgångarna 639 miljoner kronor. Avkastningen på dessa tillgångar, exklusive valuta-effekter, var 309 miljoner kronor under året.

Taktisk förvaltning

Den taktiska förvaltningen genererade en avkastning på 59,7 miljoner kronor. Detta motsvarar 3,3 räntepunkter, vilket understiger målet på 5,2 räntepunkter (se diagram 20). Avkastningen i den taktiska förvaltningen påverkades negativt av den dåliga prisutvecklingen för Riksbankens innehav av statsgaranterade obligationer.

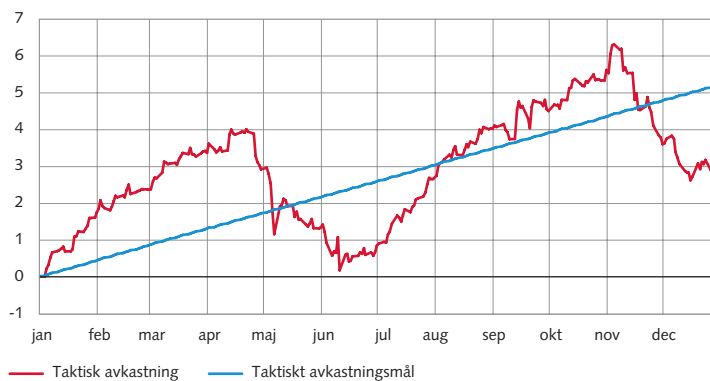
Risker i tillgångsförvaltningen

Under inledningen av 2010 fortsatte guld- och valutareservens marknadsrisk att minska. På grund av den statsfinansiella oron ökade dock reservens volatilitet kraftigt under våren. Marknadsrisken, mätt som Value-at-Risk, uppgick som mest till 14,8 miljarder kronor, för att under sommaren återigen minska (se diagram 21). Under året uppgick guld- och valutareservens Value-at-Risk till i genomsnitt 8,6 miljarder kronor.

Möjligheten att styra sammansättningen av tillgångarna i valutareserven begränsades under året av den försämrade likviditeten på marknaderna. Därför beslutade Riksbanken i maj att temporärt upphöra med att styra den modifierade durationen mot målet på 4,0. Till följd av beslutet blev durationen något kortare, vilket ledde till att risken i valutareserven blev lägre. I september blev situationen på marknaderna mer stabil och den modifierade durationen återställdes till cirka 4,0 (se diagram 22).

Diagram 20

Valutareservens avkastning över jämförelseindex, 2010, räntepunkter

Källa: Riksbanken.

Diagram 21

Value-at-Risk för guld- och valutareserven, miljarder kronor

Källa: Riksbanken.

Tabell 5

Avkastning i Riksbankens tillgångsförvaltning 2010, miljoner kronor och procent

	Tillgångar	Skulder	Avkastning	Avkastning exkl. valutaeffekt	Avkastning exkl. valutaeffekt (%)
Guld- och valutareserv inkl. IMF	324 546	107 908	-2 911	6 034	2,75
Guldreserv	38 537	-	6 846	-	-
Valutareserv	254 816	84 618	-9 140	6 018	3,30
varav förstärkning	84 089	84 187	-323	-323	-0,35
IMF	31 193	23 290	-617	16	0,29
Övriga finansiella tillgångar	639	0	309	309	-
Penningpolitiska åtgärder	504	5 097	340	340	-
Totalt	325 689	113 005	-2 262	6 683	-

Anm. Procentuella avkastningar är uttryckta på årsbasis.

Källa: Riksbanken.

Diagram 22

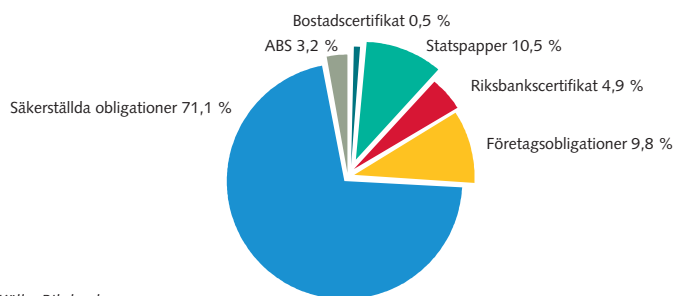
Valutareservens modifierade duration, 2010

Källa: Riksbanken.

Diagram 23

Säkerheter fördelade mellan värdepappersslag, genomsnitt, 2010

Källa: Riksbanken.

Risker i samband med extraordinära åtgärder

Riskerna i den utlåning som Riksbanken erbjuder de svenska bankerna i likviditetsstödjande och penningpolitiskt syfte begränsades genom att låntagarna, de penningpolitiska motparterna, som vanligt ställde värdepapper som säkerhet för lånen. Säkerheternas kreditvärdighet bedöms med utgångspunkt i de kreditbetyg som anges av Standard & Poor's, Moody's och Fitch Ratings. Riksbanken godtar värdepapper med kreditbetyget A- eller bättre, men majoriteten av säkerheterna har kreditbetyget AAA, som är det bästa betyget.

Säkerställda obligationer är det värdepappersslag som oftast används som säkerhet (se diagram 23). Deras andel av Riksbankens samtliga säkerheter ökade under året, medan framför allt andelen riksbankscertifikat minskade. Riksbanken godtar som säkerhet även obligationer och andra skuldförbindelser utgivna av företag samt värdepapper med bakomliggande tillgångar (Asset Backed Securities, ABS). Under året ökade andelen företagsobligationer medan värdepapper med bakomliggande tillgångar endast användes i mindre omfattning.

Den största delen av de värdepapper som används som säkerhet är utgivna i svenska kronor, men Riksbanken accepterar även värdepapper i utländsk valuta. Andelen värdepapper utgivna i svenska kronor utgjorde i genomsnitt 80,9 procent av samtliga säkerheter.

Kostnader för tillgångsförvaltningen

I kostnaderna för tillgångsförvaltningen ingår såväl kostnader för att förvalta guld- och valutareserven som kostnader för att implementera penningpolitiken. Utöver de transaktionskostnader som direkt belastar tillgångarnas avkastning uppgick de totala kostnaderna för tillgångsförvaltningen till 86 miljoner kronor, vilket kan jämföras med motsvarande kostnad 2009 som uppgick till 97 miljoner kronor.

Seignorage

Riksbanken ger ut sedlar och mynt som används i Sverige som lagliga betalningsmedel. Det nominella värdet på dessa sedlar och mynt bokförs som skuld i Riksbankens balansräkning. Riksbanken betalar inte ränta på den här skulden till dem som innehar sedlarna och mynten, men har ändå vissa kostnader för

hanteringen av sedlar och mynt. Skillnaden mellan avkastningen på de av Riksbankens tillgångar som svarar mot utelöpande sedlar och mynt och Riksbankens totala kostnader för kontanthanteringen kallas seignorage.

Riksbankens seignorage för 2010 beräknas till 3,5 miljarder kronor, vilket motsvarar en avkastning på 3,4 procent. Under-

laget för beräkning av seignoraget finns i Riksbankens balansräkning och resultaträkning samt i redovisningen av bankens förvaltningskostnader fördelade på verksamhetsområden.

■ Organisation och styrning

Riksbanken fortsatte att utveckla sin organisation och styrning i strävan att uppnå sin vision att vara bland de bästa. Bland annat inrättades en central riskenhet på stabsavdelningen som ett led i satsningen på en väl fungerande intern styrning och kontroll. Arbetet med att ytterligare utveckla Riksbanken som arbetsplats fokuserades på internationellt kompetensutbyte, utveckling av en specialistkarriär och förebyggande arbetsmiljöarbete. Den löpande uppföljningen och utvärderingen visade på ett godkänt resultat i arbetet med att följa visionen och den strategiska planen för året.

Riksbanken var organiserad i sju avdelningar under 2010. Tre av avdelningarna var direkt inriktade mot bankens huvuduppgifter: avdelningen för penningpolitik, avdelningen för finansiell stabilitet och avdelningen för kapitalförvaltning (se figur 3).

En ledningsgrupp bestående av cheferna för samtliga avdelningar utom internrevisionsavdelningen har till uppgift att samordna och följa upp verksamheten. Chefen för stabsavdelningen är ordförande i ledningsgruppen.

Under året beslutade ledningsgruppen att också bilda två undergrupper. Den administrativa ledningsgruppen består av cheferna på administrativa avdelningen, IT-avdelningen och stabsavdelningen. Policyledningsgruppen består av cheferna på avdelningen för penningpolitik, avdelningen för finansiell stabilitet, avdelningen för kapitalförvaltning och stabsavdelningen. Syftet med uppdelningen i undergrupper är att bättre samordna olika administrativa projekt och processer respektive avdelningsövergripande policyfrågor. Chefen för stabsavdelningen är ordförande i de två mindre ledningsgrupperna.

Förändringar i den organisatoriska strukturen

Under året genomförde Riksbanken några mindre förändringar i organisationen för att ytterligare anpassa den till verksamhetens behov och därmed skapa mer effektiva besluts- och beredningsprocesser.

I januari bildades en ny enhet på stabsavdelningen, riskenheten, som samlar expertis inom operativa och finansiella risker. Riskenheten stöder bankens verksamheter med ramverk, metoder och rådgivning inom alla riskområden och utför dessutom en oberoende riskkontroll av de finansiella riskerna i Riksbankens tillgångsförvaltning. Syftet med den nya riskenheten var att skapa en bättre samordning och ökad effektivitet inom området samt ge bättre stöd till verksamheterna (se även rutan Riksbankens interna styrning och kontroll). I och med att risk-enheten bildades lades riskkontrollenheten på avdelningen för finansiell stabilitet ned.

I samband med att den nya riskenheten bildades genomförde Riksbanken även en omorganisation inom säkerhetsområdet. Delar av säkerhetsfunktionen inom administrativa avdelningen flyttades till IT-avdelningen (informations säkerhet), den nya riskenheten inom stabsavdelningen respektive fastighetsenheten inom administrativa avdelningen (som samtidigt döptes om till enheten för fastighet

Neil Howe, Helena Runnquist och Anja Andersson

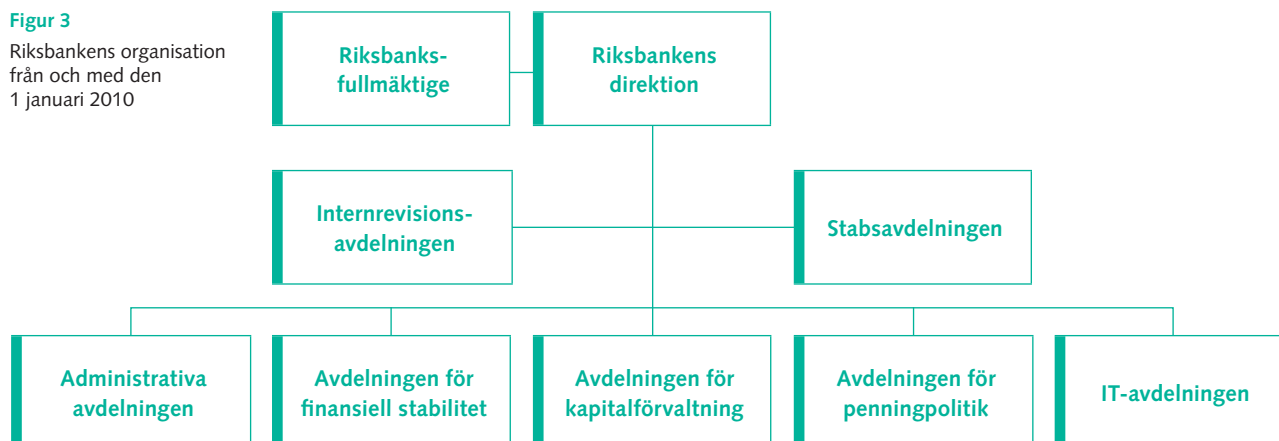
och säkerhet). Det operativa ansvaret för personskydd och egendomsskydd finns kvar hos administrativa avdelningen.

I februari delades vidare enheten för bank- och låntagaranalys inom avdelningen för finansiell stabilitet i två enheter, en enhet för låntagaranalys och en enhet för bankanalys. Syftet med förändringen var att ytterligare effektivisera arbetet med Riksbankens finansiella analys.

Internationella sekretariatet på stabsavdelningen lades ned och ansvaret för de internationella frågorna flyttades till avdelningen för finansiell stabilitet. Syftet med denna organisationsförändring var att samordna det internationella arbetet på den avdelning där den största delen av arbetet bedrivs.

I april bildades också en ny upphandlingsfunktion för att höja effektiviteten och kvaliteten i arbetet med upphandlingar. Upphandlingsstödet är nu samlat inom en funktion på administrativa avdelningen i stället för att som tidigare finnas inom olika enheter på administrativa avdelningen och stabsavdelningen.

Figur 3
Riksbankens organisation
från och med den
1 januari 2010

Riksbankens avdelningar och deras uppgifter

■ Administrativa avdelningen

Administrativa avdelningen ansvarar för Riksbankens arbete med kontantförsörjning, personalutveckling och kompetensförsörjning, upphandlingsstöd, kontors- och fastighetsservice, transporter, säkerhet, underlag för budget, bokslut samt löneadministration.

Avdelningschef: Agneta Rönström

Antal årsarbetskrafter vid årets slut: 65

■ Avdelningen för finansiell stabilitet

Avdeleningen för finansiell stabilitet ansvarar för analysen av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet. Den ger underlag för de beslut som fattas för att klara uppdraget att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Avdelningen analyserar löpande risker och hot mot stabiliteten i det svenska finansiella systemet. Främst arbetar avdelningen med analys av storbankerna, aktie- och kreditmarknaderna samt marknadsstrukturen. Vidare samordnar avdelningen Riksbankens internationella arbete.

Avdelningschef: Mattias Persson

Antal årsarbetskrafter vid årets slut: 52

■ Avdelningen för kapitalförvaltning

Avdeleningen för kapitalförvaltning förvaltar Riksbankens tillgångar i guld och utländsk valuta. Den administrerar och avvecklar transaktioner i förvaltningen av Riksbankens finansiella tillgångar samt utvärderar och mäter löpande resultat och risker inom denna förvaltning. Dessutom ansvarar avdelningen för Riksbankens betalningssystem RIX för betalningar mellan bankerna.

Avdelningschef: Sophie Degenne

Antal årsarbetskrafter vid årets slut: 36

■ Avdelningen för penningpolitik

Avdeleningen för penningpolitik ansvarar för den ekonomiska analys som ger underlag för de beslut som fattas för att uppfylla målet om ett fast penningvärde. Den genomför också penning- och valutapolitiska operationer i enlighet med de penningpolitiska besluten. Dessutom har avdelningen huvudansvaret för all analys av räntor

och valutakurser. Avdelningen följer och analyserar konjunktur- och prisutvecklingen samt ansvarar för statistik över finansmarknaden och betalningsbalansen. Inom avdelningen finns även Riksbankens forskningsenhet.

Avdelningschef: Per Jansson (från och med den 16 januari 2010)

Tillförordnad avdelningschef: Jesper Hansson

(till och med den 15 januari 2010)

Antal årsarbetskrafter vid årets slut: 76

■ Internrevisionsavdelningen

Internrevisionsavdelningen granskar och bedömer om riskhanteringen samt styrnings- och ledningsprocesserna är ändamålsenliga med hänsyn till målen för Riksbankens verksamhet. Avdelningen medverkar även till att effektivisera och förbättra dessa delar av verksamheten.

Avdelningschef: Patrick Bailey

Antal årsarbetskrafter vid årets slut: 5

■ IT-avdelningen

IT-avdelningens uppdrag är att tillhandahålla ett kostnadseffektivt och användarorienterat IT-stöd till Riksbankens olika verksamhetsdelar. Avdelningen arbetar främst med IT-systemens arkitektur och infrastruktur. Den ansvarar för drift, underhåll, inköp, utveckling, ändring och anpassning av applikationer och system samt för övergripande IT-säkerhet och persondatormiljö.

Avdelningschef: Hans Ohlson

Antal årsarbetskrafter vid årets slut: 59

■ Stabsavdelningen

Stabsavdelningen samordnar den löpande verksamheten och stöder direktionens styrning och kontroll samt den strategiska utvecklingen av bankens verksamhet. Den är också kansli åt fullmäktige, direktionen och ledningsgruppen. Stabsavdelningen samordnar Riksbankens informationsarbete och arbetet med operativa och finansiella risker. Inom avdelningen finns också funktioner för regeluppföljning, kontinuitetssamordning och juridiskt stöd.

Avdelningschef: Kai Barvell

Antal årsarbetskrafter vid årets slut: 40

■ Verksamhetsstyrning

Riksbankens mål, uppdrag och organisation läggs fast i riksbankslagen och i Riksbankens arbetsordning respektive instruktion. Riksbankens arbete styrs vidare av en vision på lång sikt, strategiska mål och en årlig verksamhetsplan.

Riksbankens vision är att banken ska vara bland de bästa när det gäller kvalitet och effektivitet för att behålla ett högt förtroende. Det innebär att Riksbanken ska vara bland de bästa jämfört med såväl andra centralbanker som andra myndigheter, akademiska institutioner och privata företag.

Som organisation ska Riksbanken vara beredd till förändring, utföra det den är mest lämpad för och utvärdera sin verksamhet. Riksbanken ska också vara öppen och kommunicera på ett sådant sätt att en bred krets av utomstående kan tillgodogöra sig kunskap om bankens uppgifter och resultat. Banken ska ha professionella medarbetare med både hög spetskompetens och bred sakkunskap samt stor förståelse för helhet och samband.

De strategiska målen är navet i Riksbankens planering och uppföljning. Under 2010 var de indelade i sju verksamhetsområden: penningpolitik, finansiell stabilitet, betalningssystem, kontantförsörjning, kapitalförvaltning, statistik och bankgemensamt område. Det bankgemensamma området var vidare uppdelat i sju målområden: kommunikation, medarbetare, ledning och styrning, IT, administrativt stöd och service, miljö samt resurser.

För varje mål finns en eller flera indikatorer som ska ge en bild av hur det går för Riksbanken på området. Till exempel undersöker Riksbanken hur säker och effektiv kontantförsörjningen är genom att mäta andelen rätt levererade beställningar och bedöma skyddsnivån respektive regelefterlevnaden.

Ansvar för styrning och kontroll av verksamheten, dess effektivitet, resultat och riskhantering är decentraliserat till avdelningscheferna som i sin tur rapporterar till direktionen. På uppdrag av direktionen gör internrevisionsavdelningen en oberoende utvärdering av den operativa verksamhetens interna styrning och kontroll, riskhantering och ledningsprocesser (se även rutan Riksbankens interna styrning och kontroll).

Flertalet indikatorer visar på ett godkänt resultat 2010

Riksbanken arbetar aktivt med att följa upp visionen och de strategiska målen. Under året fick direktionen två uppföljningsrapporter som innehåller status för indikatorerna, de prioriterade handlingsplanerna och budgeten.

Totalt kopplades 78 indikatorer till de strategiska målen i 2010 års verksamhetsplan. Flera indikatorer har utvecklats sedan 2009 års verksamhetsplan, till exempel indikatorer för utvärdering av statistik. Antalet bankgemensamma indikatorer har ökat och utvärderas numera i högre utsträckning på varje avdelning. Antalet indikatorer för arbetsklimat och kompetens har dessutom utökats för att kunna ge en bättre bild av hur ambitionerna för dessa områden

Riksbankens interna styrning och kontroll

I juni 2010 lämnade riksdagsstyrelsen en framställning till riksdagen med förslag till ändringar i lagen (2006:999) om ekonomiska administrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän samt Riksrevisionen. Riksdagsstyrelsens framställning berör även Riksbanken och omfattar ett förslag till ändring i riksbankslagen som innebär att Riksbankens direktion ska säkerställa att det vid banken finns en intern styrning och kontroll som fungerar på ett tryggt sätt genom att se till att banken har en rättvisande redovisning, hushållar med statens medel och bedriver verksamheten effektivt och enligt gällande rätt. Direktionen ska också årligen lämna en bedömning av om den interna styrningen och kontrollen i banken är tryggt. I december beslutade riksdagen att ändra riksbankslagen i enlighet med riksdagsstyrelsens förslag. Lagändringarna gäller från och med räkenskapsåret 2011. Motsvarande krav finns redan i dag för myndigheter under regeringen.

Riksbanken strävar efter att utföra sina uppdrag effektivt, i enlighet med gällande rätt och med en tillförlitlig och rättvisande redovisning. Detta förutsätter en god intern styrning och kontroll av verksamheten. Under 2010 fortsatte Riksbanken därför sin satsning på att skapa ett mer samordnat och väl dokumenterat sätt att arbeta med dessa frågor. Satsningen ska göra det möjligt för Riksbankens ledning att på ett tillförlitligt sätt följa och rapportera hur lagens krav uppfylls.

Som ett led i detta inrättades en central riskenhet på stabsavdelningen i januari 2010. Inom enheten samordnas arbetet med finansiell och operativ risk, kontinuitet, informationssäkerhet, regelverk och övriga frågor relaterade till intern styrning och kontroll. Syftet är att förbättra helhetsbilden och att arbeta mer effektivt med interna bankövergripande frågor.

Den övergripande processen för att identifiera och hantera operativa risker utvecklades vidare under året och är nu tydligare kopplad till verksamhetsplaneringen och Riksbankens strategiska mål. Den tertialvisa rapporteringen av finansiella risker samordnades dessutom med rapporteringen av operativa risker.

Riksbanken arbetade även med att vidareutveckla och förbättra incident- och avvikelshantering för att därigenom förbättra processen för riskhantering. Från och med den 1 januari 2011 kommer Riksbanken att tillämpa en ny och samordnad rutin för incidentrapportering. I samband med detta förtydligas även kraven på vad som ska rapporteras. Därutöver pågår ett arbete med att kartlägga och beskriva verksamhetens processer dels ur ett helhetsperspektiv, dels mer grundligt inom specifika verksamhetsområden.

Magnus Åhl och
Sofia Lindh

uppnås. Det handlar bland annat om indikatorer för den interna rörligheten och erfarenhetsutbyte med andra institutioner. Vidare mäts flera indikatorer för medarbetare och ledarskap i Riksbankens medarbetarundersökningar. Under 2010 gjordes ingen ny medarbetarundersökning, utan nästa undersökning genomförs 2011.

De flesta strategiska mål uppfyllda

Vid uppföljningarna under året visade flertalet indikatorer på ett godkänt resultat. Det gäller bland annat inflationsförväntningarna som på fem års sikt låg nära inflationsmålet och tillgängligheten i betalningssystemet som uppgick till 99,93 procent.

Några indikatorer pekade på ett sämre resultat. Exempelvis genomfördes Riksbankens tekniska assistans till ett antal centralbanker inte i planerad utsträckning på grund av att efterfrågan på experthjälp var lägre än beräknat. Antalet publicerade forskningsartiklar var också färre än målet. Såväl den interna rörligheten som det externa erfarenhetsutbytet var lägre än målet i början av året, men ökade senare. Den relativa avkastningen på Riksbankens tillgångar var under målet.

Stort förtroende bland olika målgrupper i samhället

Förtroendet beskrivs i visionen som Riksbankens viktigaste tillgång. Riksbanken använder därför regelbundet externa undersökningar för att mäta hur väl banken nått förtroendemålen. Ett exempel är den undersökning som SOM-institutet i Göteborg varje år genomför bland svenska hushåll. Den senaste undersökningen visade att den svenska allmänhetens förtroende för Riksbanken är högt: 53 procent av de svarande hade mycket

stort eller ganska stort förtroende för Riksbanken. Därmed hamnade Riksbanken på fjärde plats bland samhällsinstitutioner, efter sjukvården, universitet/högskolor och polisen. Det är en förbättring jämfört med förra årets undersökning då Riksbanken hamnade på femte plats. Undersökningen genomfördes hösten 2009 och dess resultat presenterades våren 2010.

Även Medicakademins förtroendebarmeter som presenterades i november 2010 bekräftar att allmänheten har högt förtroende för Riksbanken som samhällsinstitution. I denna undersökning kommer Riksbanken på andra plats efter universitet och högskolor.

Öppenhet och tydlighet i kommunikationen

Riksbanken analyserar regelbundet sin mediebild. De frågor som under 2010 fick stor uppmärksamhet i medierna var räntehöjningarna under andra halvåret, en successiv normalisering av penningpolitiken och stabilisering av det finansiella systemet efter finanskrisen. Även indragningen av 50-öringen uppmärksammades. Huvuddelen av mediepubliciteten under året var neutral och bilden av Riksbanken som expert dominerade.

Riksbanken granskades också i en stor extern utvärdering av bankers och myndigheters kommunikation under finanskrisen som genomfördes under året inom ramen för Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkansgrupp (FSPOS), en arbetsgrupp som Riksbanken leder. Utvärderingen visar att Riksbankens kommunikation fungerade bra och att Riksbanken lyckades bevara förtroendet under krisen. Däremot borde Riksbanken ha varit tydligare i kommunikationen om de risker som förelåg före det akuta krisskedet.

Under 2010 genomförde Riksbanken också en jämförande studie av den egna webbplatsen och webbplatserna för Norges Bank, Bank of England och Bank of Canada. Studien visade att Riksbanken utmärker sig i öppenhet genom antalet dokument, beslutsunderlag och liknande, som publiceras på webbplatsen, men det finns fortfarande en del att utveckla när det gäller att pedagogiskt förklara den egna verksamheten. I en serie djupintervjuer med representanter för de prioriterade målgrupperna på Internet framgick dessutom att Riksbankens webbplats är välstrukturerad och tydlig, men känns ålderstigen och omodern. Utifrån dessa resultat och med hänsyn till andra studier på området har Riksbanken påbörjat ett arbete med att ta fram en webbstrategi för att anpassa webbplatsens funktioner och innehåll efter målgruppernas behov.

■ Medarbetare

Enligt Riksbankens vision ska banken ha ett gott arbetsklimat som motiverar och engagerar. Riksbanken ska vara en arbetsplats att vara stolt över, där varje medarbetare har och tar ett eget ansvar och tydligt ser sitt bidrag till bankens övergripande mål. Det ska gå att kombinera arbete och privatliv på ett bra sätt.

De senaste årens medarbetarundersökningar visar att Riksbanken är en bra arbetsplats och att medarbetarna är mycket engagerade i sitt arbete. Även utifrån sett uppfattas Riksbanken som en attraktiv arbetsplats. I en undersökning som företaget Universum genomförde bland studenter rankades Riksbanken under 2010 på elfte plats bland ekonomer. Inom den offentliga sektorn blev Riksbanken rankad som etta, det vill säga den mest attraktiva arbetsgivaren.

Under året fortsatte arbetet med att ytterligare utveckla Riksbanken som arbetsplats.

Internationellt arbete ökar kompetensen

Kompetenssatsningen som inleddes på Riksbanken under 2009 fortsatte bland annat med ökat fokus på internationellt utbyte. I takt med den ökande globaliseringen påverkas Riksbankens verksamhet i allt större utsträckning av vad som händer i omvärlden. Riksbanken deltar löpande i cirka 130 internationella kommittéer och arbetsgrupper och har dessutom direkta kontakter med centralbanker i andra länder, dels för att diskutera frågor av gemensamt intresse, dels för att bistå med experthjälp.

Riksbanken ser positivt på att dess medarbetare som ett led i karriären under några år arbetar i en internationell miljö. På så sätt kan Riksbanken bidra med sin kunskap i internationella organisationer och senare ha god nytta av den kunskap och erfarenhet som medarbetare förvärvat under utlandstjänstgöringen. Riksbanken verkar därför aktivt för att intressera medarbetarna för att söka utlandstjänstgöring, till exempel genom att skapa förutsättningar för medarbetarnas familjer att följa med utomlands. Under året var några av Riksbankens medarbetare tillfälligt stationerade i bland annat Bryssel, Frankfurt och Rom.

Karriärtrappan och specialistkarriären viktiga för professionell utveckling

Riksbankens karriärtrappa, som syftar till att göra medarbetarnas individuella utveckling på olika avdelningar tydligare och mer transparent, införlivades i organisationen under året. Karriärtrappan definierar olika utvecklingssteg i karriären utifrån arbetsuppgifternas komplexitet och ansvarsnivå och förtydligar kopplingen mellan arbetsuppgifterna och lönen.

Karriärtrappan synliggör de två karriärvägar som finns på Riksbanken – ledarkarriären och rådgivar-karriären. Sedan flera år lägger Riksbanken stor

vikt vid ledarutveckling för Riksbankens chefer. Ledarutvecklingen fokuserade under 2010 på individuell coachning och grupputveckling. För att främja samhörighet och erfarenhetsutbyte inom chefsgruppen anordnade Riksbanken regelbundna chefsträffar med olika teman, exempelvis krishantering, alkoholmissbruk och stresshantering. Dessutom påbörjades under året en motsvarande satsning för rådgivare. Satsningen är inriktad på att dels stötta rådgivarnas kompetensutveckling, dels skapa ett internt nätverk för att sprida kunskap och erfarenheter över avdelningsgränserna.

Personlig utveckling och förebyggande arbetsmiljöarbete

Samtliga medarbetare fick under våren möjlighet att delta i en tvådagarsutbildning i personlig utveckling. Utifrån konkreta verktyg fick deltagarna reflektera över sina egna kompetenser, drivkrafter och värderingar. Alla blev erbjudna individuell handledning i anslutning till utbildningen. En uppföljning visade att flera deltagare gjort förändringar i sitt beteende som gynnar deras arbetsprestation och utveckling.

Riksbankens anställda fick också möjlighet att delta i en stor hälsosatsning i samarbete med företagshälsovården. Inom ramen för hälsosatsningen erbjuds alla medarbetare en hälsoprofilbedömning och en muskel- och rörelseanalys. Därefter får de anpassad personlig träning vid fyra tillfällen under ett år. Hälsovinster kommer att utvärderas under 2011.

Sjukfrånvaron bland Riksbankens medarbetare var 1,7 procent under 2010, vilket är en minskning med 0,8 procentenheter jämfört med 2009.

Mångfald en förutsättning för effektiva grupper

Grupper som består av människor med skilda erfarenheter och perspektiv är mer effektiva och dynamiska än grupper som består av lika individer. Att åstadkomma väl sammansatta arbetsgrupper är därför en viktig del i Riksbankens arbete med den långsiktiga kompetensförsörjningen. Därmed blir det också viktigt att ha transparenta rekryteringsprocesser som främjar rekrytering utifrån kompetens och förhindrar diskriminering. Under året introducerade Riksbanken nya verktyg för rekrytering av medarbetare med målet att ytterligare öka kvaliteten och effektiviteten i både rekryteringsprocessen och det slutliga valet av sökande.

Ett av målen för Riksbankens mångfaldsarbete är en jämn könsfördelning. Andelen kvinnliga chefer var under året 43 procent, vilket ligger över det mål som tidigare fastställdes om att det under-representerade könet ska vara minst 40 procent.

■ Ledning

Riksbanken leds av en direktion som utses av fullmäktige. Fullmäktige utses i sin tur av riksdagen. Direktionen har ett gemensamt ansvar för bankens strategiska ledning medan fullmäktige främst har en kontrollerande funktion.

Riksbankens direktion

Riksbankens direktion består av sex ledamöter som utses av fullmäktige för en tidsperiod på fem eller sex år. Fullmäktige utser en ordförande i direktionen, som samtidigt ska vara chef för Riksbanken, och minst en vice ordförande som samtidigt ska vara vice riksbankschef. Fullmäktige fastställer också löner och andra anställningsförmåner för ledamöterna i direktionen. Direktionen hade under 2010 följande ledamöter:

Stefan Ingves

Svante Öberg

Karolina Ekholm

Lars Nyberg

Lars E.O. Svensson

Barbro Wickman-Parak

■ Stefan Ingves

Mandatperiod sex år från den 1 januari 2006

Stefan Ingves är riksbankschef och ordförande i direktionen. Ingves är chef över avdelningscheferna och har ansvar för att lägga fram förslag om tillsättning av de tjänster som beslutas av direktionen. Ingves är medlem i Europeiska centralbankens (ECB:s) allmänna råd och ledamot av Bank for International Settlements (BIS) styrelse. Han är också Sveriges guvernör i Internationella valutafonden (IMF). Ingves är ekonomie doktor och var fram till det att han tillträdde som riksbankschef chef för avdelningen för monetära och finansiella system vid IMF. Dessförinnan var han bland annat vice riksbankschef, generaldirektör för Bankstödsnämnden, finansråd och chef för finansmarknadsavdelningen på Finansdepartementet.

■ Svante Öberg

Mandatperiod sex år från den 1 januari 2006

Svante Öberg är förste vice riksbankschef. Han representerar Riksbanken i EU:s ekonomiska och finansiella kommitté (EFK) och i ECB:s internationella kommitté. Öberg är nationalekonom och var fram till det att han tillträdde som vice riksbankschef generaldirektör för Statistiska centralbyrån. Dessförinnan var han bland annat generaldirektör för Konjunkturinstitutet, statssekreterare på Finansdepartementet och rådgivare vid IMF.

■ Karolina Ekholm

Mandatperiod sex år från den 15 mars 2009

Karolina Ekholm är vice riksbankschef. Hon är riksbankschefens ställföreträdare i ECB:s allmänna råd och deltar tillsammans med riksbankschefen i BIS styrelsemöten respektive möten för centralbankschefer. Ekholm är sedan 2010 tjänstledig från sin professur vid Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet. Hon har tidigare varit lärare och forskare vid Stockholms universitet, Handelshögskolan i Stockholm och forskare vid Industriens Utredningsinstitut.

■ Lars Nyberg

Mandatperiod sex år från den 1 januari 2006

Lars Nyberg är vice riksbankschef. Han är utsedd av regeringen till ledamot av Finansinspektionens styrelse samt Riksbankens representant i G10:s kommitté för det globala finansiella systemet och i ECB:s kommitté för banktillsyn. Nyberg har uppdraget att företräda Riksbanken inom området finansiell stabilitet. Han är docent i nationalekonomi och har tidigare bland annat varit vice vd i Handelsbanken och Föreningssparbanken samt vd i Länsförsäkringsbolagens förening.

■ Lars E.O. Svensson

Mandatperiod sex år från den 21 maj 2007

Lars E.O. Svensson är vice riksbankschef. Han representerar Riksbanken i OECD:s kommitté WP3. Svensson är sedan 2009 affilierad professor vid Institutet för internationell ekonomi (IIES) vid Stockholms universitet. Han var professor vid Princeton University 2001–2009 (tjänstledig 2007–2009). Dessförinnan var han professor vid IIES vid Stockholms universitet. Han var vetenskaplig rådgivare till Riksbanken 1990–2007.

■ Barbro Wickman-Parak

Mandatperiod sex år från den 21 maj 2007

Barbro Wickman-Parak är vice riksbankschef. Hon företräder Riksbanken i den nordisk-baltiska valkretsens kommitté för IMF-samarbetet. Wickman-Parak är nationalekonom och har tidigare bland annat varit chefsekonom i bostadsfinansieringsföretaget SBAB och ekonom vid Konjunkturinstitutet och Postens ekonomiska sekretariat. Hon arbetade på Riksbanken 1970–1985.

Direktionens uppgifter

Direktionen har ett gemensamt ansvar för Riksbankens strategiska ledning och fastställer Riksbankens instruktion. Direktionens roll som strategisk beslutsfattare innebär att dess arbete inriktas på centrala beslut om penning- och valutapolitiken, betydelsefulla frågor inom området finansiell stabilitet och Riksbankens kapitalförvaltning. Direktionen fattar också de övergripande besluten om Riksbankens verksamhet, såsom besluten om strategiska mål, verksamhetsplan och budget samt uppföljningar av dessa. Samtidigt har riksbankschefen ett tydligt uppdrag att följa upp verksamheten mot fastställda planer och mot beslutad budget. Riksbankschefen utövar också chefsansvar över avdelningscheferna som bereder och lägger fram förslag eller underlag till direktionen i de ärenden som beslutas i direktionen.

Direktionen fattar gemensamma beslut vid sina sammanträden. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande får närvara vid direktionens sammanträden med yttranderätt. De har dock inte förslags- och rösträtt.

Direktionen 2010

Direktionens arbete fortsatte under 2010 att präglas av hanteringen av effekterna av den finansiella krisen. Direktionsledamöterna har deltagit i många konferenser och seminarier både i Sverige och utomlands med detta som tema och flera av talen under året handlade om bland annat det finansiella ramverket, regleringar och stabiliteten i det finansiella systemet. Andra ämnen som behandlades i talen var aktuell penningpolitik, konjunkturläget, erfarenheter av reporäntebanan och huspriser. Totalt höll direktionens ledamöter 155 tal under året, varav 28 var tal som publicerades på Riksbankens webbplats.

Direktionen lämnar två gånger om året en skriftlig redogörelse för penningpolitiken till riksdagens finansutskott. Redogörelsen kompletteras med en offentlig utfrågning av riksbankschefen i finansutskottet. Under året besökte riksbankschefen Stefan Ingves finansutskottet vid två sådana utfrågningar. Dessutom deltog riksbankschefen ett antal gånger i finansutskottets öppna och slutna sammanträden för att diskutera andra frågor, bland annat den penningpolitiska utvärderingen och den ekonomiska krisen i de baltiska länderna. Finansutskottet och konstitutionsutskottet besökte även Riksbanken för att delta i så kallade utskottsseminarier.

Direktionsledamöterna deltog också i konferenser och seminarier som Riksbanken organiserade under året. Bland annat talade förste vice riksbankschefen Svante Öberg vid ett seminarium i april i samband med presentationen av en ny bok om statistik över det svenska monetära systemets framväxt, *Historical Monetary and Financial Statistics for Sweden: Exchange rates, prices and wages, 1277–2008*.

Under året höll direktionen totalt 29 sammanträden, varav 6 penningpolitiska sammanträden.

Direktionsledamöternas siduppdrag

Om en direktionsledamot vill ta en anställning eller ett uppdrag vid sidan om anställningen vid Riksbanken måste detta godkännas av fullmäktige. Nedan ges en sammanställning av direktionsledamöternas siduppdrag vid utgången av 2010. Dessa har godkänts av fullmäktige och ska prövas vartannat år.

Stefan Ingves

- styrelseledamot i The Toronto International Leadership Centre for Financial Sector Supervision

Lars Nyberg

- ledamot i Finansinspektionens styrelse

Lars E.O. Svensson

- ledamot i Kungliga Vetenskapsakademien
- medlem av Academia Europaea
- utländsk ledamot i Finnish Academy of Science and Letters
- utländsk ledamot i American Academy of Arts and Sciences
- ledamot i Econometric Society
- ledamot i European Economic Association
- Research Associate vid National Bureau of Economic Research
- Research Fellow vid Centre for Economic Policy Research
- affilierad professor vid Institutet för internationell ekonomi (IIES) vid Stockholms universitet

Riksbanksfullmäktige

Riksbanksfullmäktige har elva ledamöter och lika många suppleanter. Ledamöterna utses av riksdagen efter allmänna val för en mandatperiod på fyra år. Fullmäktige väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Den 31 december 2010 bestod fullmäktige av följande ledamöter: Johan Gernandt (ordförande), Leif Pagrotsky (vice ordförande), Peter Egardt, Sonia Karlsson, Bertil Kjellberg, Anders Karlsson, Gun Hellsvik, Lena Sommestad, Allan Widman, Peter Eriksson och Anders Flanking. Suppleanter var Hans Birger Ekström, Tommy Waidelich, Ulf Sjösten, Ann-Kristine Johansson, Chris Heister, Bosse Ringholm, Ebba Lindsö, Catharina Bråkenhielm, Christer Nylander, Helena Leander och Håkan Larsson.

Riksbanksfullmäktiges uppgifter

Fullmäktige utser ledamöter i direktionen och beslutar om deras löne- och anställningsvillkor. Fullmäktige fastställer också Riksbankens arbetsordning och beslutar om utformningen av sedlar och mynt. Fullmäktige har också till uppgift att löpande följa Riksbankens verksamhet och hur direktionsledamöterna leder verksamheten. Fullmäktige utövar kontroll bland annat genom att fullmäktiges ordförande och vice ordförande har närvaro- och yttranderätt, men inte förslags- och rösträtt, på direktionens sammanträden. Fullmäktige har också en revisionsenhet som bland annat granskar direktionsledamöternas tjänsteutövning och Riksbankens bokslutsarbete med inriktning på beräkningen av Riksbankens resultat. Revisionsenhetens arbete utförs av en extern auktoriserad revisor.

Fullmäktige lämnar förslag till riksdagen om hur Riksbankens resultat ska disponeras och yttrar sig till riksdagen i frågan om direktionsledamöternas ansvarsfrihet.

Fullmäktige lämnar remissyttranden inom sitt verksamhetsområde och lämnar i samråd med direktionen förslag till riksdagen och regeringen om ändringar i författningar eller andra åtgärder från statens sida inom sitt ansvarsområde.

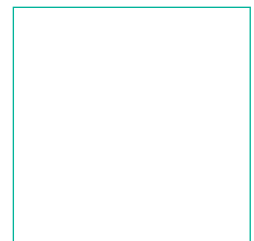
Ordföranden och vice ordföranden lämnar två gånger om året en redovisning inför riksdagens finansutskott om fullmäktiges arbete.

Riksbanksfullmäktige 2010

Under året sammanträdde fullmäktige vid 11 tillfällen.

Fullmäktige fick löpande information från direktionen om Riksbankens verksamhet. Direktionen samrådde med fullmäktige om några framställningar till riksdagen och lämnade tillsammans med fullmäktige en gemensam framställning om vissa utredningsbehov med anledning av finanskrisen.

En redogörelse för fullmäktiges verksamhet presenteras i kapitlet Riksbanksfullmäktiges verksamhetsberättelse och vinstdisposition för 2010.

Att 50-öringen blivit ogiltig är det första steget i en förändring av hela den svenska sedel- och myntserien. I juni 2010 beslutade riksdagen att det ska införas två nya valörer: en 2-krona och en 200-kronorssedel. Det betyder att den framtida myntserien kommer att bestå av 1-, 2-, 5- och 10-kronor och sedelserien av 20-, 50-, 100-, 200-, 500- och 1 000-kronor.

■ Redovisningsprinciper

Riksbankens balansräkning och resultaträkning har upprättats enligt riksbankslagen med tillämpning av Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank som fastställdes av direktionen den 25 november 2010 (dnr 2010-587-ADM) och trädde i kraft den 31 december 2010. Reglerna för löpande bokföring är hämtade från förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring och reglerna för årsredovisning från Europeiska centralbankssystemets riktlinjer för redovisning (ECB/2010/20). Riksbanken ska enligt 10 kap. 3 § riksbankslagen i de delar som nu är aktuella tillämpa Europeiska centralbankssystemets riktlinjer för redovisning.

Ändrade redovisningsprinciper

Den 25 november 2010 uppdaterade direktionen Regler för bokföring och årsredovisning i Sveriges riksbank. Uppdateringen gjordes främst för att spegla uppdateringen av Europeiska centralbankssystemets redovisningsriktlinje (ECB/2010/20) och för att ändra redovisningsprincipen för utelöpande minnesmynt.

Regeluppdateringen som gjordes utifrån Europeiska centralbankssystemets redovisningsriktlinje påverkar inte bokslutet för 2010 eftersom den avsåg transaktioner och instrument som Riksbanken för närvarande inte använder.

Ändringen i redovisningsprincipen för utelöpande minnesmynt innebär att en utgåva, när den har varit utelöpande i över tio år, inte längre ska redovisas som skuld utan i stället avskrivs och redovisas som intäkt. Denna principändring påverkade Riksbankens resultat för 2010 positivt med 536 miljoner kronor.

Dessutom infördes några mindre rubrikändringar i tre poster i balansräkningen, samtliga relaterade till penningpolitiska transaktioner.

Grundläggande redovisningsprinciper

Följande grundläggande redovisningsprinciper har tillämpats:

- Redovisningen ska återspegla den ekonomiska verkligheten och präglas av öppenhet.
- Värderingen av tillgångar och skulder liksom resultatavräkningen ska präglas av försiktighet.
- Tillgångar och skulder ska justeras så att hänsyn tas till händelser som inträffar mellan räkenskapsårets utgång och den dag då direktionen godkänner årsredovisningen, förutsatt att dessa händelser påverkat värdet på tillgångarna eller skulderna per bokslutsdagen.
- Vid värderingen av tillgångar och skulder ska det förutsättas att verksamheten kommer att fortsätta.
- Inkomster och utgifter ska redovisas som intäkter och kostnader på den redovisningsperiod då de intjänas eller uppkommer oavsett tidpunkten för betalning.
- Kriterierna för värdering av balansräkningsposter och för resultatavräkning ska tillämpas konsekvent.

Redovisning av tillgångar och skulder

Tillgångar och skulder redovisas i balansräkningen endast om det är sannolikt att ett eventuellt framtida ekonomiskt resultat med anknytning till tillgången eller skulden kommer att utgöra ett flöde till eller från Riksbanken och att i princip alla risker och rättigheter med anknytning till tillgången eller skulden har överlåtits.

Affärsdagsredovisning

Valutatransaktioner och värdepapperstransaktioner bokförs i balansräkningen på likviddagen. Realiserade vinster och förluster från nettoförsäljningar bokförs på affärsdagen.

Värderingsregler för balansräkningen

Guld och värdepapper värderas till de valutakurser och priser som råder på bokslutsdagen. Nedanstående valutakurser användes för omvärdering vid årets slut. I tabellen nedan har kurserna avrundats till fyra decimaler.

	2010-12-31	2009-12-31
EUR/SEK	9,0106	10,2509
USD/SEK	6,7201	7,1521
GBP/SEK	10,4915	11,5550
AUD/SEK	6,8769	6,4161
CAD/SEK	6,7560	6,8278
SDR/SEK	10,3491	11,2123
NOK/SEK	1,1550	1,2340
JPY/SEK	0,0828	0,0768

Fordringar, tillgodohavanden och skulder värderas till det nominella värdet. Belopp i utländsk valuta omräknas till bokslutsdagens valutakurs med undantag för fordringar och skulder som redovisas under posterna övriga tillgångar och övriga skulder. Dessa värderas till affärsdagens valutakurs.

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärdet.

Materiella och immateriella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärdet och skrivs av enligt plan. Nedskrivningar görs där värdeminskningen bedöms som varaktig. Uppskrivning får endast ske om tillgången har ett tillförlitligt och bestående värde som väsentligt överstiger det bokförda värdet. Avskrivningstiden för byggnader är 50 år och för övriga fastighetsanläggningar 5–10 år. Avskrivningstiden för maskiner och inventarier inklusive datorer är 3–7 år. Direkta personalkostnader som kan hänföras till egenutvecklade IT-investeringar räknas in i anskaffningsvärdet för tillgången.

Reverserade transaktioner

Repoavtal redovisas som lånetransaktioner i stället för att påverka värdepappers- eller guldinnehavet. Med repoavtal avses ett avtal om försäljning av tillgångar, såsom värdepapper och guld, där säljaren samtidigt förbinder sig att köpa tillbaka motsvarande tillgångar till ett överenskommet pris vid en framtida tidpunkt.

De tillgångar som Riksbanken lämnar som säkerhet vid inlåningsrepor redovisas även i fortsättningen i balansräkningen och värderas enligt de regler som gäller för Riksbankens övriga värdepappers- och guldinnehav. Belopp som motsvarar erhållen köpeskilling redovisas som skuld, och de överförda tillgångarna redovisas inom linjen.

Tillgångar som Riksbanken erhåller vid utlåningsrepor redovisas inte i balansräkningen eftersom de är att betrakta som säkerhet för lån. Belopp som motsvarar erlagd köpeskilling redovisas som en fordran. Skillnaden mellan repans båda likvidbelopp (avista och termin) periodiseras över repans löptid.

Transaktioner som genomförs inom ramen för avtal om automatiserade repor redovisas i balansräkningen endast om säkerhet ställs i form av kontanter under transaktionens hela löptid.

Sedlar och mynt

Balansräkningsposten utelöpande sedlar och mynt motsvaras av det nominella värdet och beräknas genom att värdet motsvarande de sedlar och mynt Riksbanken mottagit från tillverkarna reduceras dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt som ingår i Riksbankens lager, dels med värdet motsvarande de sedlar och mynt Riksbanken makulerat och avskrivit. Utelöpande sedlar och mynt som upphört att vara lagliga betalningsmedel förs till resultaträkningen senast då dessa inte längre löses in av Riksbanken. De ska dock föras till resultaträkningen tidigare om endast ett mindre belopp förväntas återstå att lösa in och det samtidigt görs en avsättning för detta belopp. Utelöpande minnesmynt och minnesedlar ska föras till resultaträkningen när utgåvan varit utelöpande i över tio år.

Resultatavräkning

Realiserade vinster och realiserade förluster förs till resultaträkningen. Orealiserade vinster förs till ett värderegleringskonto i balansräkningen.

Orealiserade förluster förs till resultaträkningen om de överstiger orealiserade vinster som eventuellt tidigare finns bokförda på det korresponderande värderegleringskontot. Orealiserade förluster som förs till resultaträkningen får inte återföras mot nya orealiserade vinster de påföljande åren. Orealiserade förluster i ett visst värdepapper, en viss valuta eller guld nettas inte mot orealiserade vinster i andra värdepapper, valutor eller guld.

Överkurser och underkurser på förvärvade värdepapper beräknas och redovisas som en del av räntetäckerna och skrivs av under värdepapperens återstående löptid.

Transaktionskostnader

För guld, instrument i utländsk valuta och värdepapper används genomsnittsmetoden dagligen för att fastställa anskaffningskostnaden för sålda poster när valutakurs- och priset effekter beräknas. Vid nettoförvärv av valuta och guld läggs den genomsnittliga anskaffningskostnaden för dagens förvärv av varje enskild valuta och guld till den föregående dagens innehav så att ett nytt vägt genomsnitt av valutakursen eller guldpriset erhålls. Vid nettoförsäljning beräknas det realiserade resultatet baserat på den genomsnittliga anskaffningskostnaden den föregående dagen för innehavet i fråga.

Derivatinstrument

Derivatinstrument värderas kontrakt för kontrakt inom varje grupp av derivatinstrument. Grupper med positivt värde redovisas som tillgång och med negativt värde som skuld.

Valutaterminer bokförs till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. På affärsdagen bokförs såld valuta, multiplicerat med skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den genomsnittliga anskaffningskursen som realiserat resultat.

Avistaledet i valutaswappar bokförs på likviddagen till affärsdagens valutakurs (avista). Terminsledet i valutaswappar bokförs på samma sätt som valutaterminer, det vill säga till ett värde som motsvarar kontraktets valutabelopp multiplicerat med skillnaden mellan bokslutsdagens och affärsdagens valutakurs (avista). Skillnaden mellan affärsdagens valutakurs (avista) och den avtalade terminsvalutakursen periodiseras som ränta under kontraktets löptid. Till skillnad från vid valutaterminer uppkommer inga realiserade valutakursresultat vid bokföring av valutaswappar.

Ränteswappar bokförs, för både de inkommande och utgående transaktionerna, till ett värde som motsvarar skillnaden mellan kontraktets nominella belopp och det nominella beloppet omräknat till bokslutsdagens pris. Det framräknade beloppet omräknas till kronor med bokslutsdagens valutakurs.

Guldoptioner bokförs på affärsdagen till ett belopp som motsvarar erlagd alternativt erhållen premie. Vid bokslut justeras det bokförda värdet till ett värde som motsvarar kontraktets antal uns omräknat till bokslutsdagens optionspris och valutakurs. Optionspriset beräknas utifrån en vedertagen beräkningsmodell.

Futurekontrakt bokförs dagligen som realiserat resultat till ett belopp som motsvarar det värde som beräknats vid den dagliga avräkningen.

Balansräkning

Miljoner kronor	Not	2010-12-31	2009-12-31
TILLGÅNGAR			
Guld	1	38 537	31 691
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige		282 555	302 348
Fordringar på IMF	2	31 175	30 898
Banktillgodohavanden och värdepapper	3	251 380	271 450
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner		500	368 802
Huvudsakliga transaktioner	4	–	–
Finjusterande transaktioner	5	–	–
Strukturella transaktioner	6	500	368 801
Utlåningsfacilitet	7	0	1
Övriga tillgångar		5 334	5 997
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	8	389	406
Finansiella tillgångar	9	521	521
Derivatinstrument	10	584	136
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	11	3 522	4 608
Övriga tillgångar	12	318	326
Summa tillgångar		326 926	708 838

Miljoner kronor	Not	2010-12-31	2009-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Utelöpande sedlar och mynt		105 401	110 663
Sedlar	13	99 902	104 590
Mynt	14	5 499	6 073
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner		5 142	171 163
Inlåningsfacilitet	15	45	56
Finjusterande transaktioner	16	5 097	171 107
Emitterade skuldcertifikat	17	–	192 222
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	18	69	70
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	19	83 774	92 544
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	20	431	–
Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF	21	23 275	25 216
Övriga skulder		535	662
Derivatinstrument	22	–	3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	23	488	606
Övriga skulder	24	47	53
Avsättningar	25	220	251
Värderegleringskonton	26	35 102	37 818
Eget kapital		72 429	64 025
Grundfond	27	1 000	1 000
Reserver	28	71 429	63 025
Årets resultat		548	14 204
Summa skulder och eget kapital		326 926	708 838

Inom linjen förda poster, se not 41.

■ Resultaträkning

Miljoner kronor	Not	2010	2009
Ränteintäkter	29	7 717	10 997
Räntekostnader	30	-2 135	-2 796
Nettoreultat av finansiella transaktioner	31	-5 123	6 714
Avgifts- och provisionsintäkter	32	67	58
Avgifts- och provisionskostnader	33	-11	-43
Erhållna utdelningar	34	134	55
Övriga intäkter	35	603	16
Summa nettointäkter		1 252	15 001
Personalkostnader	36	-345	-342
Administrationskostnader	37	-240	-267
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	38	-63	-71
Sedel- och myntkostnader	39	-56	-117
Övriga kostnader	40	-	-
Summa kostnader		-704	-797
Årets resultat		548	14 204

Kassaflödesanalys

Miljoner kronor	2010-12-31	2009-12-31
LÖPANDE VERKSAMHET		
Kassaflöde från den löpande verksamhetens resultat	11 263	16 912
Erhållna räntor	10 892	13 231
Betalda räntor	-2 215	-2 796
Erhållet netto av finansiella transaktioner	3 133	7 192
Erhållna avgifter och provisioner	67	58
Betalda avgifter och provisioner	-11	-43
Övriga inbetalningar	67	16
Betalda förvaltningskostnader	-670	-746
Kassaflöde från den löpande verksamhetens tillgångar	358 304	-40 641
Guld	-	1 059
Fordringar på IMF	-4 682	-26 845
Värdepapper	-5 324	-101 703
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige	-	189 193
Strukturella transaktioner	368 301	-104 001
Övriga tillgångsposter	9	1 656
Kassaflöde från den löpande verksamhetens skulder	-364 773	21 106
Utelöpande sedlar och mynt	-4 726	-1 610
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	-166 021	-35 533
Emitterade skuldcertifikat	-192 222	143 276
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	-1	-189 178
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	-3 674	85 897
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	343	-7 437
Övriga skuldposter	1 528	25 691
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 794	-2 623

Tabellen fortsätter på nästa sida.

Miljoner kronor	2010-12-31	2009-12-31
INVESTERINGSVERKSAMHET		
Förvärv och avyttringar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-46	-56
Förvärv och avyttringar av finansiella tillgångar	0	3
Erhållen utdelning	134	55
Kassaflöde från investeringsverksamheten	88	2
FINANSIERINGSVERKSAMHET		
Inleverans till statsverket	-5 800	-5 900
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-5 800	-5 900
Periodens kassaflöde	-918	-8 521
Likvida medel vid periodens början	3 141	12 399
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 794	-2 623
Kassaflöde från investeringsverksamheten	88	2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-5 800	-5 900
Kursdifferens i likvida medel	-129	-737
Likvida medel vid periodens slut	2 094	3 141
SPECIFIKATION AV LIKVIDA MEDEL		
Bankkonton och bankutlåning i utländsk valuta, se not 3	2 094	3 140
Huvudsakliga transaktioner	-	-
Finjusterande transaktioner	-	-
Utlåningsfacilitet	-	1
Summa likvida medel	2 094	3 141

Kassaflödesanalysen visar in- och utbetalningar under perioden samt likvida medel vid periodens början och slut. Kassaflödesanalysen delas in i betalningar från den löpande verksamheten, investeringsverksamheten och finansieringsverksamheten.

Den löpande verksamheten

Kassaflöden som är hänförliga till den löpande verksamheten härrör från Riksbankens huvudsakliga verksamhet. Kassaflödet från den löpande verksamheten utgår från resultatet. Justering görs för poster som inte påverkar kassaflödet alternativt inte hör till den löpande verksamheten. Därutöver ingår kassaflödespåverkande förändringar av sådana balansräkningsposter som ingår i den löpande verksamheten.

Investeringsverksamheten

Investeringsverksamheten består av förvärv och försäljningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar samt de aktier och andelar som redovisas under posten finansiella tillgångar. Därutöver ingår erhållen utdelning från aktie- och andelsinnehavet.

Finansieringsverksamheten

Finansieringsverksamheten består av förändring i eget kapital som normalt sker genom utdelning, även kallad inleverans till statskassan.

Noter

Miljoner kronor. Förekommande sifferuppgifter inom parentes avser 2009.

Not 1 Guld

	2010-12-31	2009-12-31
Kvantitet		
Uns (miljoner)	4,0421	4,0421
Pris		
Amerikanska dollar/uns	1 418,6948	1 096,1990
Kronor/ amerikanska dollar	6,7201	7,1521
Bokfört värde	38 537	31 691

Per den 31 december 2010 innehar Riksbanken 4 miljoner uns (troy/oz) guld (4), vilket motsvarar 125,7 ton. Under 2010 har inget guld avyttrats.

Not 2 Fordringar på IMF

	2010-12-31	2009-12-31
Särskilda dragningsrätter	23 671	25 685
Reservposition i IMF		
Insatskapital (kvot)	24 791	26 859
IMF kronkonto	-19 643	-21 854
PRG-HIPC utlåning	192	208
Bilaterala lån	2 164	-
Summa	31 175	30 898

Riksbankens innehav av särskilda dragningsrätter (SDR) uppgår till 2 287 miljoner SDR (2 291). Ett belopp motsvarande de SDR som sammanlagt tilldelats av IMF redovisas som skuld. Se not 21.

Under posten reservposition i IMF netto redovisas Riksbankens totala insatskapital (kvoten) i Internationella valutafonden (IMF) om 2 395,5 miljoner SDR, med valutafondens konto för svenska kronor.

Posten PRG-HIPC utlåning avser en räntefri insättning hos IMF som förvaltare av bidrag för IMF:s andel av skuldlätnadsinitiativet HIPC (Heavily Indebted Poor Countries) och för fondens mjuka utlåning. Insättningen om totalt 18,6 miljoner SDR ska vara återbetald den 1 januari 2019.

Den 1 april 2010 ingick Riksbanken ett bilateralt låneavtal med IMF om ett SDR-belopp motsvarande totalt 2 470 miljoner euro, varav 209 miljoner SDR var utestående per den 31 december 2010.

Vid utgången av 2010 har Riksbanken dessutom en fordran på IMF om 12,7 miljoner SDR som avser medel som IMF får använda vid ränte- och kreditförluster till följd av dröjsmål. Medlen har överförts genom att IMF löpande har gjort avdrag från ränteutbetalningar som avser Riksbankens reservposition i IMF. Riksbanken har löpande bokfört dessa avdrag i resultaträkningen. Därför finns de inte upptagna som fordran på IMF i Riksbankens balansräkning. I januari 2009 meddelade Riksbanken, i enlighet med förslag från IMF och efter riksdagens medgivande, att IMF får använda 5,1 miljoner SDR av dessa medel för att finansiera avskrivning av Liberias skuld till IMF. Medlen inklusive ränta om 0,1 miljoner kronor togs i anspråk den 1 februari 2010.

Not 3 Banktillgodohavanden och värdepapper

	2010-12-31	2009-12-31
Bankkonton	156	496
Bankutlåning	1 938	2 644
Obligationer	246 090	254 458
Korta värdepapper	3 196	13 852
Summa	251 380	271 450

Banktillgodohavandena och värdepapperen är utgivna i euro, amerikanska dollar, brittiska pund, australiensiska dollar, kanadensiska dollar, norska kronor och japanska yen. Fördelningen framgår av tabellen nedan.

	2010-12-31	2009-12-31
Euro	103 574	138 476
Amerikanska dollar	112 459	96 317
Brittiska pund	17 388	17 653
Australiensiska dollar	9 150	9 529
Kanadensiska dollar	8 808	9 473
Norska kronor	1	2
Japanska yen	0	0
Summa	251 380	271 450

Banktillgodohavanden och värdepapper fördelade enligt löptid.

Löptid	Banktillgodohavanden	Värdepapper
Upp till 1 månad	2 094	-
Över 1 månad, upp till 3 månader	-	-
Över 3 månader, upp till 1 år	-	49 977
Över 1 år, upp till 5 år	-	159 030
Över 5 år	-	40 279
Summa	2 094	249 286

Som en del av förvaltningen av valutareserven deltar Riksbanken i automatiserade värdepapperslåneprogram med två depåbanker, där dessa å Riksbankens vägnar lånar ut värdepapper i utbyte mot andra värdepapper. Per den 31 december 2010 uppgick marknadsvärdet på utlånade värdepapper till 94 592 miljoner kronor (26 717).

Not 4 Huvudsakliga transaktioner

Under denna post redovisas Riksbankens regelbundna penningpolitiska repotransaktioner. Denna utlåning sker till Riksbankens viktigaste styrränta, det vill säga reporäntan, med en löptid på i regel en vecka.

Not 5 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisas utlåning vars syfte är att finjustera likviditeten i det finansiella systemet. Denna utlåning sker i regel över natten.

Not 6 Strukturella transaktioner

Under denna post redovisas Riksbankens utlåning i svenska kronor till penningpolitiska motparter med en i regel längre löptid än för huvudsakliga och finjusterande transaktioner. Denna utlåning kan antingen syfta till att tillfredsställa den finansiella sektorns finansieringsbehov på längre sikt eller att påverka Riksbankens strukturella position gentemot den finansiella sektorn. Dessa transaktioner syftar inte till att sända penningpolitiska signaler. Alternativt kan denna utlåning ges till fast ränta och med upp till tolv månaders löptid i syfte att sända penningpolitiska signaler som ska bidra till lägre räntor på lån till företag och hushåll. Riksbanken har i stort sett avvecklat den strukturella utlåningen under 2010. Vid utgången av 2010 uppgick utlåningen till 500 miljoner kronor med förfall i början av januari 2011.

Not 7 Utlåningsfacilitet

Under denna post redovisas utlåning över natten till bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 8 Materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2010-12-31	2009-12-31
Byggnader och mark		
Anskaffningsvärde, årets början	375	337
Årets förvärv	15	38
Årets avyttringar	–	–
Anskaffningsvärde, årets slut	390	375
Ack. avskrivningar, årets början	–143	–134
Årets avskrivningar	–9	–9
Årets avyttringar	–	–
Ack. avskrivningar, årets slut	–152	–143
Bokfört värde	238	232
Maskiner och inventarier		
Anskaffningsvärde, årets början	517	598
Årets förvärv	31	18
Årets avyttringar	–14	–99
Anskaffningsvärde, årets slut	534	517
Ack. avskrivningar, årets början	–343	–380
Årets avskrivningar	–54	–62
Årets avyttringar	14	99
Ack. avskrivningar, årets slut	–383	–343
Bokfört värde	151	174
Summa	389	406
Taxeringsvärde		
Byggnader	–	–
Mark	1	–

Under posten byggnader och mark redovisas två fastigheter, huvudkontoret i Stockholm samt det blivande kontantcentret i Sigtuna kommun. Huvudkontoret klassificeras som specialenhet och är därför inte skattepliktigt. Skattskyldighet gäller dock för marken i Sigtuna för tiden fram till byggstart.

2010 års förvärv avser bland annat bygg- och anläggningsprojektering för det nya kontantcentret om 22 miljoner kronor (38), IT-applikationer om 11 miljoner kronor (3) och personatorutrustning om 2 miljoner kronor (3).

I posten bokfört värde maskiner och inventarier ingår immateriella anläggningstillgångar i form av applikationssystem med 81 miljoner kronor (97).

Not 9 Finansiella tillgångar

Aktier och andelar	2010-12-31	2009-12-31
Bank for International Settlements	441	441
17 244 aktier à nominellt 5 000 SDR varav 25 % är inbetalt		
Europeiska centralbanken	79	79
3,75 % (7 %) av 2,2582 % av det totala andelsbeloppet, 9 112 389,47 EUR (9 106 093,68 EUR)		
SWIFT	1	1
10 (10) aktier à nominellt 125 EUR		
Summa	521	521

Centralbanker inom Europeiska centralbanks-systemet (ECBS) som inte ingår i Eurosystemet är ålagda att betala in 3,75 procent av sin kapitalandel i ECB. Den inbetalda andelen ska täcka kostnader för deltagande i ECBS. Kapitalandelen baseras på respektive lands BNP och antal invånare.

Per den 29 december 2010 justerades Riksbankens inbetalda andelsbelopp upp med 6 295,79 euro. Detta gjordes med anledning av att ECB-rådet hade beslutat att höja grundkapitalet i ECB med 5 miljarder euro. För att de centralbanker inom ECBS som inte ingår i Eurosystemet inte skulle påverkas mer än marginellt av denna kapitalhöjning beslutade ECB-rådet att sänka inbetalningsandelen från 7 procent till 3,75 procent.

Not 10 Derivatinstrument

	2010-12-31	2009-12-31
Valutaswappar, positivt värde	584	332
Valutaswappar, negativt värde	–	–196
Summa	584	136

Under denna post redovisas derivatinstrument grupper med positivt värde.

Derivatkontraktens nominella belopp som redovisas inom linjen (se not 41) framgår nedan.

	2010-12-31	2009-12-31
Valutaswappar, positivt värde	16 945	11 278
Valutaswappar, negativt värde	–	7 474
Summa	16 945	18 752

Not 11 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2010-12-31	2009-12-31
Fordringar på IMF	18	12
Bankkonton och bankutlåning	0	0
Obligationer	3 436	3 999
Derivatinstrument	55	61
Strukturella transaktioner	4	526
Övrigt	9	10
Summa	3 522	4 608

Not 12 Övriga tillgångar

	2010-12-31	2009-12-31
Personallån	278	290
Kundfordringar	2	3
Fordran på Crane & Co. Inc.	22	21
Momsfordran	6	6
Banktillgodohavanden	10	6
Övrigt	0	0
Summa	318	326

Fordran på Crane & Co. Inc. avser en del av försäljningslikviden för Crane AB och kommer att regleras med 3 miljoner amerikanska dollar 2011.

Not 13 Sedlar

De utelöpande sedlarna fördelar sig på följande valörer:

	2010-12-31	2009-12-31
1 000 kronor	28 565	31 367
500 kronor	58 113	59 447
100 kronor	9 414	9 866
50 kronor	1 244	1 253
20 kronor	1 738	1 759
Minnessedlar	2	2
Ogiltiga sedlar efter 2005	826	896
Summa	99 902	104 590

Posten ogiltiga sedlar efter 2005 innehåller utelöpande sedlar som upphörde att vara lagliga betalningsmedel vid utgången av 2005. Sedlar som varit ogiltiga i över tio år skrivs av från den utelöpande sedelskulden och förs till resultatet reducerat med ett mindre belopp som förs till posten avsättningar. Riksbanken får lösa in ogiltiga sedlar om det finns särskilda skäl.

Not 14 Mynt

De utelöpande mynten fördelar sig på följande valörer:

	2010-12-31	2009-12-31
10 kronor	2 543	2 548
5 kronor	1 304	1 313
2 kronor	8	8
1 krona	1 340	1 349
50 öre	166	197
Minnesmynt	138	658
Summa	5 499	6 073

I enlighet med den ändrade redovisningsprincipen skrev Riksbanken per den 31 december 2010 av den utelöpande minnesmyntskulden avseende utgåvor äldre än tio år med 536 miljoner kronor och bokförde detta under övriga intäkter. Se not 35.

Not 15 Inlåningsfacilitet

Under denna post redovisas inlåning över natten från bankerna på deras RIX-konton i Riksbanken.

Not 16 Finjusterande transaktioner

Under denna post redovisas inlåning vars syfte är att finjustera likviditeten i det finansiella systemet. Denna inlåning sker i regel över natten.

Not 17 Emitterade skuldcertifikat

Under denna post redovisas Riksbankens emission av skuldcertifikat vars syfte är att dra in likviditet från det finansiella systemet. Denna inlåning sker till Riksbankens viktigaste styrränta, det vill säga reporäntan, med en löptid på i regel en vecka.

Not 18 Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige

Under denna post redovisas konton i svenska kronor som Riksbanken håller för andra centralbankers och internationella organisationers räkning.

Not 19 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige

Under denna post redovisas från och med juni 2009 inlåning av utländsk valuta från Riksgälden. Inlåningen har gjorts i syfte att förstärka valutareserven. Inlåningens valutafördelning framgår av tabellen nedan.

	2010-12-31	2009-12-31
Euro	30 905	50 539
Amerikanska dollar	52 869	42 005
Summa	83 774	92 544

Not 20 Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige

Belopp motsvarande erhållen köpeskilling i utländsk valuta för inlåningsrepor redovisas under denna post.

Inlåningens valutafördelning framgår av tabellen nedan.

	2010-12-31	2009-12-31
Australiensiska dollar	431	–
Summa	431	–

Not 21 Motpost till särskilda dragningsrätter som tilldelats av IMF

Under denna post redovisas Riksbankens skuld motsvarande de särskilda dragningsrätter (SDR) som ursprungligen tilldelades av IMF. Den sammanlagda tilldelningen uppgår till 2 249 miljoner SDR (2 249). Det aktuella innehavet av SDR uppgår till 2 287 miljoner SDR (2 291) och redovisas under posten fordringar på IMF. Se not 2.

Not 22 Derivatinstrument

	2010-12-31	2009-12-31
Valutaterminer, negativt värde	–	3
Summa	–	3

Under denna post redovisas grupper av derivatinstrument med negativt värde.

Derivatkontraktens nominella belopp, som redovisas inom linjen (se not 41), framgår av tabellen nedan.

	2010-12-31	2009-12-31
Valutaterminer, negativt värde	–	1 138
Summa	–	1 138

Not 23 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2010-12-31	2009-12-31
Finjusterande transaktioner	0	1
Emitterade skuldcertifikat	–	11
Inlåning Riksgälden	413	522
Inlåningsrepor	0	–
Motpost till särskilda dragningsrätter	15	10
Övrigt	60	62
Summa	488	606

Not 24 Övriga skulder

	2010-12-31	2009-12-31
Leverantörsskuld	26	32
Övrigt	21	21
Summa	47	53

Not 25 Avsättningar

	2010-12-31	2009-12-31
Pensionsskuld	116	133
Ogiltiga sedlar	57	65
Hysesavtal Malmökontoret	44	47
Trygghetsstiftelsen	3	6
Summa	220	251

Pensionsskulden har beräknats av Statens tjänstepensionsverk (SPV). 106 miljoner kronor (119) avser PA 91-pensionärer med avgångsdag före 2003, och 10 miljoner kronor (14) avser personer som från och med 2003 beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder. Riksbanken löste per den 31 december 2002 in sin pensionsskuld för de personer som vid denna tidpunkt hade en anställning eller rätt till livränta hos Riksbanken.

I posten avsättningar ingår även 57 miljoner kronor (65) för den bedömda framtida kostnaden för skuldavskrivna sedlar som upphört att vara lagliga betalningsmedel men som Riksbanken fortfarande kan lösa in. Vidare ingår 44 miljoner kronor (47) för den bedömda framtida hyreskostnaden för kontoret i Malmö som avvecklades 2006. Den 29 december 2010 ingick Riksbanken ett avtal om att hyresavtalet ska avvecklas under 2011. Posten Trygghetsstiftelsen avser avsättning för kompetensutveckling och kompetensväxling i enlighet med avtal med Trygghetsstiftelsen.

Not 26 Värderingskonton

	2010-12-31	2009-12-31
Priseffekt	4 738	5 597
Valutakurseffekt	3 624	12 327
Guldvärdeeffekt	26 740	19 894
Summa	35 102	37 818

På särskilda värderingskonton redovisas från och med 2004 orealiserade vinster och förluster som utgörs av skillnaden mellan anskaffningsvärde och marknadsvärde. Vid övergången 2004 beslutades att anskaffningsvärdena skulle motsvara marknadsvärdena per den 31 december 2003. Om de orealiserade förlusterna överstiger de orealiserade vinsterna vid årets slut redovisas skillnaden i resultaträkningen. Denna beräkning görs värdepapper för värdepapper och valuta för valuta.

Priseffekten består främst av orealiserade värdepappersvinster.

Valutakurseffektens fördelning framgår av följande tabell.

	2010-12-31	2009-12-31
Euro	–	5 765
Amerikanska dollar	–	1 263
Brittiska pund	–	170
Australiensiska dollar	1 800	1 472
Kanadensiska dollar	1 040	1 234
Särskilda dragningsrätter	46	494
Norska kronor	738	1 929
Summa	3 624	12 327

Not 27 Grundfond

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en grundfond som uppgår till 1 000 miljoner kronor.

Not 28 Reserver

	2010-12-31	2009-12-31
Reservfond	500	500
Dispositionsfond	41 598	36 480
Resultatutjämningsfond	29 331	26 045
Summa	71 429	63 025

Riksbanken ska enligt riksbankslagen ha en reservfond som uppgår till 500 miljoner kronor och en dispositionsfond.

Dispositionsfonden och resultatutjämningsfonden används sedan 1988 enligt riktlinjerna för Riksbankens vinstdisposition som fastställdes samma år. Därutöver har dispositionsfonden använts till att föra uppskrivningsbelopp vid uppskrivning av tillgångar. Riksbankens guldinnehav skrevs upp till marknadsvärdet den 31 december 1998, och anläggningstillgångarna aktiverades i balansräkningen 1994 till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Under 2010 har omföring gjorts från delposterna uppskrivning av guldinnehav och anläggningstillgångar till vinstdisposition med 0 (772) respektive 3 (2) miljoner kronor till följd av årets avyttringar och avskrivningar av de uppskrivna tillgångarna. Värdet på BIS-aktierna skrevs upp 1996 för att motsvara marknadsvärdet på det guld som erlades som likvid för aktietilldelningen samma år.

Dessa dispositioner och uppskrivningar framgår av tabellen nedan.

	2010-12-31	2009-12-31
Vinstdisposition:		
Valutakurseffekt	10 854	8 057
Guldvärdeeffekt	7 356	5 764
Övrig vinstdisposition	14 445	13 713
Uppskrivning av tillgångar:		
Guldinnehav	8 604	8 604
Anläggningstillgångar	104	107
BIS-aktier	235	235
Summa	41 598	36 480

Förändringen av posterna grundfond, reserver och årets resultat förklaras av tabellen nedan.

	Grundfond	Reserver	Årets resultat
Saldo 31 december 2008	1 000	57 742	11 183
Inleverans till statskassan	–	–	–5 900
Överföring till/från:			
Resultatutjämningsfond	–	2 881	–2 881
Dispositionsfond	–	2 402	–2 402
Årets resultat	–	–	14 204
Saldo 31 december 2009	1 000	63 025	14 204
Inleverans till statskassan	–	–	–5 800
Överföring till/från:			
Resultatutjämningsfond	–	3 286	–3 286
Dispositionsfond	–	5 118	–5 118
Årets resultat	–	–	548
Saldo 31 december 2010	1 000	71 429	548

Not 29 Ränteintäkter

	2010	2009
Från utländska tillgångar:		
Fordringar på IMF	87	44
Bankkonton	32	4
Bankutlåning	45	1 165
Obligationer	6 139	6 849
Korta värdepapper	34	86
Derivatinstrument	309	–
Värdepapperslåneprogram	47	17
	6 693	8 165
Från inhemska tillgångar:		
Strukturella transaktioner	1 020	2 802
Utlåningsfacilitet	0	0
Övrig utlåning	–	25
Personallån	4	5
	1 024	2 832
Summa	7 717	10 997

Not 30 Räntekostnader

	2010	2009
Från utländska skulder:		
Inlåning Riksgälden	–1 286	–597
Inlåningsrepor	–86	–177
Motpost till särskilda dragningsrätter	–71	–31
Derivatinstrument	–1	–611
	–1 444	–1 416
Från inhemska skulder:		
Inlåningsfacilitet	–	–0
Finjusterande transaktioner	–187	–698
Emitterade skuldcertifikat	–493	–651
Bankkonton	–	–2
Kontantdepåer	–11	–29
	–691	–1 380
Summa	–2 135	–2 796

Not 31 Nettoresultat av finansiella transaktioner

	2010	2009
Priseffekt	1 965	2 325
Valutakurseffekt	-7 088	2 797
Guldvärdeeffekt	-	1 592
Summa	-5 123	6 714

Priseffekten innefattar realiserade kursvinster och -förluster på värdepapper om 2 540 miljoner kronor (2 706) samt orealiserade kursförluster på värdepapper om -575 miljoner kronor (-381) som förts till resultatet till följd av nedskrivning av värdepappersinnehavet.

Valutakurseffekten innefattar realiserade valutakursvinster och -förluster om 593 miljoner kronor (2 797) samt orealiserade valutakursförluster om -7 681 miljoner kronor som förts till resultatet till följd av nedskrivning av valutainnehavet (-).

Not 32 Avgifts- och provisionsintäkter

Posten innefattar års- och transaktionsavgifter för RIX-systemet med 67 miljoner kronor (58).

Not 33 Avgifts- och provisionskostnader

Posten innefattar främst depå- och transaktionskostnader för valutareservförvaltningen, vilka var högre under 2009 till följd av Riksbankens likviditetsstödande åtgärder.

Not 34 Erhållna utdelningar

Under 2010 erhöll Riksbanken en utdelning från BIS på 134 miljoner kronor (55). Ökningen jämfört med föregående år utgörs av en extrautdelning om 78 miljoner kronor.

Not 35 Övriga intäkter

	2010-12-31	2009-12-31
Mottagna ej inlösta kontanter	3	4
Ersättning för infärgade sedlar m.m.	4	5
Sida	1	3
Skuldavskrivna minnesmynt	536	-
Återbetalning SPV	58	-
Övrigt	1	4
Summa	603	16

I enlighet med den ändrade redovisningsprincipen skrev Riksbanken per den 31 december 2010 av utelöpande minnesmyntsskulden avseende utgåvor äldre än tio år med 536 miljoner kronor. Detta bokfördes under övriga intäkter.

Intäkterna från Sida avser ersättning för experthjälp till andra centralbanker i några utvecklingsländer.

Posten återbetalning SPV avser en återbetalning från SPV som gjordes vid en slutlig reglering av den engångspremie som Riksbanken erlade för inlösen av Riksbankens pensionsåtagande för de personer som den 31 december 2002 antingen hade en löpande anställning eller rätt till livränta.

Det slutliga pensionsåtagandet som fastställdes i oktober 2010 blev 58 miljoner kronor lägre än den preliminära premien som erlades 2003.

Not 36 Personalkostnader

	2010	2009
Löner och andra ersättningar	-211	-199
Tillgångsförda löner	3	1
Sociala avgifter	-68	-65
	-276	-263
Pensionspremier	-40	-34
Pensionsutbetalningar	-20	-19
Förändring av pensionskulden	21	2
Särskild löneskatt	-14	-13
	-53	-64
Utbildning	-6	-5
Personalrepresentation	-3	-3
Övrigt	-7	-7
	-16	-15
Summa	-345	-342

Pensionspremier har utbetalats i enlighet med pensionsavtal för arbetstagare hos staten med flera, PA 03 och PA 91.

Posten pensionsutbetalningar avser utbetalningar dels till pensionärer med avgångsdatum före 2003, dels till personer som från och med 2003 beviljats delpension alternativt pensionsersättning före 65 års ålder.

Löner och andra ersättningar till ledamöterna i direktionen uppgick under 2010 till 11,9 miljoner kronor, fördelat enligt följande.

	2010	2009
Stefan Ingves	1,8	1,9
Svante Öberg	2,2	2,0
Karolina Ekholm	2,0	1,5
Lars Nyberg	2,1	2,0
Lars E.O. Svensson	1,8	2,2
Barbro Wickman-Parak	2,0	1,9
Summa	11,9	11,5

Därutöver har riksbankschefen under 2010 erhållit styrelsearvode om 0,7 miljoner kronor (0,7) från Bank for International Settlements (BIS).

Löner och andra ersättningar till Stefan Ingves och Lars E.O. Svensson är lägre 2010 jämfört med 2009 på grund av justering för BIS arvode 2009 respektive förändring av semesterlöneskuld.

Fullmäktige har beslutat att direktionsledamöterna under den lagstiftade karenperioden, på högst ett år efter att anställningen upphört, ska erhålla full lön för anställning utan tjänstgöringsskyldighet, dock med avräkning för eventuell inkomst av annan tjänst under tiden.

Enligt ett fullmäktigebeslut om riktlinjer för pensionsvillkoren för Riksbankens direktionsledamöter från den 21 maj 1999 ska föreskriften (RFS 1996:4) utfärdad av riksdagens förvaltningsstyrelse om

tillämpningen av förordningen (1995:1038) om statliga chefs pensioner m.m. tillämpas för Riksbankens direktionsledamöter. Enligt denna föreskrift ska äldre bestämmelser från 1991 dock tillämpas för den som den 31 december 1996 omfattades av den upphävda förordningen om förordnandepension.

Förordningen (1995:1038) om statliga chefs pensioner m.m. har upphävts och ersattes den 1 april 2003 av förordningen (2003:55) om avgångs förmåner för vissa arbetstagare med statlig chefs anställning. Enligt denna förordning ska de nya bestämmelserna tillämpas från och med den 1 januari 2003. Bestämmelserna i förordningen om statliga chefs pensioner ska dock fortfarande tillämpas på den som den 31 december 2002 hade en sådan chefsanställning som avses i förordningen, om arbetstagaren i oavbruten följd fortsätter sin anställning. Vidare ska bestämmelserna i den tidigare upphävda förordningen om förordnandepension m.m. fortfarande tillämpas på den som tidigare omfattades av denna.

Detta innebär följande: För Svante Öberg tillämpas den äldre förordningen (1991:1160) om förordnandepension m.m. För Lars Nyberg tillämpas den äldre förordningen (1995:1038) om statliga chefs pensioner m.m. För Karolina Ekholm, Barbro Wickman-Parak och Lars E.O. Svensson tillämpas förordningen (2003:55) om avgångsförmåner för vissa arbetstagare med statlig chefsanställning. För Stefan Ingves tillämpas samma förordning med undantag för minskning av inkomstgarantin för pensionen från IMF.

Stefan Ingves kan vidare enligt rådande ordning komma att få en viss pension från BIS. Denna betalas ut till styrelseledamöter som innehaft sitt uppdrag i BIS i minst fyra år, men först när de uppnått 65 års ålder. Pensionen beräknas på basis av utbetalda styrelsearvodet och uppgår till 1,82 procent av dessa.

Medelantalet årsarbetskrafter uppgick 2010 till 350 (346), varav 150 (149) kvinnor och 200 (197) män. Antalet årsarbetskrafter vid årets slut uppgick till 339 (351). Den totala sjukfrånvaron uppgick 2010 till 1,7 procent (2,5) av de anställdas sammanlagda arbetstid. Sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer uppgick 2010 till 28,4 procent (50,7) av den totala sjukfrånvaron. Kvinnors sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för kvinnor uppgick 2010 till 2,4 procent (2,8), och mäns sjukfrånvaro i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för män uppgick 2010 till 1,1 procent (2,2).

Av tabellen nedan framgår sjukfrånvaron för respektive åldersgrupp i relation till den sammanlagda ordinarie arbetstiden för åldersgruppen.

	2010	2009
29 år eller yngre	1,2 %	0,5 %
30–49 år	1,2 %	1,6 %
50 år eller äldre	2,5 %	4,0 %

Not 37 Administrationskostnader

	2010	2009
Information, representation	-9	-11
Transport, resor	-12	-15
Konsultuppdrag	-37	-49
Övriga externa tjänster	-62	-69
IT-drift	-56	-57
Ekonomipris	-16	-16
Kontors- och fastighetsdrift	-42	-45
Övrigt	-6	-5
Summa	-240	-267

I informationskostnader ingår kostnader för Riksbankens löpande publikationer, bland annat de penningpolitiska rapporterna, de finansiella stabilitetsrapporterna och årsredovisningen.

Representationskostnaderna uppgick till 2,7 miljoner kronor (3,2).

I posten transport och resor ingår förutom resekostnader även kostnader för Riksbankens transporter av sedlar och mynt.

Konsultkostnaderna uppgår till 37 miljoner kronor (49). Häre ingår bland annat IT-konsulter om 23 miljoner kronor (31), varav konsultstöd inom betalningssystemet RIX uppgår till 2 miljoner kronor (4) och kontanthanteringssystemet Caesar till 2 miljoner kronor (2).

Inom övriga externa tjänster är den enskilt största posten statistikleveranser om 45 miljoner kronor (49) som främst avser ersättning till SCB för framtagande av bland annat betalningsbalans- och finansmarknadsstatistik. Därtill ingår revisionsarvode till Riksrevisionen och fullmäktiges revisorer med 1 miljon kronor (3).

I posten IT-drift ingår licenskostnader om 34 miljoner kronor (38).

I posten ekonomipris ingår prissumman om 10 miljoner kronor (10) och administrationskostnader för detta pris om 6,5 miljoner kronor (6,5).

De största posterna inom kostnadsgruppen kontors- och fastighetsdrift består av ombyggnad och underhåll av Riksbankens lokaler, 9 miljoner kronor (9), och lokalhyror, 13 miljoner kronor (11).

Not 38 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

Under denna post redovisas planenliga avskrivningar av de materiella och immateriella anläggningstillgångarna.

Not 39 Sedel- och myntkostnader

Av den totala kostnaden för sedlar och mynt på 56 miljoner kronor (117) avser 36 miljoner kronor (80) inköp av bruksedlar, 2 miljoner kronor (37) inköp av bruksmynt och 18 miljoner kronor (0) inköp av minnesmynt.

Not 40 Övriga kostnader

Under posten övriga kostnader redovisas kostnader av engångskaraktär.

Not 41 Inom linjen förda poster**Ställda säkerheter**

Vid utgången av 2010 har värdepapper motsvarande ett marknadsvärde på 426 miljoner kronor ställts som säkerhet i samband med utländska värdepappersrepor (–).

Ansvarsförbindelser

De utestående ersättningskraven uppgick vid utgången av 2010 till 3 miljoner kronor (3).

Avtal där Riksbanken garanterar värdet på de svenska statsobligationer, statsskuldväxlar och bostadsobligationer som används som säkerhet för intradagskrediter mellan affärsbankerna och centralbankerna inom euroområdet. En utredning har visat att några åtaganden enligt detta avtal inte längre finns.

Åtagande mot Nobelstiftelsen att årligen ställa medel till förfogande för att dela ut ett pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne och administrationskostnader för detta pris. Åtagandet uppgick för 2010 till 16,5 miljoner kronor (16,5).

Förbindelse att till KPA Pensionsförsäkring AB betala kompletteringsersättning om så erfordras på grund av värdesäkring av de pensionsförmåner som den försäkrade har rätt till. Åtagandet avser personal som 1971 övergick från Riksbanken till AB Tumba Bruk (numera Crane AB).

Eventualtillgångar

Vid utgången av 2010 hade Riksbanken inga utestående ersättningsanspråk (–).

Utlåningsavtal

Swapavtal med den lettiska centralbanken Latvijas Banka löpte ut den 22 mars 2010 utan att förlängas. Riksbanken hade per den 31 december 2009 ett åtagande att låna ut 500 miljoner euro, vilket motsvarade 5 125 miljoner kronor.

Åtagande att köpa alternativt sälja särskilda dragningsrätter (SDR) mot betalning i amerikanska dollar eller euro inom ett spann mellan 50 och 150 procent av Riksbankens sammanlagda nettotilldelning av SDR som vid utgången av 2010 uppgick till 2 249 miljoner SDR, vilket motsvarar 23 275 miljoner kronor (25 216).

Avtal under GAB (General Arrangements to Borrow) och NAB (New Arrangements to Borrow) om kreditarrangemang för IMF som uppgår till högst 850 miljoner SDR (850), vilket motsvarar 8 797 miljoner kronor (9 350). Den 20 januari 2011 beslutade riksdagen, efter framställan från Riksbanken, att medge att Riksbanken utökar sitt åtagande under GAB och NAB till totalt högst 4 440 miljoner SDR, vilket motsvarar 45 950 miljoner kronor.

Bilateralt låneavtal med IMF om att låna ut ett SDR-belopp motsvarande totalt 2 470 miljoner euro vilket motsvarar 22 256 miljoner kronor. Vid utgången av 2010 var 209 miljoner SDR vilket motsvarar 2 164 miljoner kronor utlånat inom ramen för detta avtal. Se not 2.

Åtagande att tre månader efter eventuell anfordran till BIS betala återstående 75 procent av det nominella värdet av Riksbankens aktieinnehav i BIS. Åtagandet uppgick vid utgången av 2009 till 65 miljoner SDR (65), vilket motsvarar 673 miljoner kronor (729).

Inlåningsavtal

Swapavtal med den amerikanska centralbanken Federal Reserve löpte ut den 1 februari 2010 utan att förlängas. Riksbanken hade per den 31 december 2009 möjlighet att låna upp till 30 000 miljoner amerikanska dollar, vilket motsvarade 214 563 miljoner kronor, i utbyte mot svenska kronor.

Avtal med BIS som innebär att Riksbanken har möjlighet att låna utländsk valuta.

Avtal med ECB som innebär att Riksbanken har möjlighet att låna euro i utbyte mot svenska kronor. Inget belopp ingår i avtalet.

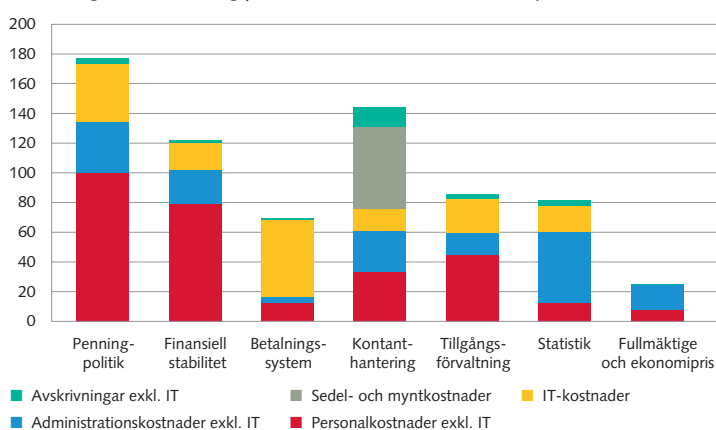
Resultaträkning och balansräkning fördelade på verksamhetsområden

Av tabellen nedan framgår Riksbankens netto-intäkter och kostnader fördelade på verksamhetsområden.

Verksamhetsområde	2010			2009		
	Netto-intäkter	Kostnader	Resultat	Netto-intäkter	Kostnader	Resultat
Miljoner kronor						
Penningpolitik	2	-175	-173	2	-184	-182
Finansiell stabilitet	137	-124	13	60	-130	-70
Betalningssystem	67	-68	-1	60	-67	-7
Kontanthantering	532	-144	388	-17	-216	-233
Tillgångsförvaltning	454	-86	368	14 896	-97	14 799
Statistik	-	-81	-81	-	-81	-81
Fullmäktige och ekonomipris	60	-26	34	-	-22	-22
Summa	1 252	-704	548	15 001	-797	14 204

Diagram 24

Fördelning av kostnadslag per verksamhetsområde 2010, miljoner kronor

Källa: Riksbanken.

De fördelade andelarna ska så nära som möjligt spegla den verkliga förbrukningen av de resurser som tas i anspråk inom varje verksamhetsområde. Principen är att kostnaderna och intäkterna i så hög grad som möjligt direkt ska föras till respektive verksamhetsområde utan inblandning av någon fördelningsnyckel.

Fördelningsmodellen utgår från uppställningen i resultat- och balansräkningen, där Riksbankens förvaltningskostnader för 2010 uppgår till 704 miljoner kronor (797) och tillgångar och skulder till 326 926 miljoner kronor (708 838).

Från och med 2010 redovisas verksamhetsområdet Internationellt arbete i övrigt inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet.

Fördelning av kostnader

Personalkostnader, exklusive IT-personal

Personalkostnaderna för de medarbetare som är direkt involverade i ett verksamhetsområde har fördelats med faktisk lönekostnad. Lönekostnaderna för de medarbetare som ingår i stödfunktionerna har fördelats med hjälp av en fördelningsnyckel. Den oftast förekommande nyckeln utgörs av antalet direkt involverade medarbetare i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden. Totalt är cirka 190 medarbetare, eller 55 procent av totalt 340, direkt involverade i något verksamhetsområde. De resterande 150 medarbetarna finns inom stödfunktionerna, främst IT, transport och bevakning, fastighet och internservice.

Administrationskostnader, exklusive IT-kostnader

Riksbankens processredovisning innebär att administrationskostnaderna fördelas direkt per verksamhetsområde vid fakturaregistreringen.

En stor del av Riksbankens kostnader är dock gemensamma kostnader, till exempel kostnader för lokaler, fastighetsskötsel, säkerhet och bevakning. Dessa kan inte direkt fördelas utan har fördelats med hjälp av fördefinierade nycklar, oftast bestående av antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare inom alla verksamhetsområden.

Avskrivningar, exklusive IT-relaterade investeringar

Avskrivningarna är direkt fördelade till det verksamhetsområde som respektive anläggning stöder eller fördelade utifrån antalet direkt involverade medarbetare per verksamhetsområde i förhållande till det totala antalet direkt involverade medarbetare.

Sedel- och myntkostnader

Kostnaderna för inköp av sedlar och mynt uppgick 2010 till 56 (117) miljoner kronor. Kostnaderna belastar i sin helhet verksamhetsområdet Kontanthantering.

IT-kostnader

Modellen för fördelning av IT-kostnader bygger på fyra IT-tjänster: telefoni, pc-tjänster, licenser och IT-system. Telefoni och pc-tjänster fördelas på användare med gemensamt överenskomna priser per telefon, mobiltelefon och pc. De stora verksamhetslicenserna, främst finansiella informationstjänster, fördelas på respektive licenstagare med faktiskt pris. Kostnaderna för IT-system fördelas utifrån antalet logiska servrar per system.

Fördelning av nettointäkter

Fördelningen av nettointäkter på verksamhetsområdet har gjorts utifrån ett operationellt perspektiv. Intäkterna har förts till det verksamhetsområde som har störst möjlighet att påverka och hantera dessa. Hänsyn har därför till exempel inte tagits till att seignoraget har sitt ursprung i kontanthantering, utan seignorageintäkterna har fördelats till tillgångsförvaltningen. Seignoraget för 2010 beräknas uppgå till 3 495 miljoner kronor (5 793).

Nettointäkterna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet utgörs främst av utdelning från Riksbankens innehav av BIS-aktier.

Tillgångsförvaltningens nettointäkter om 454 miljoner kronor, justerat med balansförda pris-, valuta- och guldvärdeeffekter om -2 716 miljoner kronor, vilka motsvaras av årets förändring i värderingskontot (se not 26), utgör den totala avkastningen från Riksbankens tillgångsförvaltning 2010 om -2 262 miljoner kronor (se tabell 5 i förvaltningsberättelsens avsnitt Tillgångsförvaltning).

Fördelning av tillgångar och skulder

Av tabellen nedan framgår Riksbankens tillgångar och skulder fördelade på verksamhetsområden i miljoner kronor.

Fördelning av tillgångar och skulder

Verksamhetsområde	2010-12-31		2009-12-31	
	Tillgångar	Skulder	Tillgångar	Skulder
Miljoner kronor				
Finansiell stabilitet	441	–	441	–
Kontanthantering	–	105 401	–	110 663
Tillgångsförvaltning	325 689	113 005	707 575	481 637
Ofördelat	796	108 520	822	116 538
Summa	326 926	326 926	708 838	708 838

Tillgångarna inom verksamhetsområdet Finansiell stabilitet består av aktieinnehavet i BIS. Posten ofördelade tillgångar innehåller främst posterna materiella och immateriella anläggningstillgångar och övriga tillgångar. Posten ofördelade skulder innehåller främst eget kapital, värderingskontot och årets resultat.

Riksbankens extraordinära åtgärder

Till följd av finanskrisen har Riksbanken vidtagit en del extraordinära åtgärder. Nedan framgår räntenettot och utestående lånebelopp för dessa åtgärder.

Miljoner kronor	Räntenetto jan–dec 10	Räntenetto jan–dec 09	Lånebelopp 2010-12-31	Lånebelopp 2009-12-31
Utlåning i svenska kronor till svenska banker				
Strukturella transaktioner	1 020	2 802	500	368 801
Finjusterande transaktioner	-187	-698	-5 097	-171 107
Emitterade skuldcertifikat	-493	-651	-	-192 222
	340	1 453	-4 597	5 472
Utlåning i amerikanska dollar till svenska banker				
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige	-	1 129	-	-
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige ¹	-	-814	-	-
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	-	-141	-	-
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige ⁶	-	-18	-	-
	-	156	-	-
Swaputlåning till centralbanker				
Banktillgodohavanden och värdepapper ²	-	5	-	-
Utlåning på särskilda villkor till svenska banker				
Övrig utlåning ³	-	23	-	-
Upplupen ränta poster ovan				
			4	514
Summa exklusive valutareservförstärkning	340	1 637	-4 593	5 986
Valutareservförstärkning				
Banktillgodohavanden och värdepapper ⁴	995	481	84 089	93 166
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige ⁵	-	-101	-	-
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige ⁶	-1 286	-579	-83 774	-92 544
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	-50	-	-	-
Upplupen ränta			-413	-523
	-341	-199	-98	99
Summa extraordinära åtgärder	-1	1 438	-4 691	6 085

¹ Federal Reserves konto i svenska kronor.

² Island, Lettland.

³ Kaupthing, Carnegie.

⁴ Beredskapsportfölj (marknadsvärde).

⁵ ECB:s konto i svenska kronor.

⁶ Riksgälden.

Femårsöversikt

I femårsöversikten presenteras balans- och resultaträkningarna omräknade i enlighet med nu gällande redovisningsprinciper.

I denna översikt har posterna årets resultat, nettoresultat av finansiella transaktioner och värde-regleringskonto justerats med 1 733 miljoner kronor för år 2006 med anledning av ändringen i redovisningsprinciper 2008 för IMF:s tillgodohavande i svenska kronor.

Balansräkning					
Miljoner kronor	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
TILLGÅNGAR					
Guld	38 537	31 691	29 976	25 827	22 222
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande utanför Sverige	282 555	302 348	200 448	172 556	167 184
Fordringar på IMF	31 175	30 898	6 261	4 614	4 892
Banktillgodohavanden och värdepapper	251 380	271 450	194 187	167 942	162 292
Fordringar i utländsk valuta på hemmahörande i Sverige	–	–	196 124	–	–
Utlåning i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterad till penningpolitiska transaktioner	500	368 802	266 462	9 129	7 088
Huvudsakliga transaktioner	–	–	–	7 199	6 700
Finjusterande transaktioner	–	–	–	1 787	267
Strukturella transaktioner	500	368 801	264 800	–	–
Utlåningsfacilitet	0	1	0	143	121
Övrig utlåning	–	–	1 662	–	–
Övriga tillgångar	5 334	5 997	7 201	4 414	4 191
Materiella och immateriella anläggningstillgångar	389	406	421	452	483
Finansiella tillgångar	521	521	524	524	594
Derivatinstrument	584	136	8	497	379
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 522	4 608	5 931	2 612	2 429
Övriga tillgångar	318	326	317	329	306
Summa tillgångar	326 926	708 838	700 211	211 926	200 685

Balansräkning

Miljoner kronor	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31	2007-12-31	2006-12-31
SKULDER OCH EGET KAPITAL					
Utelöpande sedlar och mynt	105 401	110 663	112 273	114 324	112 380
Sedlar	99 902	104 590	106 266	108 517	106 862
Mynt	5 499	6 073	6 007	5 807	5 518
Skulder i svenska kronor till kreditinstitut i Sverige relaterade till penningpolitiska transaktioner	5 142	171 163	206 696	143	121
Inlåningsfacilitet	45	56	32	143	121
Finjusterande transaktioner	5 097	171 107	206 664	-	-
Emitterade skuldcertifikat	-	192 222	48 946	-	-
Skulder i svenska kronor till hemmahörande i Sverige	-	-	104	-	-
Skulder i svenska kronor till hemmahörande utanför Sverige	69	70	189 248	82	66
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande i Sverige	83 774	92 544	1 862	-	-
Skulder i utländsk valuta till hemmahörande utanför Sverige	431	-	8 688	12 047	13 906
Motpost till SDR som tilldelats av IMF	23 275	25 216	2 979	2 517	2 540
Övriga skulder	535	662	9 998	184	262
Derivatinstrument	-	3	9 254	17	6
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	488	606	697	114	188
Övriga skulder	47	53	47	53	68
Avsättningar	220	251	264	206	276
Värderingsregleringskonton	35 102	37 818	49 228	20 081	10 221
Eget kapital	72 429	64 025	58 742	58 247	54 769
Grundfond	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Reserver	71 429	63 025	57 742	57 247	53 769
Årets resultat	548	14 204	11 183	4 095	6 144
Summa skulder och eget kapital	326 926	708 838	700 211	211 926	200 685

Resultaträkning

Miljoner kronor	2010	2009	2008	2007	2006
Räntetäckter	7 717	10 997	10 610	7 566	6 386
Räntekostnader	-2 135	-2 796	-2 600	-1 089	-826
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-5 123	6 714	3 051	-1 722	1 025
Avgifts- och provisionsintäkter	67	58	43	43	37
Avgifts- och provisionskostnader	-11	-43	-8	-10	-9
Erhållna utdelningar	134	55	45	131	45
Övriga intäkter	603	16	824	33	190
Summa nettointäkter	1 252	15 001	11 965	4 952	6 848
Personalkostnader	-345	-342	-337	-329	-316
Administrationskostnader	-240	-267	-264	-237	-223
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	-63	-71	-68	-76	-100
Sedel- och myntkostnader	-56	-117	-113	-154	-65
Övriga kostnader	-	-	-	-61	-
Summa kostnader	-704	-797	-782	-857	-704
Årets resultat	548	14 204	11 183	4 095	6 144

Stockholm den 10 februari 2011

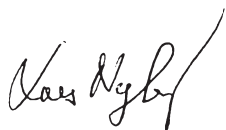
Stefan Ingves
Riksbankschef

Svante Öberg
Förste vice riksbankschef

Karolina Ekholm
Vice riksbankschef

Lars Nyberg
Vice riksbankschef

Lars E.O. Svensson
Vice riksbankschef

Barbro Wickman-Parak
Vice riksbankschef

■ Revisionsberättelse för Sveriges riksbank

Rapport om årsredovisningen

Riksrevisionen har reviderat årsredovisningen för Sveriges riksbank för 2010, daterad 2011-02-10.

Direktionens ansvar för årsredovisningen

Det är direktionen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt lag (1988:1385) om Sveriges riksbank samt i enlighet med regler för bokföring och årsredovisning som fastställts av Riksbankens direktion. Direktionen har också ansvar för den interna styrning och kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Riksrevisionens ansvar är att uttala sig om årsredovisningen på grundval av sin revision. Riksrevisionen har utfört revisionen enligt god revisionssed. Denna sed kräver att Riksrevisionen följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet om huruvida årsredovisningen innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen samt om ledningen i sin förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna styrningen och kontrollen som är relevanta för hur Riksbanken upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild. Syftet är att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte att göra ett uttalande om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i direktionens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Riksrevisionen anser att de revisionsbevis som har inhämtats är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för uttalandet.

Uttalande

Enligt Riksrevisionens uppfattning ger årsredovisningen en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Riksbankens finansiella ställning per den 31 december 2010 och av dess resultat och finansiering för året enligt lag (1988:1385) om Sveriges riksbank samt i enlighet med de regler för bokföring och årsredovisning som fastställts av Riksbankens direktion.

Riksrevisionen tillstyrker att riksdagen fastställer balansräkningen och resultaträkningen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver uttalandet om årsredovisningen ska Riksrevisionen även uttala sig om Fullmäktiges och direktionens förvaltning för Sveriges riksbank för år 2010.

Fullmäktige och direktionens respektive revisorns ansvar

Det är fullmäktige och direktionen som har ansvaret för förvaltningen enligt lag (1988:1385) om Sveriges riksbank. Riksrevisionens ansvar är att med rimlig säkerhet uttala sig om förvaltningen på grundval av revisionen. Riksrevisionen har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för Riksrevisionens uttalande om ansvarsfrihet har Riksrevisionen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i Riksbanken för att kunna bedöma om någon i fullmäktige eller direktionen är ersättningskyldig mot Riksbanken. Riksrevisionen har även granskat om någon i fullmäktige eller direktionen på annat sätt har handlat i strid med lag (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Riksrevisionen anser att de revisionsbevis som har inhämtats är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för uttalandet.

Uttalande

Riksrevisionen tillstyrker att riksdagen beviljar ansvarsfrihet för fullmäktige för dess verksamhet och för direktionen för förvaltningen av Riksbanken för 2010.

Ansvarig revisor Staffan Nyström har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Anders Herjevik har varit föredragande.

Stockholm den 11 februari 2011

Staffan Nyström

Anders Herjevik

■ Riksbankens remissarbete

Riksbanken besvarar årligen ett stort antal remisser. Avdelningscheferna ansvarar för att hantera remisser inom respektive avdelnings ansvarsområde. I avdelningschefens ansvar ingår att lämna underlag för bedömningen av om ett remissyttrande ska beslutas av direktionen eller avdelningschefen. Om yttrandet ska beslutas av direktionen ingår i ansvaret även att lägga fram ett förslag till yttrande till direktionen. Ansvaret för övergripande samordning och administration kring remissarbetet ligger på stabsavdelningen.

Under 2010 yttrade sig Riksbanken till exempel över förslag till åtgärder för att stärka stabiliteten i det finansiella systemet och om konsumentskydd och tillsyn på det finansiella området. Riksbanken behandlade även förslag som berörde Finansinspektionens regler och en ny instruktion för riksdagsförvaltningen. Direktionen yttrade sig om överskottsmålet i de offentliga finanserna och om ett granskningsärende i konstitutionsutskottet.

Följande remissyttranden lämnades av Riksbanken under 2010. Där inget annat anges har chefen för den berörda avdelningen fattat beslut i ärendet.

Riksdagsförvaltningen

2010-08-23 Betänkandet En ny instruktion för Riksdagsförvaltningen (2009/10:URF1)

Konstitutionsutskottet

2010-04-21 Granskningsärende 33: Riksbankens självständighet och åtgärder vidtagna av statsrådet Anders Borg. Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

Finansdepartementet

2010-12-17 Ändrade kapitaltäckningsregler (Ds 2010:)

2010-10-14 Förslag till riktlinjer för statsskuldens förvaltning 2011–2013

2010-10-14 Genomförande av det nya e-penningdirektivet (Ds 2010:27)

2010-10-06 Promemoria Ändring av insättningsgarantins täckningsbelopp

2010-08-23 Finansdepartementets promemoria om Bättre förutsättningar för internationellt tillsynssamarbete

2010-08-20 Moderniserade regler för avvecklings-system och finansiella säkerheter (Ds 2010:12)

2010-05-27 Betänkandet En reformerad budgetlag (SOU 2010:18)

2010-04-29 Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringsföretag (utkast lagrådsremiss)

2010-03-16 Rapporten Obligatoriskt överskottsmål. Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

2010-03-16 Utvärdering av överskottsmålet (Ds 2010:4). Beslut i detta ärende har fattats av Riksbankens direktion.

2010-03-15 Kreditvärderingsinstitut (Ds 2010:7)

2010-02-26 Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 479/2009 med avseende på kvaliteten på statistiken i samband med förfarandet vid alltför stora underskott

2010-01-28 En ny försäkringsrörelselag (Ds 2009:55)

2010-01-14 Utkast till proposition – Förlängning av tillfälliga skatteinstånd

Finansinspektionen

2010-12-21 Förslag till föreskrifter om ersättningssystem m.m.

2010-10-29 Förslag till ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar

2010-10-11 Förslag till föreskrifter och allmänna råd om förhandsgranskning av interna modeller för att beräkna solvenskapitalkrav

2010-08-26 Förslag till ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar

2010-08-20 Finansinspektionens förslag till nya föreskrifter om hantering av likviditetsrisker för kreditinstitut och värdepappersbolag

2010-06-10 Förslag till föreskrifter och allmänna råd om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer

2010-06-09 Finansinspektionens allmänna råd om begränsning av krediter mot säkerhet i form av pant i bostad

Försvarsdepartementet

2010-05-25 Rakel, nuläge och framtid – Kommunikation, samordning och interoperabilitet, slutrapport från Arbetsgruppen Rakel

Justitiedepartementet

2010-11-30 Grönboken Revisionspolitik: Lärdomar från krisen

2010-06-18 Departementspromemorian En mer ändamålsenlig förvaltningsprocess (Ds 2010:17)

2010-04-29 Utkast till lagrådsremiss Bättre möjlighet till skuldsanering

2010-02-26 Ny konsumentkreditlag (Ds 2009:67)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

2010-05-26 MSB:s rapport Olyckor och kriser 2009/2010

■ Publikationer

Riksbanken ger varje år ut ett flertal publikationer, bland annat följande:

Penningpolitisk rapport

Utkommer tre gånger per år och är underlag för penningpolitiska beslut. Genom att publicera rapporten gör Riksbanken sina bedömningar allmänt tillgängliga. På så sätt kan Riksbanken stimulera intresset och underlätta förståelsen för penningpolitiken.

Penningpolitisk uppföljning

Utkommer tre gånger per år mellan två penningpolitiska rapporter. Innehåller ett begränsat antal prognoser och sprider kunskap om de bedömningar som Riksbanken gör i samband med de penningpolitiska beslut som inte grundas på en penningpolitisk rapport.

Underlag för utvärdering av penningpolitiken

Redogör årligen för den penningpolitik som Riksbanken fört under de närmast föregående åren. Innehåller uppgifter och bedömningar som är nödvändiga för att riksdagen ska kunna utvärdera penningpolitiken.

Finansiell stabilitet

Utkommer två gånger per år. I rapporten presenterar Riksbanken sin syn på utvecklingen i det finansiella systemet och vad den innebär för stabiliteten. Avsikten är att påverka utvecklingen i det finansiella systemet och stimulera till diskussion kring ämnet.

Den svenska finansmarknaden

Presenterar årligen grundläggande statistik om den finansiella sektorns olika delar och ger pedagogiska förklaringar till hur dessa marknader, institutioner och system fungerar.

Penning- och valutapolitik

Utkommer tre gånger per år och innehåller fördjupande artiklar inom Riksbankens arbetsområde.

Riksbankens årsredovisning

Beskriver Riksbankens verksamhet under det gångna året. Innehåller också bokslutet.

Working Paper Series

Presenterar utredningar som har anknytning till Riksbankens verksamhetsområden och som bedöms vara av intresse för externa läsare.

Publikationer från Europeiska centralbanken (ECB)

Omfattar svenska versioner av ECB:s månadsrapporter, årsrapporter och konvergensrapporter.

På webbplatsen (www.riksbank.se) presenteras Riksbankens samtliga publikationer i fulltext. Flertalet av dessa publiceras både på svenska och på engelska. Beställning görs enklast på webbplatsen.

På webbplatsen publicerar Riksbanken också pressmeddelanden, tal, artiklar och protokoll från direktionens och riksbanksfullmäktiges sammanträden. Även Riksbankens ekonomiska kommentarer i form av korta utredningar och debattartiklar samlas på webbplatsen. Från och med 2009 kan dessutom resultaten av Riksbankens företagsintervjuer och riskenkäter laddas ned som separata publikationer i pdf-format.

Adress

Sveriges riksbank
103 37 Stockholm

Telefon

08-787 00 00

Webb

www.riksbank.se

■ Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne 2010

Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfreds Nobels minne 2010 tilldelades Peter A. Diamond, Dale T. Mortensen och Christopher A. Pissarides. De tre pristagarna har utvecklat ett teoretiskt ramverk för sökmarknader. Peter A. Diamond har analyserat grunderna för hur sådana marknader fungerar. Dale T. Mortensen och Christopher A. Pissarides har utvecklat teorin vidare och tillämpat den på arbetsmarknaden. Härigenom har de tagit fram verktyg för att förstå hur arbetslöshet, lediga jobb och löner påverkas av regelverk och ekonomisk politik.

Sveriges riksbanks pris i ekonomisk vetenskap instiftades i samband med Riksbankens 300-årsjubileum 1968. Genom donationen förband sig Riksbanken att för all framtid varje år ge Nobelstiftelsen såväl prissumman som det belopp som behövs för att täcka stiftelsens kostnader för förvaltning och ekonomi. Regeringen har fastställt stadgarna för priset.

Varje år delas priset i ekonomisk vetenskap ut till en eller flera personer som utfört ett arbete av framstående betydelse inom ekonomisk vetenskap. Kungliga Vetenskapsakademien utser ekonomipristagare enligt samma principer som gäller för Nobelpriset. Prissumman är 10 miljoner svenska kronor, det vill säga densamma som för Nobelpriset. Pengarna betalas ut av Riksbanken. Om det är flera pristagare delas prissumman lika mellan dem.

Peter A. Diamond är född 1940 i New York City, NY, USA (amerikansk medborgare). Fil.dr i nationalekonomi 1963, Institute Professor och Professor of Economics, samtliga vid Massachusetts Institute of Technology (MIT), Cambridge, MA, USA.

Dale T. Mortensen är född 1939 i Enterprise, OR, USA (amerikansk medborgare). Fil.dr i nationalekonomi 1967 vid Carnegie Mellon University, Pittsburgh, PA, USA. Ida C. Cook Professor of Economics vid Northwestern University, Evanston, IL, USA.

Christopher A. Pissarides är född 1948 i Nicosia, Cypern (brittisk och cypriotisk medborgare). Fil.dr i nationalekonomi 1973, Professor of Economics och Norman Sosnow Chair in Economics, samtliga vid London School of Economics and Political Science, Storbritannien.

Peter A. Diamond

Dale T. Mortensen

Christopher A. Pissarides

Tidigare pristagare

Priset har delats ut varje år från och med 1969 enligt följande:

1969	R. Frisch och J. Tinbergen	1984	R. Stone	1998	A. Sen
1970	P.A. Samuelson	1985	F. Modigliani	1999	R.A. Mundell
1971	S. Kuznets	1986	J.M. Buchanan Jr	2000	J.J. Heckman och D.L. McFadden
1972	J.R. Hicks och K.J. Arrow	1987	R.M. Solow	2001	G.A. Akerlof, A.M. Spence och J.E. Stiglitz
1973	W. Leontief	1988	M. Allais	2002	D. Kahneman och V.L. Smith
1974	G. Myrdal och F.A. von Hayek	1989	T. Haavelmo	2003	R.F. Engle och C.W.J. Granger
1975	L.V. Kantorovich och T.C. Koopmans	1990	H.M. Markowitz, M.H. Miller och W.F. Sharpe	2004	F.E. Kydland och E.C. Prescott
1976	M. Friedman	1991	R.H. Coase	2005	R.J. Aumann och T.C. Schelling
1977	B. Ohlin och J.E. Meade	1992	G.S. Becker	2006	E.S. Phelps
1978	H.A. Simon	1993	R.W. Fogel och D.C. North	2007	L. Hurwicz, E.S. Maskin och R.B. Myerson
1979	T.W. Schultz och A. Lewis	1994	J.C. Harsanyi, J.F. Nash Jr och R. Selten	2008	P. Krugman
1980	L.R. Klein	1995	R.E. Lucas Jr	2009	E. Ostrom och O. E. Williamson
1981	J. Tobin	1996	J.A. Mirrlees och W. Vickrey		
1982	G.J. Stigler	1997	R.C. Merton och M.S. Scholes		
1983	G. Debreu				

■ Ordlista

Avvecklingssystem System för slutlig reglering av skulder när pengar eller värdepapper överförs från en part till en annan, oftast betalning från ett konto till ett annat konto.

Basel III Internationellt regelverk för finansiella institut som huvudsakligen reglerar bankernas kapitaltäckning, det vill säga hur mycket kapital en bank måste hålla i förhållande till den risk den tar, och deras sätt att hantera likviditet. Regelverket beslutades under 2010 och ska implementeras gradvis fram till 2019.

Basis-spread Skillnad mellan tre månaders interbankränta och förväntad styrränta.

Betalningsbalans Sammanställning av ett lands ekonomiska transaktioner med utlandet. Består av bytesbalans, kapitalbalans och finansiell balans. Summan av transaktionerna med utlandet är alltid noll, det vill säga transaktionerna är i balans.

Betalningssystem Konton, regler och datasystem som behövs för att genomföra betalningar och för att överföra värdepapper mellan olika aktörer.

BIS, Bank for International Settlements Samarbetsorgan för centralbanker med säte i Basel. Bedriver utredningsverksamhet och utarbetar normer och standarder för finansiell verksamhet. BIS har även inlåning från och utlåning till centralbanker. Riksbanken är delägare i BIS och representerad i dess styrelse.

BNP, bruttonationalprodukt Värde av alla de varor och tjänster som produceras i ett land för att användas till konsumtion, export och investeringar under en period, vanligtvis ett år eller ett kvartal.

Centralbank Institution som ansvarar för penningpolitiken i ett land eller valutaområde, det vill säga fastställer en ränta för att bevara värdet på pengar. En centralbank ansvarar normalt även för att stabiliteten i betalningsväsendet kan upprätthållas och ger ut kontanta betalningsmedel. Riksbanken är Sveriges centralbank. I andra länder kan centralbanker också ha andra uppgifter, till exempel ansvara för den finansiella tillsynen eller förvalta statsskulden.

Clearing Betalningsutjämnning eller kvittning av ömsesidiga fordringar mellan banker.

Clearinghus Finansiellt företag som har tillstånd att på kunders vägnar bedriva clearing. Kallas också för clearingorganisation.

CLS, Continuous Linked Settlement Internationellt system för clearing och avveckling av valuta-transaktioner.

Dagslån Lån från en bankdag till nästa som bankerna eller andra finansinstitut ger varandra. Bankerna kan också låna eller placera i Riksbanken under bara en dag.

Dagslånemarknad Marknad där framför allt banker kan placera och låna från en bankdag till nästa eller upp till en vecka.

Dagslåneränta Ränta som marknadens aktörer betalar eller får om de lånar eller placerar från en dag till nästa. Dagslåneräntan är den kortaste marknadsräntan.

Derivatinstrument Finansiellt instrument som innebär överenskommelser om förpliktelser, rättigheter eller andra förutsättningar vid en given framtida tidpunkt. Värdet på ett derivatinstrument är kopplat till en underliggande tillgång. De vanligaste derivatinstrumenten är optioner, terminer och swappar.

ECB, Europeiska centralbanken Gemensam centralbank för de medlemsländer i EU som har infört euron som valuta. Säte i Frankfurt. Bankens uppgifter anges i en stadga som är en del av EU-fördraget. Målet för ECB:s penningpolitik är att upprätthålla prisstabilitet i euroområdet. Högsta beslutsorgan är ECB-rådet, som utgörs av de sex direktionsledamöterna i ECB och cheferna för de nationella centralbankerna i de länder som har infört euron.

ECB:s allmänna råd Samrådsorgan inom Europeiska centralbankssystemet (ECBS) där centralbankschefer i alla EU-länder samt ECB:s ordförande och vice ordförande ingår.

EFK, EU:s ekonomiska och finansiella kommitté

Rådgivande organ till Ekofinrådet och Europeiska kommissionen. Följer bland annat den ekonomiska och finansiella utvecklingen i EU och euroområdet samt granskar medlemsländernas stabilitets- och konvergensprogram. Centralbankerna är företrädare i EFK av vice centralbankschefer.

Ekofinrådet Sammansättning av Europeiska unionens råd med EU-ländernas finans- och ekonomiministrar. Varje år utfärdar Ekofinrådet ekonomisk-politiska riktlinjer och beslut, tillsammans med Europaparlamentet, om finansiell lagstiftning och EU:s budget om cirka 100 miljarder euro.

Finansiella marknader Samlingsnamn för de marknader där finansiella tillgångar köps och säljs. De fyra viktigaste marknaderna är valutamarknaden, räntemarknaden, aktiemarknaden och derivatmarknaden.

Finansiell stabilitet Tillstånd då det finansiella systemet kan upprätthålla sina grundläggande funktioner och dessutom har motståndskraft mot störningar som hotar dessa funktioner.

Finansiellt system Samlingsbegrepp för ett system som omfattar banker, försäkringsbolag och andra finansiella aktörer samt finansiella marknader och den finansiella infrastruktur i form av tekniska system, dess regler och rutiner som krävs för att göra betalningar och utbyta värdepapper. Till det finansiella systemet räknas även det finansiella regelverket i form av lagstiftning, regleringar och andra normer.

Finansinspektionen Statlig myndighet med uppgift att övervaka verksamheten för banker, kreditmarknadsbolag, värdepappersbolag, fondkommissionärer, fondbolag, börser, auktoriserade marknadsplatser, clearingorganisationer och försäkringsförmedlare.

Finansutskottet Riksdagsutskott som bereder ärenden i ekonomiska frågor, bland annat om Riksbankens verksamhet och om statsbudgeten.

Finjusterande transaktioner Transaktioner som Riksbanken använder för att dra in överskottslikviditet från bankerna eller ge bankerna möjlighet att låna pengar mot säkerhet hos Riksbanken för att hålla dagslåneräntan stabil och nära reporäntan.

FSAP, Financial Sector Assessment Programs

Program för utvärdering av myndigheter, lagstiftning och tillsyn som Internationella valutafonden (IMF) använder för att granska och analysera den finansiella sektorn i ett land. Programmen är obligatoriska för 25 utvalda länder med stora finansiella sektorer.

FSPOS, Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkansgrupp

Frivilligt samverkansforum för privata och offentliga aktörer med syfte att stärka robustheten lokalt, regionalt och nationellt inom Sveriges finansiella sektor.

G10, Group of Ten eller Tiogruppen

Forum för internationellt ekonomiskt samarbete. Består namnet till trots av elva länder: Belgien, Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Nederländerna, Schweiz, Storbritannien, Sverige, Tyskland och USA. Spelar en aktiv roll i BIS-arbetet med att utveckla finansiella normer och standarder. Se BIS, Bank for International Settlements.

Guld- och valutareserv Sveriges reserv av guld och värdepapper i utländsk valuta som förvaltas av Riksbanken. Denna buffert kan användas för att vid behov försvara värdet på den svenska kronan och ge nödkrediter till solventa banker som får problem.

IMF, International Monetary Fund eller Internationella valutafonden Organ som verkar för att det globala finansiella systemet ska vara stabilt och att det inte ska uppstå internationella finansiella kriser. Övervakar och analyserar utvecklingen i de 185 medlemsländerna, ger teknisk assistans och lånar ut pengar till länder som genomför ekonomiska anpassningsprogram.

Inflation Allmänna prisökningar som gör att pengarnas värde minskar, det vill säga att man kan köpa färre varor och tjänster för samma mängd pengar. Motsatsen är deflation.

Inflationsmått Det finns flera olika mått på inflation, se exempelvis KPI eller KPIF.

Inlåningsfacilitet Arrangemang som gör det möjligt för banker att sätta in pengar på ett konto i Riksbanken under en dag mot ränta (inlåningsränta).

Insättningsgaranti Statlig försäkring på medel insatta på konton hos anslutna kreditinstitut. Om ett kreditinstitut går i konkurs får kontoinnehavarna tillbaka sina insatta medel, vanligen upp till ett visst fastställt belopp.

Interbankmarknaden Marknad där bankerna handlar räntor och valutor sinsemellan.

Interbankränta Daglig referensränta baserad på de räntesatser för osäkrade lån som banker erbjuder andra banker när de lånar av varandra på interbankmarknaden på löptider upp till ett år.

Kapitalmarknad Samlingsnamn för aktiemarknad, kreditmarknad och derivatmarknad.

KPI, konsumentprisindex Statistiskt mått på prisnivån. Beräknas av Statistiska centralbyrån (SCB) varje månad. Riksbankens inflationsmål är uttryckt i termer av den årliga procentuella förändringen i KPI.

KPIF, konsumentprisindex med fast bostadsränta Se KPI. Till skillnad från KPI påverkas inte KPIF direkt av förändringar i bostadsräntorna.

Likviditet Mått på ett företags eller en organisations betalningsförmåga på kort sikt. Kan även beskriva hur snabbt det är möjligt att omsätta en tillgång i pengar.

Likviditetsstöd Åtgärder som en centralbank kan vidta för att stödja ett eller flera finansinstituts betalningsförmåga på kort sikt i syfte att undvika en allvarlig störning i det finansiella systemet och stärka förtroendet för betalningsväsendet.

Medieakademien Samarbetsprojekt mellan Göteborgs-Posten, Göteborgs universitet, Forsman & Bodenfors och NFO Infratest (numera TNS Gallup) som sedan 1997 bland annat gör en årligt återkommande undersökning som mäter förtroendet för samhällsinstitutioner, enskilda företag och massmedier.

Modifierad duration Mått på hur känsligt värdet på ett räntebärande värdepapper är för förändringar i räntenivån. Anges som procentuell förändring av priset på värdepapperet om räntan stiger med 1 procentenhet.

Obligation Räntebärande löpande skuldförbindelse som kan ges ut av stat, kommun, kreditmarknadsbolag, hypoteksinstitut eller större företag. Obligation har lång löptid, minst ett år. Obligationens nominella belopp återbetalas när löptiden gått ut, och under tiden får innehavaren av obligationen periodiska utdelningar (räntor).

Penningmarknad Den del av kreditmarknaden där man handlar med instrument som har en löptid på mindre än ett år, till exempel statsskuldväxlar och certifikat. En av penningmarknadens viktigaste funktioner är att säkra tillgången till likviditet för banker och andra finansiella institut.

Penningpolitik Åtgärder som en centralbank vidtar för att upprätthålla prisstabilitet i ekonomin.

Penningpolitisk motpart Kreditinstitut med säte eller filial i Sverige som är deltagare i RIX och som har tillgång till kreditfaciliteter hos Riksbanken. Sedan april 2009 kan kreditinstitut som valt att inte delta i RIX bli begränsade penningpolitiska motparter för att få tillgång till kreditfaciliteterna.

Penningpolitiskt styrsystem System som gör det möjligt för en centralbank att bestämma villkoren för bankernas in- och utlåning i centralbanken för att kunna påverka räntebildningen på dagslåne- marknaden och därigenom påverka prisbildningen i ekonomin.

Primärkapital Eget kapital reducerat med föreslagna utdelning, uppskjutna skattefordringar och immateriella tillgångar (till exempel goodwill). I primärkapitalet får också vissa typer av förlagslån ingå.

Prisstabilitet Tillstånd där priserna på varor och tjänster ökar endast måttligt eller inte alls. Enligt Riksbankens definition innebär prisstabilitet att inflationen, mätt med konsumentprisindex, begränsas till 2 procent.

Produktivitet Mått som visar hur mycket varor och tjänster som produceras i förhållande till de resurser i form av arbetskraft och kapital som sätts in. Det vanligaste måttet är arbetsproduktivitet som mäter produktionen per arbetad timme.

Repa, repotransaktion Återköpsavtal som liknar ett kortfristigt lån. Riksbanken lånar ut pengar genom att köpa värdepapper av bankerna. Samtidigt åtar sig Riksbanken att sälja tillbaka dessa värdepapper vid ett bestämt datum för ett något högre pris, där prisskillnaden motsvarar reporäntan. Riksbanken får alltså då tillbaka pengarna, och värdepapperet återgår till den ursprungliga ägaren. Marknadsaktörerna kallar Riksbankens återköp av värdepapper för en omvänd repa. Före den finansiella krisen 2008 utfördes reporna vanligtvis varje vecka. Från engelskans repurchase agreement.

Reporänta Riksbankens viktigaste styrränta genom vilken Riksbanken kan styra de korta marknadsräntorna med avsikt att påverka inflationen. Bankerna betalar reporänta när de lånar pengar i Riksbanken via Riksbankens repotransaktioner.

Resursutnyttjande Anger i hur stor utsträckning produktionsresurserna arbete och kapital används.

Riksbankens direktion Sex ledamöter som utses av riksbanksfullmäktige med mandatperioder på fem eller sex år. Direktionen ansvarar för Riksbankens verksamhet och fattar beslut om penningpolitiken, frågor om finansiell stabilitet, marknadsoperationer och betalningsväsende.

Riksbankscertifikat Värdepapper med kort löptid som ges ut av Riksbanken i syfte att vid behov dra in överskott av likvida medel.

Riksbanksfullmäktige Elva ledamöter och lika många suppleanter som utses av riksdagen och har samma mandatperiod som riksdagsledamöterna. Utser i sin tur de sex ledamöterna i Riksbankens direktion, följer upp Riksbankens verksamhet och beslutar bland annat om utformningen av sedlar och mynt.

Riksbankslagen Lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank som fastställer Riksbankens mål och arbetsuppgifter.

Riskpremie Extra avkastning som investerare kräver i kompensation för att de tar högre risk.

Riskvägda tillgångar Tillgångar på balansräkningen och åtaganden utanför balansräkningen summerade, värderade och riskvägda enligt gällande kapitaltäckningsregler.

RIX, Riksbankens betalningssystem Centralt betalningssystem som hanterar betalningar till och från bankernas konton hos Riksbanken. Riksbanken fungerar som bankernas bank för betalningar i svenska kronor.

Räntenetto Ränteintäkter från utlåning minus räntekostnader för upp- och inlåning.

Räntepunkt Hundradels procent. 100 räntepunkter motsvarar således 1 procent.

Ränterisk Risk för att värdet på ett räntebärande värdepapper sjunker till följd av att marknadsräntorna stiger.

SCB, Statistiska centralbyrån Central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statlig statistik i Sverige.

SDR, Special Drawing Rights eller särskilda dragningsrätter Reservtillgång som skapats av IMF för tilldelning till medlemsländerna. Värdet på SDR beräknas som en korg av dollar, euro, yen och pund.

Seignorage Inkomster som en centralbank får på sin sedel- och myntutgivning. Motsvarar avkastningen på de av centralbankens tillgångar som svarar mot utelöpande sedlar och mynt minskad med centralbankens totala kostnad för kontanthantering.

SOM-institutet Centrum för den undersöknings- och seminarieverksamhet som drivs gemensamt av Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG), Statsvetenskapliga institutionen samt Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS) vid Göteborgs universitet.

Stresstest Analys av olika scenarier för att bedöma vilken motståndskraft bankerna, hushållen eller andra enheter har mot oväntade och negativa händelser.

Strukturella transaktioner Transaktioner som Riksbanken gör för att tillgodose den finansiella sektorns låne- eller placeringsbehov på längre sikt och för att påverka sin strukturella position gentemot den finansiella sektorn.

Styrräntor Räntor som en centralbank sätter i penningpolitiskt syfte. I Sverige är det reporäntan samt in- och utlåningsräntan till banksystemet.

Swapavtal Avtal som två parter ingår för att byta ut en valuta eller en ränta mot en annan valuta respektive ränta under en i förväg bestämd tidsperiod och i enlighet med vissa villkor.

Säkerställd obligation Obligation där innehavaren har särskild förmånsrätt om emittenten går i konkurs. Säkerställda obligationer har normalt lägre kreditrisk än obligationer som inte är säkerställda, vilket minskar upplåningskostnaderna.

TED-spread, Treasury/Euro-Dollar-spread Mått som anger skillnaden mellan interbankränta och ränta på en statsskuldväxel med samma löptid.

Utlåningsfacilitet Arrangemang som gör det möjligt för banker att låna pengar av Riksbanken under en dag mot ränta (utlåningsränta).

VaR, Value-at-Risk Statistisk metod som beskriver den största potentiella förlust vid en investering som med viss sannolikhet kan uppstå under en bestämd tidsperiod. Används för att mäta risken i en specifik tillgång eller i en portfölj av tillgångar.

Valutakurs Se växelkurs.

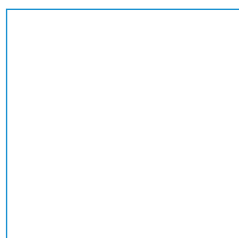
Valutapolitik Åtgärder som en centralbank vidtar för att påverka den egna växelkursen mot andra valutor. Kallas också växelkurspolitik. I Sverige beslutar regeringen huruvida växelkursen ska vara rörlig eller fast. Riksbanken har sedan till uppgift att sköta den dagliga politiken inom ramen för det beslutade systemet.

Valutareserv Se guld- och valutareserv.

Valutaswap Se swapavtal.

Volatilitet Uttryck för rörelse i olika priser och räntor. Hög volatilitet i till exempel en aktie betyder snabba och stora svängningar i en akties börskurs.

Växelkurs Värdeförhållande mellan två valutor, det vill säga det pris till vilket en valuta kan växlas mot en annan. Kallas också valutakurs.

Formgivning och produktion: www.luxlucid.com.

Foto: Omslag: Luxlucid, Petter Karlberg. Bilder på personal, fullmäktige och direktionen: Petter Karlberg. Övriga: Luxlucid (sid. 28, 34, 36), Kungl. Myntkabinettet (sid. 26, 32, 40, 59), Riksbanken (sid. 20), Matthias Sparreskog (sid. 84).

Tryck: Åtta.45 Tryckeri AB.

Beställning av denna publikation kan göras från:

Sveriges riksbank, Kontorsservicecenter,
103 37 Stockholm, fax: 08-21 05 31,
e-post: kontorsservicecenter@riksbank.se
eller webbplats: www.riksbank.se.

ISSN 1400-4259.

Stockholm 2011.

Sveriges riksbank
103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

www.riksbank.se
Tel: 08-787 00 00
Fax: 08-21 05 31